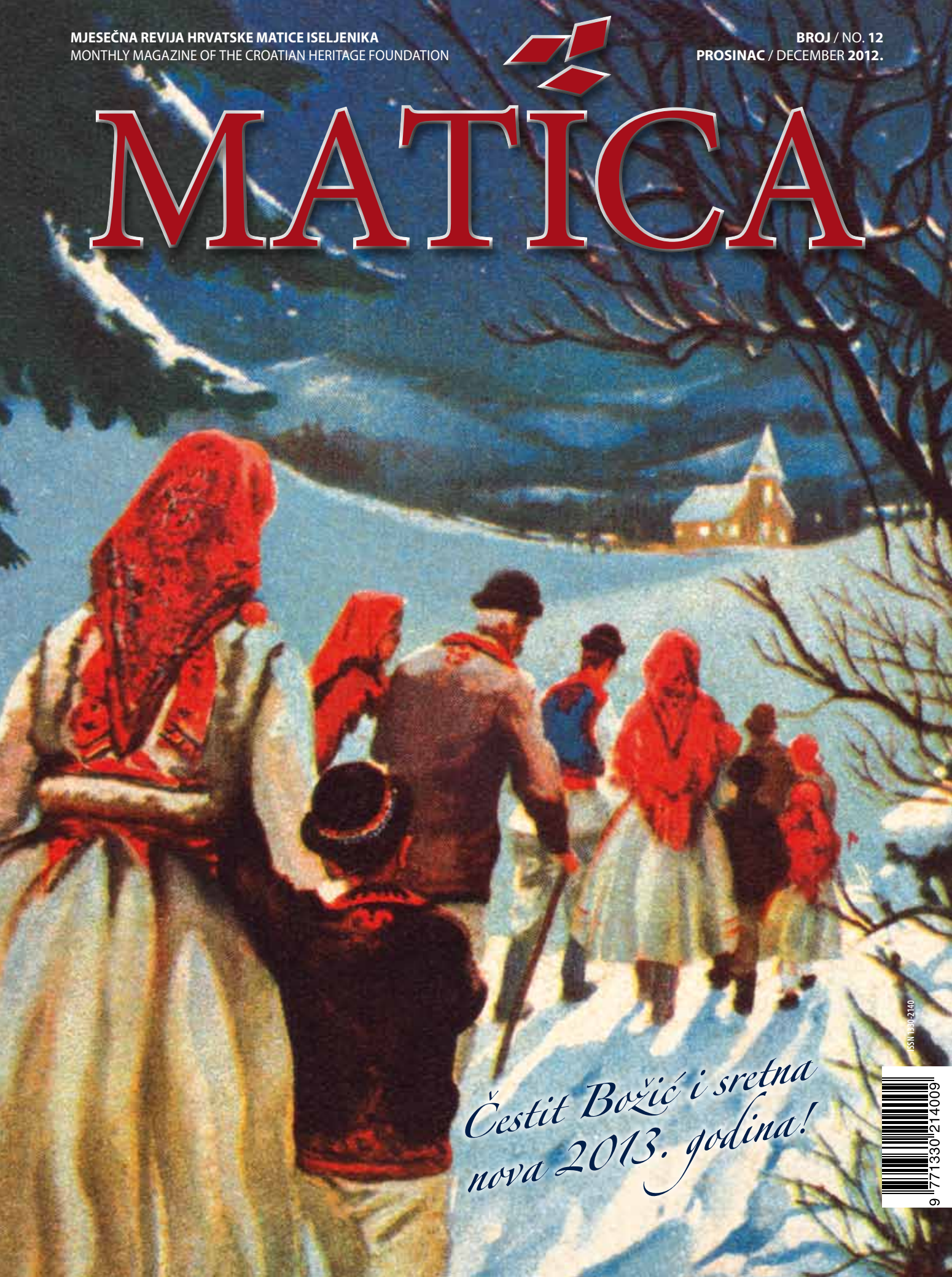

MATICA

*Čestit Božić i sretna
nova 2013. godina!*

ISSN 1330-2140

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXII
Broj / No. 12/2012

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knežević

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Intergrafika TTŽ d.o.o.

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Božićna čestitka na izložbi
"Advent" u MUO: Julius Meisznar
POLNOĆ U HRVATSKOM ZAGORJU
(izdanje "Hrvatskog Radiša" u Zagrebu, 1930.)

SADRŽAJ

4	HMI: Forum hrvatskih manjina	32	Izložba Katarine Abović
6	Obljetnica misije St. Gallen	34	Zagreb: Izložba "Advent"
7	Dan Hrvata u Pečuhu	36	Obljetnica KUD-a Šumari iz Vinkovaca
8	Susret hrvatskih manjinskih pjesnika u Rovinju	39	Zdenko Maričić iseljenik iz Melbournea
12	Oslobađanje generala Gotovine i Markača	42	Koncert "Hrvatska noć" u Frankfurtu
16	Obljetnica stradanja Vukovara i Škabrnje	44	Obljetnica "Zrinskog" iz Waiblingena
18	Posjet predsjednika Josipovića gradišćanskim Hrvatima	46	Ranko Grašić predsjednik Društva Međimuraca Švicarske
20	HMI: Koncert u Dubrovniku	50	Naša kuhinja
22	Zagreb: Izložba Julija Klovića	51	Prekrasna Hrvatska
24	New York: Dječji glazbeni festival	52	Božićni običaji u Rami (BiH)
26	Kalendar posvećen iseljenoj Hrvatskoj	56	Mađarska: 4. Koljnofski književni susreti
28	HMI Split: Posjet Hrvatima u Novom Zelandu i Australiji	58	Matičin vremeplov
		59	Argentina: Hrvatska kulturnu večer
		63	Bačka: "Šokačko veče" u Sonti

KOLUMNNE

11	Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	45	(S)kretanja (Šimun Šito Ćorić)	48	Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)	54	Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)	62	Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)

60 Glas iz tudine (Jozo Župić)

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

**Oglašavajte na web
portalu Hrvatske ma-
tice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Hrvatski Božić

Kada je u prosincu 1526. poslanik austrijskog nadvojvode Ferdinanda Habsburškoga, bečki prepošt Pavao Obersteiner došao u Hrvatsku, jedva se probivši teško prohodnim putovima, nije u početku od svoje političke misije mogao obaviti gotovo ništa.

Obersteiner je došao baš na Badnjak nagovarati Hrvate da prihvate njegova gospodara za hrvatskoga kralja. Gospodina prepošta, poslanika jednog od najmoćnijih vladara u Europi, nitko nije htio primiti. Obersteiner to objašnjava "drevnim hrvatskim običajem" da se u božićne dane boravi isključivo kod kuće. Premda je i sam svećenik, štoviše nalazi se na čelu kanonika katedrale sv. Stjepana u Beču, i na njega snažan dojam ostavlja privrženost Hrvata Božiću. Po njegovim riječima Hrvati "ove dane svetijima cijene od ikojih drugih pod godinom".

Pred svetošću Božića bljedjele su i turska opasnost i političke spletke hrvatskih feudalaca. U dane Božića Hrvati su se vraćali sami sebi, svojim obiteljima, temeljnim i duboko intimnim vrijednostima. Naučimo nešto od svojih predaka. Za Božić se vratimo toplini doma, a zanemarimo blještavilo vanjskog svijeta.

Tako vama, dragi Hrvati izvan Hrvatske, želim jedan takav, pravi hrvatski Božić i uspješnu Novu godinu!

*Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika,
Marin Knezović*

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HRO6 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Znanstvena i kulturna suradnja na partnerskim osnovama

Forum je okupio predstavnike hrvatskih manjina iz Austrije, Crne Gore, Češke, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije, kao i predstavnike nadležnih državnih tijela, znanstvenih, kulturnih i obrazovnih institucija RH

Vesna Kukavica predstavila je vidove znanstvene suradnje HMI-ja s hrvatskim manjinama

Napisala: **Željka Lešić** Snimila: **Snježana Radoš**

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika u njezinim prostorima održan je 16. studenoga 18. forum hrvatskih manjina. Riječ je, naime, o stručnome godišnjem skupu na kojem se razmatra status, problematika i aktualnosti vezane uz hrvatske manjine u europskim državama.

Forum je okupio predstavnike hrvatskih manjina iz Austrije, Crne Gore, Češke, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije, kao i predstavnike nadležnih državnih tijela, znanstvenih, kulturnih i obrazovnih institucija Republike Hrvatske.

Tema ovogodišnjeg skupa bila je: *Znanstvena i kulturna suradnja između hrvatskih manjinskih zajednica i Republike Hrvatske (stanje i perspektive)*. Uz predstavnike hrvatskih manjina, na Forumu su nazočili predstavnik predsjednika RH, predstavnici diplomatskih predstavništava Republike Austrije, Crne Gore, Makedonije, Slovenije, Srbije, pred-

stavnici ministarstava, obrazovnih i kulturnih institucija. Forum je zamišljen kao mjesto dijaloga o stanju znanstvene i kulturne suradnje, kao i o mogućim prijedlozima mjera koje bi pridonijele boljoj i potpunijoj suradnji. Glavni izvijestitelj i moderator skupa bio je dr. sc. Robert Skenderović, predsjednik Znanstvenog vijeća Hrvatskog instituta za povijest.

NE POSTOJE JEDNOZNAČNI ODGOVORI

Pozdravno slovo nazočnima je uputio Matičin ravnatelj mr. sc. Marin Knežević, koji je ujedno i otvorio Forum. - Hrvatske manjine opstaju u sredinama s kojima dijele veliki dio, ako ne i većinu elemenata koji čine i njihovu kulturnu tradiciju. To je prednost jer ih čine manje "stranim", ali i mana jer je asimilacija u većinsku kulturu time olakšana. Održavanje kulture Hrvata kao manjinskih zajednica tako je osjetljivo nastojanje da se u ravnoteži drži ono što je zajedničko s većinskom kulturom s onim što je posebno, specifično, "naše". To nije lako i na taj problem ne postoje jedno-

značni odgovori, no rješenje te svojevrsne "kvadrature kruga" problem je od interesa ne samo manjinskih zajednica Hrvata izvan Hrvatske, nego i same hrvatske države - rekao je između ostaloga Matičin ravnatelj.

Nakon toga je Vesna Kukavica, rukovoditeljica Matičina Odjela za nakladništvo, dala izvješće o vidovima znanstvene suradnje Hrvatske matice iseljenika s hrvatskim manjinama.

- Za 21. godinu neovisnosti Lijepa Naše HMI je u području manjinske tematike objavio ukupno 11 knjiga sa znanstvenim predznakom i pokrenuo pet serijskih publikacija kraćega daha koje obrađuju hrvatske autohtone manjine. Uz to Hrvatski iseljenički zbornik, kao središnja Matičina serijska stručna publikacija, za dva desetljeća objavio je 54 rada domaćih i inozemnih autora, uglednih znanstvenika s područja manjinske tematike - naglasila je između ostaloga Vesna Kukavica.

Uz Matičina ravnatelja i Vesnu Kukavicu, predstavnica HMI-ja bila je i Marija Hećimović, rukovoditeljica Odsje-

ka za hrvatske nacionalne manjine, koja je najzaslužnija za organiziranje skupa.

Nazočne je u ime predstojnice mr. sc. Darije Krstičević pozdravio Petar Barišić, ovlašten za obavljanje poslova zamjenika predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan RH. Tom prigodom Barišić je govorio o uspostavi Državnog ureda za Hrvate izvan RH čija je dužnost provoditi i koordinirati sve aktivnosti tijela i institucija RH prema Hrvatima izvan RH pa tako i prema hrvatskoj nacionalnoj manjini u 12 europskih zemalja, te je nabrojio najznačajnije predviđene aktivnosti za unapređenje suradnje, kao i dosadašnju suradnju u sklopu programa i aktivnosti koje dosad provodi, a koje će nastaviti i dalje provoditi RH prema hrvatskoj manjini.

IZLAGANJA SUDIONIKA

Uslijedila su zatim izlaganja predstavnika manjina, mr. Ive Domnanovića, voditelja Hrvatskog centra u Beču (Austrija), Miroslava Franovića, predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća C. Gore, Tivat i Dijane Milošević, članice Hrvatskoga građanskog društva C. Gore, Kotor, zatim Lenke Koprivove, potpredsjednice Udruge građana hrvatske nacionalnosti u Češkoj, Jevišovka, Antonelle D'Antuono, članice Udruge *Isola Croata del Molise*, Acquaviva Collecroce (Italija), Miše Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, Budimpešta, te mr. sc. Stjepana Blažetina, ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Pečuh (Mađarska). Predstavnici Makedonije bili su Ivan Bradić, predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji, Skoplje, i Filip Vido-
vić, član Zajednice Hrvata u Makedoniji, Skoplje, a Rumunjske Milja Radan,

Zaključci 18. foruma hrvatskih manjina

U skladu s temom 18. foruma hrvatskih manjina o znanstvenoj i kulturnoj suradnji, a uzimajući u obzir dosadašnji stupanj i kvalitetu odnosa matične države i hrvatskih nacionalnih manjina u Europi, doneseni su sljedeći zaključci:

1 Predlažemo da se pronađe način kako institucije hrvatskih manjina mogu sudjelovati na natjecajima u Republici Hrvatskoj za znanstvene i kulturne programe.

2 Predlažemo da se strategija Republike Hrvatske usmjeri prema kadrovskom osnaživanju hrvatskih manjina za znanstvenu i kulturnu suradnju.

3 Predlažemo da znanstvena i kulturna suradnja budu na partnerskim osnovama kako bi hrvatske manjine mogle postati i subjekt, a ne samo objekt istraživanja i suradnje.

4 Predlažemo da se ulože naponi u prepoznavanju specifičnosti svake hrvatske manjine i prema tome radi strategija znanstvene i kulturne suradnje.

predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, Karaševo i Ljubomir Radan, član Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj. Iz Slovačke su izlagali Radoslav Janković, predsjednik Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj, Hrvatski Jandrof i dr. Ive Maasz, član Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj, Čunovo. Zatim su izlagali Petar Antunović, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji, Ljubljana, i mag. Marko Mandir, predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva Maribor, te

Darko Sarić Lukendić, predsjednik Izvršnog odbora Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine, Subotica i Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica.

Izlaganja sudionika dala su smjernice kako poboljšati kulturnu i znanstvenu suradnju između hrvatskih manjinskih zajednica i RH.

- U budućnosti bi bilo dobro nastaviti ove kontakte na području kulture i proširiti na intenzivniju suradnju na znanstvenom i jezičnom području. U Slovačkoj ima puno ljudi koji se na znanstvenom području zanimaju za Hrvate u Slovačkoj i ovdje bi bilo dobro u budućnosti napraviti nekakvu grupu stručnjaka iz Slovačke i Hrvatske koja bi surađivala na zajedničkim projektima za Hrvate u Slovačkoj na znanstvenom području i području obrazovanja. U ovom smjeru čekamo na pomoć od RH, kako bismo time osigurali opstanak naše hrvatske kulturne baštine u Slovačkoj - naglasio je ing. Radoslav Janković iz Slovačke.

RECEPT POSTOJI

Zanimljiv prijedlog dao je i Tomislav Žigmanov iz Subotice. - Naša želja je da se mjerodavna tijela RH, kao i kulturne i znanstvene institucije, približe politici i praksi koje, već od sredine 90-ih godina XX. stoljeća, kreira i provodi Republika Mađarska prema Mađarima u Vojvodini, čega smo mi neposredni i, moram to reći, frustrirajući svjedoci, barem do sredine prve polovice ovog stoljeća! Dakle, recept postoji, treba ga samo napisati i primijeniti. Korisni suradnici i pomagači u tome mogu biti i Hrvati u Vojvodini - istaknuo je Žigmanov.

Nakon izlaganja uslijedila je rasprava te zaključne riječi koje je sudionici uputio ravnatelj HMI-ja. Zatim je moderator skupa Skenderović pročitao zaključke 18. foruma hrvatskih manjina, koje su predstavnici manjina potpisali (vidi okvir). Forum je završio pjevanjem hrvatske himne svih sudionika Forumu u povodu oslobađajuće presude hrvatskim generalima, koja je objavljena toga dana ujutro. ■

Forumu su nazočili sudionici iz 10 europskih zemalja

ENG The 18th Croatian Minorities Forum was hosted by organiser the Croatian Heritage Foundation on 16 November. This annual symposium tackles issues concerning the status, problems and current affairs of the Croatian minority communities in European countries.

40 godina zajedništva i vjernosti Bogu

Zagrebački nadbiskup, kardinal Josip Bozanić predvodio je prigodno svečano misno slavlje u Marijinoj bazilici u Neudorfu, u St. Gallenu. Na svečanosti i u koncelecijaciji bio je i izaslanik biskupa St. Gallena Markusa Büchela

Svečana sveta misa u ispunjenoj Marijinoj bazilici u Neudorfu

Kardinal je misiji darovao zlatnik s likovima bl. Augustina Kažotića i Alojzija Stepinca

Tekst: Glas Koncila Snimio: Ivan Ivić

Hrvatski vjernici u St. Gallenu u Švicarskoj proslavili su u nedjelju 11. studenoga četrdesetu obljetnicu tamošnje Hrvatske katoličke misije. Prigodom te obljetnice pohodio ih je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić i predvodio svečano misno slavlje u Marijinoj bazilici u Neudorfu, u St. Gallenu.

Na svečanosti i u koncelecijaciji bio je i izaslanik biskupa St. Gallena Markusa Büchela generalni vikar mons. Josef Rosenast, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Sesar, provincijski delegat i voditelj HKM Zürich fra Ivan Prusina, voditelj HKM St. Gallen fra Mićo Pinjuh te desetak franjevac koji djeluju u raznim hrvatskim katoličkim misijama diljem svijeta, a koji su za ovu prigodu došli u St. Gallen.

Voditelj Misije fra Mićo Pinjuh na početku misnoga slavlja izrazio je radost i zadovoljstvo što zajednica na tako svečan način zahvaljuje Bogu na 40 godi-

na zajedništva vjernosti Bogu i slavljenja svetih sakramenata na hrvatskome jeziku. Posebnu radost izrazio je što se kardinal Bozanić odazvao pozivu i počastio hrvatsku zajednicu svojim pohodnom, prisjetivši se istodobno i kardinalovih pohoda toj zajednici prigodom slavlja 25. i 30. obljetnice.

Potaknut Božjom riječju koja usmjerava čovjeka na ono što je važno u životu, kardinal Bozanić poseban naglasak u homiliji stavio je na važnost obitelji, na Godinu vjere i na novu evangelizaciju. Može se dogoditi, rekao je kardinal, da se brinemo o svojoj obitelji i pazimo da ništa ne nedostaje našoj djeci, no u takvoj brizi može se ostati daleko od svoje djece jer se brinemo za ono što je izvanjsko, a možda izostaju bliskost i ono što je najvažnije. Kao vjernici pozvani smo na stil života koji nam je pokazao Isus, koji je sebe prinio za nas i bio potpuno za drugoga, do mjere da je dao svoj život, poručio je zagrebački nadbiskup.

Spominjući se 40. obljetnice HKM u St. Gallenu, kardinal je istaknuo euharistiju kao onu koja je okupljala četrdeset

godina hrvatske vjernike. "Došao sam iz Zagreba, iz grada svih Hrvata, iz grada našega blaženog Alojzija Stepinca, da zahvalim zajedno s vama Bogu za vaš jubilej. Zahvaljujemo Bogu za sve one koji su djelovali u ovoj zajednici", rekao je.

"Roditelji su prvi prenositelji vjere. U obiteljima se vjera prenosi, u obiteljima se vjera uči, u obiteljima se vjera živi. Prenosjenje vjere tiče se svih nas. Svi smo pozvani uvoditi druge u život vjere, a roditelji su posebno pozvani dati djeci iskustvo obiteljskoga molitvenog zajedništva", rekao je kardinal naglasivši važnost obitelji i obiteljskog odgoja.

Pastoralna skrb hrvatskih vjernika u Švicarskoj započela je početkom polovice dvadesetog stoljeća. Hrvatska katolička misija osnovana je 1972. godine, a prvim voditeljem misije imenovan je fra Karlo Lovrić. HKM St. Gallen u sadašnjim teritorijalnim granicama ima oko 5.000 vjernika. ■

Članovi KUD Posavina iz St. Gallena uljepšali su misu svojim nošnjama

ENG On 11 November the Croatian faithful of St. Gallen in Switzerland celebrated the 40th anniversary of the local Croatian Catholic Mission, graced with a visitation by Cardinal Josip Bozanić.

Uzorni odnosi Mađarske i Hrvatske u zaštiti manjina

Hrvatska manjina u Mađarskoj možda je najbolje organizirana manjina, izjavio je Josipović nakon sastanka s predstavnicima hrvatske zajednice u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe predsjednik Josipović sreo se s predstavnicima hrvatske zajednice u Mađarskoj

Tekst: Uredništvo (izvor Hrvatski glasnik)

Snimio: Ákos Kollár (Hrvatski glasnik)

Usuorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, 24. studenoga u Pečuhu priređen je Državni dan Hrvata. Pokrovitelji ovogodišnje priredbe bili su Ivo Josipović, predsjednik Republike Hrvatske te János Áder, predsjednik Mađarske, koji su i svojom nazočnošću uveličali tradicionalnu sve-

čanost Hrvata u Mađarskoj. Danu Hrvata nazočio je i ravnatelj HMI-ja Marin Knezović.

Kao što je već postalo tradicijom, Hrvati svih regija u Mađarskoj, od Bačke – preko Podravine, Baranje i Pomurja – do Gradišća i Budimpešte, prvo su se okupili na hrvatskome misnom slavlju koje je služeno u pečuškoj prvostolnici. U nastavku su svi gosti mogli pogledati izložbu pod naslovom “Tisućustogodišnje veze Hrvata i Mađara”, koju je u predvorju Centra Kodály postavio Hr-

Hrvatska manjina u Mađarskoj možda je najbolje organizirana manjina, izjavio je Josipović novinarima nakon sastanka s predstavnicima hrvatske zajednice u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe. Ukupno gledano, položaj hrvatske manjine ovdje je vrlo dobar, dobro se surađuje, rekao je Josipović. Podsjetio je da hrvatska manjina u Mađarskoj, međutim, nije zastupljena u parlamentu jer su, kako je rekao, ovdje drukčiji propisi nego kod nas. Ali i tu postoje određena očekivanja i nada da će se to riješiti, dodao je. Uzoran odnos Hrvatske i Mađarske traje već stoljećima, rekao je Áder istaknuvši da ni u Europi ni u svijetu nema primjera da dvije susjedne države žive tako dugo bez rata i sukoba. Ali, kako je dodao, to je tradicija koja i obvezuje. Naime, Hrvatska za šest mjeseci postaje članica EU-a, podsjetili su predsjednici, i ta će činjenica, kako je rekao Josipović, omogućiti nove i važne oblike suradnje.

vatski klub Augusta Šenoe.

Državnu svečanost obilježili su svečani govori, dodjele državnih odličja i kulturni program slavljenika – pečuških kulturnih odnosno odgojno-obrazovnih udruga i ustanova, koje ove godine slave važne obljetnice. Zatim je prikazan kulturni program u sklopu kojeg su nastupila djeca pečuskoga Hrvatskog vrtića, Pjevački zbor i tamburaški orkestar Hrvatske škole Miroslava Krlež, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe, Stipan Đurić i Orkestar “Vizin”, a program je završen nastupom KUD-a “Baranja”. ■

Prigodna svečanost održana je u prepunoj koncertnoj dvorani Centra Kodály

ENG On 11 November the Croatian faithful of St. Gallen in Switzerland celebrated the 40th anniversary of the local Croatian Catholic Mission, graced with a visitation by Cardinal Josip Bozanić.

U znaku 100. obljetnice rođenja Viktora Vide

Oduševljenje publike izazvao je fra Šimun Šito Ćorić, koji je na gitari i uz pratnju zbora Hrvatskoga kulturnog društva "Franjo Glavinić" otpjevao svoju pjesmu "Ne mogu da te zaboravim", posvećenu domovini

Sudionici IX. susreta književnika u Rovinju

Napisala: **Ana Bedrina**

U Rovinju su od 8. do 9. studenoga održani IX. susreti književnika hrvatskih manjina s književnicima u Republici Hrvatskoj. Nakon teškoća s više strana oko organizacije ovogodišnjih susreta, zbog čega je termin u listopadu prebačen u studeni i trodnevni skup skraćen na dvodnevni, zadovoljstvo sudionika i bogat književni program potvrdili su da je cilj ovih susreta ipak ostvaren.

Ovaj tradicionalni skup održan je u organizaciji HKD-a "Franjo Glavinić" i Matice hrvatske iz Rovinja te Hrvatske matice iseljenika - podružnice Pula. Uz tradicionalnu materijalnu potporu Ministarstva kulture i svesrdnu pomoć Grada Rovinja i njegova gradonačelnika Giovannija Sponze, ovogodišnji susreti održani su pod pokroviteljstvom novo-

osnovanoga Državnog ureda za Hrvate izvan RH i predstojnice Darije Krstičević te Hrvatske matice iseljenika i ravnatelj Marina Knezovića.

VELIKI KNJIŽEVNIK IZ DIJASPORE

Svečanost je otvorio Mješoviti zbor HKD-a "Franjo Glavinić" otpjevavši "Lijepu našu" i svečanu pjesmu Istarske županije "Krasna zemljo", a prisutne su pozdravili predsjednik HKD "Franjo Glavinić" dr. Branimir Crljenko, koji je najavio izdavanje zbornika u povodu jubilarnih desetih Susreta književnika iduće godine. Pozdravne riječi uputili su još predsjednik Gradskog vijeća Davorin Flego, voditeljica ureda Hrvatske matice iseljenika za Istru Ana Bedrina te Katarina Hinić u ime Državnog ureda za Hrvate izvan RH.

Predstavnici Grada Rovinja, kao i organizatori, posebno su istaknuli svečanju i bogatiju pripremu za jubilarne

X. susrete i osnivanje uredničkog vijeća za pripremu zbornika koji će sadržavati vrijedne tekstove i materijale sa svih deset susreta.

Ovogodišnji Rovinjski susreti bili su posvećeni pjesniku i velikome književnom te likovnom kritičaru Viktoru Vidi, rođenom u Kotoru, preminulom u Buenos Airesu, prigodom njegove stote obljetnice rođenja.

Književni dio večeri započeli su Milan Medak i Stjepan Lukavečki, koji su izvrsnom interpretacijom stihova Viktora Vide predstavili ovoga velikog književnika iz dijaspor. Nakon toga je Sonja Dušić uz moderatora večeri Marija Sošića predstavila pjesnike i sve sudionike Susreta. Nastupili su: Zvonimir Deković (Crna Gora), Ljubica Kolarić-Dumić (Hrvatska-Srbija), Romina Floris (Italija), Tomislav Milohanić (Hrvatska), Antonio Sammartino (Italija), Šimun Šito Ćorić (Švicarska), Ana Šoretić (Austrija),

Adrijan Vuksanović (Crna Gora), Đuro Vidmarović (Hrvatska), Miroslav Sindik (Crna Gora), Desa Matijević (Crna Gora) i Alojz Štoković (Hrvatska). Oduševljenje publike izazvao je fra Šimun Šito Ćorić koji je na gitari i uz pratnju zbora Hrvatskoga kulturnog društva "Franjo Glavinić" otpjevao svoju pjesmu "Ne mogu da te zaboravim", posvećenu domovini, čiji završni stihovi glase:

*"Od Kotora do Istre more spava,
Zemlja zlatna sva od mjesečine.
Šapće lahor vrh borovih grana,
O najjači su glasovi tišine.
I ne mogu da te zaboravim,
Ne mogu, zemljo hrvatska."*

Drugi radni dan Susreta bio je rezerviran za Stručno-znanstveni skup o standardima zaštite manjina uz predstavljanje publikacija o hrvatskoj manjini u Boki kotorskoj "Hrvati Boke kotorske kroz povijest - sjećanja i zaboravi" Đure Vidmarovića i "Crnogorsko nasljeđe u Istri" Alojza Štokovića o crnogorskoj manjini u Peroju u Istri.

POLITIČKI POLOŽAJ HRVATA U BOKI

Uz 100. obljetnicu rođenja Viktora Vide, o njegovu životu i djelu govorio je Đuro Vidmarović. Zanimljive detalje o ovoj bokeljskom pjesniku iznio je i fra Šimun Šito Ćorić. Posebnu pozornost svih nazočnih izazvalo je predavanje Zvonimira Dekovića na temu "Politički položaj Hrvata u Boki kotorskoj XX. stoljeća", nakon koje su posjetitelji postavljali mnogobrojna pitanja. O knjizi Đure Vidmarovića "Hrvati Boke kotorske kroz povijest" govorio je Adrijan Vuksanović i sam autor, dok je Ljubica

Književnici čitaju svoju poeziju

Kolarić - Dumić predstavila književnika iz Srijema, Živka Beretića. Fra Šimun Šito Ćorić zanimljivo je ispričao životni put Lucijana Kordića, pod imenom "Književnik Lucijan Kordić, paradigma hrvatskoga političkog emigranta". Antonio Sammartino iz Molisea, uz napomenu da će govoriti "na našo", vjerno je prikazao usmenu predaju baštine molisčkih Hrvata do prve pisane riječi u Molisama. Ana Šoretić (*Schoretits*) imala je izlaganje "Hrvatska i njemačka stonoga - kako se razlikuju u kretanju?", a Adrijan Vuksanović izvijestio je sudionike o temi "Književnost Hrvata Boke kotorske s osvrtom na nakladničku djelatnost XX. stoljeća".

ZBLIŽAVANJE KNJIŽEVNIKA

U prijedopodnevnom dijelu Znanstvenog skupa sudionicima se pridružio i ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Marin Knezović, a nazočna je bila i Katarina Hinić iz Državnog ureda za Hrvate izvan RH. Njihova nazočnost predstavljala je potporu državnih institucija RH, što su sudionici srdačno pozdravili. Sudjelovali su u diskusijama i odgovarali na mnogobrojna pitanja koja "muče" i opterećuju Hrvate u susjednim zemljama. Iznesena su i nadanja te dvojbe u svezi s ulaskom Hrvatske u EU. Neki očekuju nove perspektive i mogućnosti te ujednačene standarde zaštite i razvoja hrvatskih manjina u susjednim zemljama, a drugi su prikazivali Europsku uniju bez tih standarda.

Ravnatelj HMI-ja Marin Knezović nazočio je susretu književnika

Svih ovih devet godina sudionici su izražavali zadovoljstvo jer im Rovinjski susreti pružaju mogućnost za razmjenu iskustava, zblježavanje književnika iz drugih krajeva, pomoć u tiskanju knjiga, što se dogodilo tiskanjem novih knjiga bokeljskih pjesnika u Gradišću te u ostalim događajima. Otvaranjem Državnog ureda za Hrvate izvan RH svi očekuju više razumijevanja i potpore u razvijanju i opstanku hrvatskih zajednica u susjednim zemljama.

Na kraju, Organizacijski odbor poziva sve sudionike svih dosadašnjih devet susreta da nadopune i prošire svoje radove koje predlažu za tiskanje u Zborniku i pošalju ih elektroničkom poštom na e-mail adresu: hkd@email.t-com.hr i pula@matiss.hr. ■

Publika sa zanimanjem prati skup

ENG The 9th Meeting of Croatian minority community writers with writers in Croatia was staged in Rovinj from 8 to 9 November and dedicated to the 100th anniversary of the birth of Viktor Vida.

FRANKFURT: SUSRET HRVATSKIH STUDENATA NJEMAČKE

NJEMAČKA - Prvi susret hrvatskih studentica i studenata s područja Njemačke održan je 24. studenoga u prostorijama Hrvatske katoličke župe (HKŽ) u Frankfurtu na Majni, u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta i HKŽ Frankfurt. Na susretu se okupilo više od sto hrvatskih studenata iz Njemačke, koji studiraju na mnogobrojnim sveučilištima i fakultetima u toj zemlji, a veliki dio njih rođen je u Njemačkoj. Sve je na početku pozdravio delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivica Komadina zahvalivši studentima na odazivu te je ista-

knuo kako s njima računa hrvatska pastva u Njemačkoj te kako vjeruje da će oni pridonijeti jačanju svijesti i daljnje potrebe pastorala na materinskome hrvatskom jeziku. Pozdravnu riječ uputio je i voditelj HKŽ Frankfurt fra Željko Ćurković koji je studentima zaželio dobrodošlicu. Predavanje o kršćaninu 21. stoljeća održao je salezijanac mr. don Damir Stojić, studentski kapelan zagrebačkog Sveučilišta koji je rođen 1973. u Torontu kao najmlađi, treći sin u obitelji hrvatskih emigranata. Studenti su sudjelovali na misnom slavlju u obližnjoj crkvi sv. Ante koje je pred-

vodio don Damir Stojić u zajedništvu s delegatom vlč. Ivicom Komadinom, voditeljem HKM Frankfurt fra Željkom Ćurkovićem te ostalim svećenicima. Tijekom misnog slavlja pjevala je skupina mladih HKM Frankfurt pod vodstvom s. Pavlimire Šimunović uz pratnju na gitari Stjepana Nikolića. Na susretu je bio i predstavnik Rajnsko-majske regije, voditelj HKM Mainz fra Ante Bilić. U pratnji studenata bili su svećenici i pastoralne suradnice. Nakon misnog slavlja studenti su pozvani u prostorije HKM Frankfurt na večeru i ugodno druženje. (Adolf Polegubić)

GOSPODARSKI DAN U MAINZU POSVEĆEN HRVATSKOJ

NJEMAČKA - Nakon što se Hrvatska u srpnju 2013. godine pridruži Europskoj uniji, bit će uklonjene mnogobrojne postojeće barijere za poslovanje te će se naša zemlja pretvoriti u sigurnije mjesto za ulaganja, rečeno je na gospodarskom danu u Mainzu koji je organizirala Industrijska i trgovačka komora Rheinhessen i Hrvatski gospodarski savez u Njemačkoj. Predstavnici triju hrvatskih županija: Vukovarsko-srijemske, Splitsko-dalmatinske i Krapinsko-zagorske iscrpnim predstavljanjem su objasnili zašto je poželjno i profitabilno ulagati u Hrvatsku. Sigurnu dobit i sigurnost uloženog kapitala investitorima će jamčiti i članstvo Hrvatske u EU. - Vječno je pitanje kako privući zanimljive ulagače od kojih će Hrvatska imati koristi, ali i oni od Hrvatske. Kapital ide tamo gdje može ostvariti sigurnu dobit, a Hrvatska je upravo to mjesto – rekao je Ivan Šipić, gradonačelnik grada Trilja u Splitsko-dalmatinskoj županiji, dobro pozicioniranoj za privlačenje stranih investitora.

Svi predstavnici triju županija kao glavne adute naveli su razvijenu infrastrukturu, obrazovanje i odlično znanje engleskog i njemačkog jezika većine Hrvata. Jezičnih barijera nema, istaknuli su. Nijemcima je bilo zanimljivo čuti da samo Splitsko-dalmatinsku županiju godišnje posje-

ti 1,8 milijuna turista među kojima je veliki broj njemačkih državljana.

Potencijalnim ulagačima koji su došli na ovo gospodarsko predavanje bilo je zanimljivo čuti o sigurnosti ulaganja vlastitog kapitala o kojemu je govorio odvjetnik Savin Vaić iz Rijeke. Složena administracija i veliki broj različitih poreza koji predstavljaju velike prepreke za strane investitore, ali i domaće, ulaskom u EU bit će stvar prošlosti. (Marijana Dokoza)

ZAHVALNOST

Piše: Vesna Kukavica

Ne umanjujući slavu odvjetničkog umijeća iskazanog u obrani RH pred MKSJ u Haagu najistaknutijoj trojci Mišetiću, Kehou te Mikuličiću, posebno smo ponosni na stručnost kanadskih pravница hrvatskih korijena Ane Katalinic i Diane Juricevic, te američkog Hrvata Tomislava Z. Kuzmanovica

Čim su se slegnuli prvi dojmovi nakon odluke Žalbenog vijeća Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u Den Haagu, kojom su preinačene osuđujuće presude generalima Gotovini i Markaču u oslobođajuće, moguće je ležernije progovoriti o valu neopisive radosti građana diljem domovine i među našim ljudima u svijetu, osobito onima čija je stručnost bila presudna za slom lažne optužnice generalima i Hrvatskoj – koja je počivala na koncepciji udruženoga zločinačkog pothvata (*Joint Criminal Enterprise*). Riječ je o ekspertima s međunarodnom reputacijom čija je argumentacija uvjerila predsjednika Žalbenoga vijeća MKSJ suca Theodora Merona, američkog Židova brilijantne profesionalne karijere koji je i sam proživio strahote druge svjetske kataklizme, da je pravda spora ali dostižna. U odvjetničkim timovima koji su dokazali čestitost Domovinskoga rata marljivo su radili Amerikanci, Kanađani, Irci, Hrvati i jedan Iranac, uvjerivši uz Merona suce Mehmeta Güneya i Patricka Robinsona u nedužnost generala Gotovine i Markača. U javnosti je najprisutniji Luka Mišetić, rođen 1970. u obitelji čikaških Hercegovaca koji do 17. godine nije dolazio u Hrvatsku. Njegov otac Ivan potječe iz Grabovnika, a majka Iva Čuvalo iz Proboja. Nakon završenoga studija politologije, upisuje pravni fakultet u Chicagu, gdje danas ima odvjetnički ured. U središte medijske pozornosti Mišetić dolazi 1999. kada je kao najmlađi odvjetnik u povijesti zastupao nekoga pred međunarodnim kaznenim sudom. Bio je to Haaški sud, a klijent mu je bio bosanski Hrvat Ante Furundžija.

Ne umanjujući slavu odvjetničkog umijeća najistaknutijoj trojci L. Mišetiću i one koju nesporno zaslužuje Greg Kehoe te voditelj tima generala Markača zagrebački odvjetnik Goran Mikuličić, posebno smo ponosni na stručnost dviju kanadskih pravница koje su danočno iščitavale mega-spis u timu generala Gotovine. Tri ugla Mišetiću i Kehou, pobjednicima specijalnog rata protiv Hrvatske u 21. stoljeću, godinama je držala u Haagu jedna žena Ana Katalinic, rođena u gradiću Prince Georgeu. Roditelji su joj se doselili iz Brinja i Vratnika. Ističe da je poticajnu iskru osjetila kad je 1990-ih započeo Domovinski rat. Studirala je međunarodne odnose i prijavila se za službu u UN-u, odakle je upućena u Haag. Afirmirala se radeći u tužiteljstvu. Bila je istražiteljica u procesu Miloševiću. Uz Anu, zadivljuje pronicavost i druge Kanađanke, samozatajne Diane Juricevic, čiji su roditelji iz Omiša i Pule. U njezinu stručnom fokusu su ljudska prava otkad je doktorirala na Sveučilištu u Torontu 2004. godine. U timu je bila usredotočena na analitiku *presedana*, tj. analize svih slabosti protivničke tužiteljske strane. Intelligentnim Kanađankama pridružio se u Markačevu timu i američki Hrvat Tomislav Z. Kuzmanovic iz Milwaukeeja.

Obiteljske su im priče poput antičkih drama jer je iza njih egzodus iz domovine šezdesetih godina prošloga stoljeća, koji se smirio na sjevernoameričkome kontinentu, ne zaboravivši svoju dalmatinsku kolijevku u kojoj su bašti-

nili bogoljublje, čovjekoljublje i domoljublje. Od srca im hvala! Kćeri i sinovi iseljenika do pobjede, rame uz rame s ekspertima kakav je profesor prava iz Montreala Payam Akhavan, podrijetlom Iranac, koji je uložio fascinantnu energiju u analitiku cijeloga slučaja. Iz timova u Zagrebu, uz proganjanoga Marina Ivanovića, treba pohvaliti svih 20 odvjetnika, istražitelja, informatičara i prevoditelja koji su pet godina obrađivali desetke tisuća stranica dokumenata i tisuće sati video i audio zapisa.

Među najučinkovitijim zajedničkim inicijativama za pomoć u obrani generalima je Zaklada *Za istinu o Domovinskom ratu*, utemeljena 16. siječnja 2006., čiji su formalni utemeljitelji bili zakladnici Dunja Zloić-Gotovina, stožerni brigadir Željko Hučić i načelnik općine Pakoštane Milivoj Kurtov, dok je u Upravnom vijeću Zaklade djelovalo devet uglednih osoba iz različitih područja javnog života domovinske i iseljene Hrvatske. To su Igor Zidić, predsjednik Matice hrvatske, neurokirurg Josip Paladino, glazbenik Miroslav Škor, reprezentativac Stojko Vranković, poduzetnik iz Australije Marko Franović, financijašica Dunja Vidošević, poduzetnik iz SAD-a Ilija Letica, te odvjetnici Ivan Čurković i Ante Župić. Emocije iseljeništa najsnažnije je artikulirao ponovno čikaški Hercegovac Mišetić u izjavi koja je osobno intonirana: "Zahvalan sam ne samo generalu Gotovini, nego i dragome Bogu što sam izabran za njegova branitelja."

"Ovo je velika pobjeda i za hrvatsko iseljeništo. Ante Gotovina došao je iz iseljeništa braniti svoju domovinu, kao i mnogobrojni drugi sinovi i kćeri naših Hrvata koji žive diljem svijeta. Gotovinu je u Haagu obranio Mišetić, sin iseljenika iz Chicaga, jedan od nas. Prestanimo zatvarati oči i priznajmo da Hrvatska ne može bez svog iseljeništa. Ono je dalo živote, novac i ljubav za svoju Hrvatsku, a sada je obranilo i Gotovinu u Haagu. To se nikad ne smije zaboraviti", uskliknuo je njujorški glazbenik i lobist Nenad Bach. ■

ENG The team of attorneys defending Generals Gotovina and Markač and the legitimacy of the Homeland War of Independence before the ICTY in The Hague included lawyers from America, Canada, Ireland, Croatia and Iran.

“Ovo je naša zajednička pobjeda”

Suze žalosnice u trenu su se pretvorile u suze radosnice. U Splitu na kamenom pločniku kleči starica i uzdignutih ruku prema nebu govori ono što svi u tom trenutku misle: “Bože, hvala ti, pravda je pobijedila! Pravda je pobijedila!”

Čitanje presude

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Snimke: Hina

Jutro 16. studenoga 2012. između 9 i 9.30 sati vjerojatno će svaki Hrvat pamtiti do kraja života. Prikovani uz televizore, radiouređaje, zaslone... milijuni Hrvata u domovini i diljem svijeta, od Novog Zelanda do Kanade, pratilo je čitanje presude hrvatskim generalima Mladenu Markaču i Anti Gotovinu. Nijemo, blijedih lica i suznih očiju upijali su svaku mirno izgovorenu riječ staroga gospodina u crvenoj togi, pokušavajući odgonetnuti svaku, pa i onu najkompliciraniju sudsku frazu. Na posljatku sudac Theodor Meron zamolio je Gotovinu i Markača da ustanu. “Izričem oslobađajuću presudu po točkama 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 optužnice za Antu Gotovinu i oslobađajuću presudu po točkama 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 optužnice za Mladena Markača”, polagano je govorio sudac dok su neki već skakali od sreće, a drugi u nevjerici brojili točke i primijetili da nema broja tri. No, sve sumnje u sekundi su nestale kad se čulo - tražim da se odmah puste na

slobodu - te oduševljenju nije bilo kraja. Suze žalosnice u trenu su se pretvorile u suze radosnice. U Splitu na kamenom pločniku kleči starica i uzdignutih ruku prema nebu govori ono što svi u tom trenutku misle: “Bože, hvala ti, prav-

da je pobijedila! Pravda je pobijedila!”

Neopisivo veselje na Jelačićevu trgu, na Prokurativama, u Gotovininim Pakoštanima, Markačevom Đurđevcu... Mostaru, Berlinu, Melbourneu, Chicagu, Torontu, Buenos Airesu... od klubova, udruga i misija do privatnih stanova i kuća. U Americi, južnoj i sjevernoj, u gluho doba noći iz osvijetljenih hrvatskih domova, na čuđenje susjeda, čuje se radosno klicanje i pjesma.

ZVONE CRKVENA ZVONA

Skandiranjem “Ante, Ante”, “Vukovar, Vukovar” te pjevanjem domoljubnih pjesama građani su s oduševljenjem popratili čitanje presude generalima i obrazloženje Žalbenog vijeća Haaškog suda. Nakon oslobađajuće presude s okolnih crkava čula su se zvona. Izrazivši oduševljenje oslobađajućim presudama, Branko Borković - Mladi Jastreb rekao je novinari- ma da se osjeća neopisivo sretno te da je

Oduševljenje nakon izricanja oslobađajuće presude, Zagreb, Trg bana Jelačića

Slijetanje u Zagreb
i 'vodení' pozdrav
vatrogasaca

Izlazak iz
zrakoplova

riječ o novoj stranici u hrvatskoj povijesti. "Ovo je trenutak kada se Hrvatska vraća na međunarodnu političku scenu s ponosnim narodom, ali ovo je i trenutak kada počinjemo izgradnju bolje budućnosti hrvatskog naroda", rekao je.

Hrvatski generali već su isti dan u poslijepodnevним satima doputovali u domovinu sletjevši u zagrebačku Zračnu luku Pleso. Nakon izlaska iz Vladina zrakoplova pozdravili su ih premijer Zoran Milanović i predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko. U zrakoplovu su s generalima bili ministri obrane i branitelja, Ante Kotromanović i Predrag Matić, članovi obitelji Gotovina i Markač, članovi odvjetničkih timova generala, Luka Mišetić i Greg Kehoe, bivši Markačev odvjetnik Miroslav Šeparović te prijatelj i

kum generala Gotovine Željko Dilber. Uz premijera i predsjednika Sabora generale su na pisti Zračne luke Pleso dočekali generali Ivan Čermak i Damir Krstičević, predsjednik Udruge specijalne policije Josip Klemm, te mnogobrojni suborci i građani koji su se spontano okupili na dočeku.

Iz zračne luke kolona vozila s generalima krenula je prema glavnome zagrebačkom trgu gdje ih je željno očekivalo oko sto tisuća ljudi. "Ovo je naša zajednička pobjeda. Bila je oluja u ratu, ovo je pravna oluja. Pobijedili smo. Ovo je točka na i, rat pripada prošlosti, okrenimo se zajedno budućnosti", rekao je Gotovina. Izrazio je zahvalnost institucijama hrvatske države koje su čitavo vrijeme podržale njega i generala Markača.

Zagreb: 100.000 ljudi
čeka svoje generale

Razdragana mladež na Trgu bana Jelačića

General Markač:
"Živio hrvatski narod
i hrvatska domovina
zauvijek!"

'DOMOVINA STE SVI VI'

Zahvalu svima koji su bili uz njih "kad im je bilo najteže" uputio je i general Markač. "U srcu sam uvijek nosio svoju domovinu, a domovina ste svi vi. Znao sam da nisam sam i bilo mi je puno lakše. Znao sam da nije bilo zločinačkog pothvata i da je hrvatska vojska i hrvatska policija časno oslobodila svoju domovinu. Sretan sam da će u budućnosti svaki Hrvat i njegovi nasljednici bilo gdje u svijetu moći reći - Mi imamo hrvatsku domovinu i oslobodili smo je bez ikakve mrlje. Sretan sam što ćemo u svijetu s ponosom govoriti - naša domovina Hrvatska. Neka u njoj žive svi dobronamjerni ljudi i oni koji dođu i koji žele živjeti u njoj i koji žele Hrvatskoj dobro", rekao je Markač i na kraju uskliknuo "Živio hrvatski narod i hrvatska domovina zauvijek!"

Mnoštvo je dolazak generala dočekalo povicima "U boj, u boj, za narod svoj!", "Vukovar, Vukovar!", "Zovi, samo zovi, svi će sokolovi za te život dati!" te klicanjem njihovih imena. Uz mnogobrojne hrvatske zastave građani su imali i transparente, među njima i "Ante, hvala ti za kraljevski grad!" i slične.

Generali
Markač,
Krstičević i
Gotovina

Markač - Posvetit ću se humanitarnom radu i pisanju knjiga

General Mladen Markač u Koprivnici je rekao govoreći o svojim planovima da će raditi na knjigama i da će se preko nekih organizacija baviti humanitarnim radom, a izričito je odbio mogućnost političkog angažmana. U knjigama za koje već postoje rukopisi, kako je rekao, on i njegovi kolege hrvatskoj javnosti iscrpnije će razjasniti ondašnju ratnu situaciju. "Pet godina biti na prvoj crti bojišnice, a onda vam kažu da ste ratni zločinac, nije lako. Predao sam se Haškom tribunalu upravo zato što sam smatrao da nisam činio ništa loše i da sam činio najbolje što sam mogao za svoju domovinu. U jednom trenutku shvatite da ste na temelju nekakvih polukrivtvođenih činjenica postali ratnim zločincem. To baca ljagu na mene, ali i na sve koji su bili pod mojim zapovjedništvom. Velika je to bol koju čovjek osjeća. A kada je stigla oslobođajuća presuda, bio je to veliki šok, a zatim i veliko zadovoljstvo", rekao je general Markač.

Gotovina - Zaželio sam se prijatelja i domovine

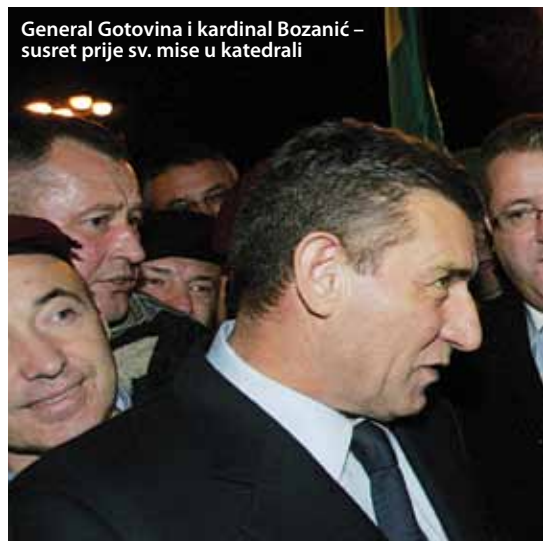
Prvog dana slobode general Ante Gotovina izašao je u grad vidjeti se sa svojim prijateljima i odvjetnicima, a novinarima koji su ga čekali ispred kuće rekao je da se najviše zaželio prijatelja i domovine. "To je moj prvi dan slobode nakon toliko godina jednog maratona s puno prepreka, pravnih i drugih, koje nisam sasvim ni razumio, moglo bi se reći. Ali, eto, sa svojim odvjetničkim timom, na kraju krajeva, izvojevali smo i tu pobjedu uz potporu hrvatske države i njenih institucija, pravosuđa, Ministarstva obrane, Ureda predsjednika Republike. To je naša zajednička pobjeda", istaknuo je Gotovina. Na riječi novinara da sad, kad je kod kuće, sreći sigurno nema kraja, Gotovina je rekao: "Polako. Treba se naviknuti na sve to. Krenuti koracima", a na upit kakvi su mu planovi rekao je da će vjerojatno sljedećeg tjedna otići malo na more. "Prvo, otići ću malo na more, digniti jidra, vjerojatno u tjednu", rekao je Gotovina.

MISA U KATEDRALI

Generali su s Trga otišli na svetu misu u zagrebačku katedralu, a na ulazu u zagrebačku prvostolnicu dočekao ih je kardinal Bozanić. "Večeras, dok se radujemo slobodi naših generala, ne zaboravljamo događaje koji su vezani uz trnovit put do hrvatske slobode i nezavisnosti, koja počiva na hrabrim ljudima, spremnima na žrtvu za dobro bližnjih i svoje domovine, uvijek poštujući i zauzimajući se za prava drugih", rekao je Bozanić dodavši kako se sjećamo početaka, oduševljenja i spremnosti hrvatskih ljudi da žive u slobodi poput drugih naroda.

Istaknuo je kako se ne smiju zaboraviti sve žrtve koje su ugrađene u našu ra-

General Gotovina i kardinal Bozanić – susret prije sv. mise u katedrali

Generali mole na grobu bl. Alojzija Stepinca

Prijem kod predsjednika Josipovića

dost, prinoseći molitvu za pokoj preminulih, među kojima na poseban način za prvoga hrvatskog predsjednika dr. Franju Tuđmana. "Dragi generali, hvala vam za svjedočanstvo i žrtvu! Vi se vraćate svojoj domovini. Hrvatska vas i danas treba", rekao je Bozanić zahvalivši Bogu za očitovanje dobrote. Nakon mise generali su molili na grobu kardinala Stepinca.

JOSIPOVIĆ PRIMIO GENERALE

U večernjim satima predsjednik Josipović primio je u svom uredu oslobođene generale. U Uredu predsjednika dočekalo ih je pedesetak djelatnih i umirovljenih generala Hrvatske vojske, među ostalim i Martin Špegelj, Krešimir Čosić, Davorin Domazet Lošo i Ljubo Česić Rojs. U uredu su bili i ministar obrane Ante Kotromanović i ministar branitelja Fred Matić te odvjetnički timovi obojice generala.

"Presuda je potvrdila da hrvatska obrana, oslobađanje naših teritorija nije bio zločinački pothvat. Dobili smo i sudsku presudu da je pravo pobijedilo, da je

Doček generale Gotovine u Pakoštanima

Tridesetak tisuća ljudi u Pakoštanima

"Veselite se, dragi prijatelji, ovo je naša večer, večer naše pobjede. Nakon toliko godina našao sam put do svoje kuće i večeras sam tu s vama. I što vam drugo mogu reći nego da sam sretan", poručio je general Ante Gotovina na pakoštanskoj rivi na kojoj se 20. studenoga okupilo oko 30.000 ljudi. "Hvala vam na kršćanskoj ljubavi iskazanoj svih ovih godina. Tu kršćansku ljubav trebamo čuvati i dalje i iskazivati posebno prema onima koji su najslabiji i najugroženiji kako bismo vidjeli da svaki naš čovjek može živjeti sretno u ovoj državi. To je naš zajednički cilj i vjerujem da je to naše sutra. Veselite se, ugodna vam večer. Bog s vama", poručio je general Gotovina. U Pakoštanima je organiziran veličanstven doček generalu. Na rivi su stigli ljudi iz svih dijelova Dalmacije i iz drugih krajeva Hrvatske.

pravda pobijedila i da naši generali nisu krivi za zločine koji su im se stavljali na teret", rekao je hrvatski predsjednik Josipović. "Domovinski rat završio je Olujom, ali danas je ovo pravna oluja. Naš Domovinski rat je čist, on je temelj na kojem gradimo budućnost, ona pripada nama", rekao je Ante Gotovina i dodao koliko je sretan što vidi suborce.

"Rat sam počeo kao običan policajac", rekao je Mladen Markač i dodao da je bio "ponosan na sve koji su sa mnom

od nule gradili vojsku". "Ali moj ponos bio je srušen optužnicom da sam član zločinačkog pothvata. Jako me pogodila optužnica, mislio sam da ću umrijeti ako se takva presuda donese", rekao je. Zahvalio je čitavoj Hrvatskoj "jer to je pobjeda svih, a ne samo nas", istaknuo je.

Predsjednik Josipović ponovio je poziv da se gleda naprijed u budućnost i generalima poručio: "Zadužili ste Hrvatsku i ova su vam vrata s pravom širom otvorena." ■

ENG The Appeals Chamber of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia overturned the guilty verdict brought against generals Ante Gotovina and Mladen Markač. Their liberation was an occasion for joyous celebration in Croatia and among Croatians around the world.

Više od 50.000 ljudi u koloni sjećanja

“Simboli stradanja postali su Vukovar i Škabrnja, a simboli pobjede ‘Bljesak’ i ‘Oluja’. Sjećajmo se i poštujmo žrtve, okrenimo se budućnosti, jer je to dug našim poginulima, civilima i braniteljima te njihovim obiteljima”, poručila je Dragica Zgrebec

Nikad više ljudi u koloni sjećanja

Grad Vukovar je gotovo u potpunosti obnovljen

Tekst: **Uredništvo (izvor Hina)** Snimke: **Hina**

Više od 50.000 tisuća građana i domoljuba pristiglih iz svih krajeva Hrvatske u koloni sjećanja prošlo je od vukovarske bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata, prisjećajući se tako 18. studenoga 1991. godine kada je nakon gotovo tromjesečne opsade slomljena obrana grada Vukovara.

“Opet smo zajedno ovdje da se sjetimo stradanja Vukovara, da se sjetimo nevinih žrtava i da svojoj djeci obećamo da se nikada ništa slično neće ponoviti”, izjavio je u koloni sjećanja predsjednik Republike Ivo Josipović.

Prema riječima predsjednika Hrvatskog sabora Josipa Leke značenje Vukovara za hrvatsku povijest nije moguće

sažeti u jednoj izjavi. “Dvadeset i jednu godinu nakon tragedije Vukovara mogu reći da je Vukovar visoka škola hrvatske povijesti, budućnosti i tolerancije”, rekao je Leko, dodajući kako unatoč svemu onome što su građani Vukovara prošli u Domovinskom ratu i oni i Hrvatska moraju gledati u budućnost.

TUGA I PONOS

“Uvijek se miješaju osjećaji tuge i ponosa, a katkad i bijesa”, rekao je novinarima predsjednik Vlade Zoran Milanović na pitanje kako se osjeća na današnji dan u Vukovaru. Rekao je kako još treba riješiti pitanje nestalih osoba u Vukovaru te kako za obitelji nestalih rat nije završio. “Obveza države je da ustrajemo u rješavanju toga značajnog pitanja i dobijemo podatke o nestalima. Oni negdje sigurno postoje”, rekao je Milanović. Osvrnuo

General Markač nakon oslobođenja iz pritvora odao je počast žrtvama Vukovara

se i na oslobađajuće presude generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču rekavši kako je presuda konačna te “kako smo neke stvari konačno zatvorili”.

Ministar hrvatskih branitelja Predrag Matić rekao je kako se sudionici kolone sjećanja ponosno prisjećaju stradalih i nestalih prijatelja i suboraca u Domovinskom ratu. “Prije dva dana konačno smo zaključili Domovinski rat. Ostaju problemi koje moramo i nadalje rješavati, kao što su procesuiranje ratnih zločina, potraga za nestalima, daljnja skrb

Kolona sjećanja prolazi ulicama grada

Predstavnici braniteljskih udruga s ratnim zastavama

Goloruki išli na tenkove

ŠKABRNJA - Trodnevno obilježavanje 21. obljetnice stradanja Škabrnje kada su 18. studenoga 1991. JNA i pobunjeni Srbi ubili 48 civila i branitelja počelo je 17. studenoga kolonom sjećanja od crkve sv. Marije u zaseoku Ambar do crkve Uznesenja Blažene djevice Marije u Škabrnji, gdje je služena misa.

U koloni sjećanja bila je cijela Škabrnja, obitelji stradalih mještana i poginulih branitelja, ratni zapovjednici i branitelji Škabrnje, te predstavnici braniteljskih udruga, a Škabrnju su ove godine posjetili i članovi Udruge poginulih i nestalih branitelja Domovinskoga rata iz Slavonije i kontinentalnog dijela Hrvatske, 50-ak djece poginulih branitelja iz Vukovara, Čelija, Nove Gradiške, Osijeka, Vinkovaca i drugih gradova diljem Hrvatske.

Polaganjem vijenaca na spomen-obilježje masovne grobnice i okupljanjem izaslanstava u Škabrnji nastavljeno je obilježavanje obljetnice. Nakon polaganja vijenaca izaslanik predsjednika Republike Ive Josipovića, ministar obrane RH Ante Kotromanović, izjavio je novinarima kako mu je drago zbog oslobađajuće presude generalima Gotovini i Markaču. Što se tiče zločina u Škabrnji, Kotromanović je rekao da smo i na primjeru Haaga vidjeli da je pravda spora, ali dostižna te kako se nada da će doći vrijeme kada će biti osuđeni i neposredni zločinci, nalogodavci zločina u Škabrnji. Rekao je kako su u tome mjestu goloruki išli na tenkove, no da je na sreću u Zborno područje Split došao Ante Gotovina te nije dugo trebalo čekati na oslobodilačke akcije “Maselnicu” i “Oluju”.

Otac i sin prolaze pokraj vodotornja

Ministar Kotromanović u Škabrnji

o najtežim ratnim vojnim invalidima i djeci koja su ostala bez roditelja”, poručio je Matić. Rekao je kako nije zadovoljan dinamikom potrage za nestalim osobama iz Domovinskog rata, ali da je nakon 21 godine od rata sve teže doći do novih saznanja.

U koloni sjećanja među mnogobrojnim braniteljima nalazi se i general Mladen Markač, koji je prije dva dana oslobođen iz Haaga. Novinarima je izjavio da

je još uvijek pun dojmova, ali beskrajno sretan. “Iz deset kvadrata čelije doći na ovakvu slobodu, a da je uz mene ovoliko naroda, koji mi daju i uvijek su davali potporu, ne može se opisati riječima”, rekao je Markač te dodao kako konačno imamo slobodu za “Oluju”. Prema njegovim riječima “konačno je ‘Oluja’ prestala i dokazalo se da nismo nikakvi ratni zločinci, nego časní vojnici hrvatske domovine”. ■

ENG Some 50 thousand people from across Croatia and Bosnia-Herzegovina were in Vukovar to participate in a memorial procession to mark the 21st anniversary of the aggression against Vukovar and Škabrnja.

“Hrvatska će pomagati u očuvanju toga prelijepog jezika i običaja”

Predsjednik je obišao sedam općina s hrvatskim stanovništvom u Gradišću. “To je vrlo važno za jedinstvo hrvatskoga naroda, ali je također od iznimne važnosti za dobrosusjedske odnose s Austrijom”, rekao je predsjednik Josipović

Posjet Zavijačnom muzeju u Novom Selu

Susret s dr. Stankom Horvatom, predsjednikom Hrvatskog kulturnog društva

Tekst: Uredništvo (izvor Hina i Hrvatske novine) Snimke: Petar Tyran

Predsjednik Ivo Josipović početkom studenoga boravio je u dvodnevnom radnom posjetu Austriji u sklopu kojeg se sastao s austrijskim predsjednikom Heinzom Fischerom. Glavni cilj boravka u Austriji bio je posjet gradišćanskim Hrvatima. Predsjednik je obišao sedam općina s hrvatskim stanovništvom u Gradišću. “To je vrlo važno za jedinstvo hrvatskog naroda, ali je također od iznimne važnosti za dobrosusjedske odnose s Austrijom”, rekao je predsjednik Josipović. Istaknuo je da bi upravo gradišćanski Hrvati mogli biti ulagači u Hrvatsku.

U Glavnoj školi u velikom Borištofu

Hrvatski centar u Beču zahvaljuje predsjedniku Josipoviću

U ime gradišćanskih Hrvata, ponajprije onih koji žive u Beču, Hrvatski centar iz Beča zahvalio je predsjedniku Ivi Josipoviću osobno i cijelom hrvatskom izaslanstvu na čelu s predsjednikom Ureda za Hrvate izvan Hrvatske Darijom Krstičević i svim ostalim na cjelodnevnom pohodu Gradišću i gradišćanskim Hrvatima. “Posjet predsjednika Josipovića bio je ne samo od bilateralne važnosti, nego je stvorio nove i još jače temelje za dizanje nacionalne svisti i samopouzdanosti gradišćanskih Hrvatov, kako u Austriji tako i u susjedni zemlja Mađarskoj i Slovačkoj. Vaš djelatni pohod je bez sumnje tomu doprinesao da se barem do neke mjere ojača naša pozicija u pogledu na traženje ispunjenja prav kao nacionalna manjina, nadalje u pogledu na ispunjenje obaveza i Republike Austrije i savezne zemlje Gradišće prema gradišćanskim Hrvatima. Ne na zadnje će ov Vaš službeni pohod, kako se ufamo, doprinesiti boljemu i za hrvatsku manjinu u Austriji povoljnijemu ‘Zakonu o narodni grupa’ (Volksgruppengesetz).” U priopćenju Hrvatskog centra navodi se i kako “se sada puno naših ljudi more ponositi tim, da su se osobno upoznali s vrhovnim zastupnikom Republike Hrvatske, a se dijelom još i rukovali, i mu mogli izraziti najbolje želje za put Hrvatske u još bolju budućnost”.

U Pinkovcu u južnom Gradišću

Rukovanje s malim Gradišćancima

Predsjednik Ivo Josipović sastao se 6. studenoga s gradišćanskim Hrvatima i izrazio želju za još čvršćom suradnjom kako bi se hrvatski jezik koji se u tom kraju njeguje više od 450 godina očuvao. "Drago mi je da se njeguje hrvatska riječ i kultura, kao i prijateljstvo s austrijskim narodom... ali bih volio da više surađujemo i da se međusobno bolje poznajemo", rekao je predsjednik Josipović u Vulkaproduktu, mjestu od 1.865 stanovnika od kojih se 50 posto izjasnilo da im je hrvatski materinski jezik.

Također je poručio da će Hrvatska pomagati u očuvanju toga "prelijepog jezika i običaja".

U dvorani osnovne škole gradonačelnik, učenici i članovi folklornog društva priredili su predsjedniku Josipoviću srdačnu dobrodošlicu uz stare hrvatske pjesme.

U svom govoru predsjednik Josipović se osvrnuo na pitanje manjina i ocijenio kako su manjine iznimno važne za njegovanje dobrosusjedskih odnosa među zemljama.

"Mi u Hrvatskoj jako cijenimo manjine koje smatramo bogatstvom i poveznicom, u onom najboljem smislu, između ljudi, kultura i tradicija", rekao je predsjednik Josipović.

Tijekom prijedpodneva šef hrvatske države također je posjetio Novo Selo (Neuedorf), redakciju za nacionalne manjine u sklopu redakcije Gradišće ORF-a, a u Željeznom se sastao i s poglavarom Gradišća Hansom Miesslom.

U poslijepodnevrim satima Josipović se sastao s predsjednikom Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću Stanom Horvathom, posjetio je Hrvate u Velikom Borištofu i Gornjoj Borti, u srednjem Gradišću, te u Pinkovcu u južnom Gradišću. U toj austrijskoj pokrajini živi oko 35.000 Hrvata. ■

ENG In early November President Ivo Josipović paid a working visit to Austria during which he met with his Austrian counterpart Heinz Fischer. The President's chief aim was to meet with Gradišće (Burgenland) Croatians.

MANJINSKA VIJEST

BUNJEVCI U VREMENSKOM I PROSTORNOM KONTEKSTU

ZAGREB - U Fakultetskoj vijećnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održan je od 20. do 23. studenoga Domaći skup s međunarodnim sudjelovanjem "Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu" u organizaciji Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Skup je organiziran u

sklopu znanstvenog projekta "Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca" voditeljice prof. dr. sc. *Milane Černelić*, a otvorili su ga 20. Studenoga prof. dr. sc. *Damir Boras*, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, doc. dr. sc. *Tanja Bukovčan*, pročelnica Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, prof. dr. sc. *Drago Roksandić*, vo-

ditelj znanstvenog programa "Triplex Confinium", *Tomislav Žigmanov*, prof., ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice i prof. dr. sc. *Milana Černelić*.

Četverodnevni znanstveni skup "Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu" održan je kroz deset sesija na kojima su razmatrane teme vezane za bunjevačke identitete, istaknute pojedince, jezik i govor, te povijesne i etnološke teme, a posljednjeg dana skupa organiziran je i stručni izlet u Krasno i Senj.

Osim znanstvenih izlaganja na skupu "Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu" otvorena je u auli nove Knjižnice Filozofskog fakulteta izložba postavljena povodom 85. obljetnice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, u sklopu koje je bila prikazana retrospektiva etnografskih filmova u autorstvu predavača i studenata Odsjeka. (*Zlatko Žužić*)

“I pjevaj Veritas”

Na koncertu su uz Dubrovački simfonijski orkestar i Mješoviti zbor Libertas sudjelovali hrvatski i francuski umjetnici, sopranistica Jadranka Vincek Eon, bas bariton Philippe Eon te pijanist Kristijan Jusić. Koncertom je ravnao Viktor Lenert

Na koncertu su uz dubrovački simfonijski orkestar i Mješoviti zbor Libertas sudjelovali hrvatski i francuski umjetnici

Napisala: **Maja Mozara**

Snimio: **Željko Tutnjević**

Prigodom blagdana Svih svetih Hrvatska matica iseljenika Dubrovnik priredila je u dominikanskoj crkvi u Dubrovniku, pred prepunim auditorijem, izniman koncert duhovne glazbe pod naslovom “I pjevaj VERITAS!”

Na koncertu su uz Dubrovački simfonijski orkestar i Mješoviti zbor Libertas sudjelovali hrvatski i francuski umjetnici, sopranistica Jadranka Vincek Eon, bas bariton Philippe Eon te pijanist Kristijan Jusić. Koncertom je ravnao Viktor Lenert.

Philippe Eon, bas bariton, rođen je u Angersu u Francuskoj. Vrlo rano počeo je svirati klarinet, zatim se opredijelio za solo pjevanje prema savjetima francuskog baritona svjetskoga glasa Gabriela Bacquiera, tada profesora pjevanja na Nacionalnom konzervatoriju u Parizu. Diplomirao je solo pjevanje na Nacionalnom konzervatoriju u Versaillesu. Nakon natječaja primljen je u Zbor Francuske vojske, uglednu postrojbu orkestra Garde Republike. Sudjelovao je

na mnogim koncertima kao solist gdje je izvodio široki repertoar od tradicionalnih do opernih djela, sakralnu glazbu francuskih i stranih skladatelja.

OPERNA I SAKRALNA DJELA

Jadranka Vincek, sopran, rođena je u Zagrebu. Završila je solo pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi pro-

fesora Ruždjaka. Usavršava pjevanje u Italiji kod Tita Gobija. Još kao studentica sopranistica debitira u Hrvatskome narodnom kazalištu u ulozi Amor u Gluckovu *Orfeju* pod palicom maestra Lovre von Matačića. Sudjeluje na raznim festivalima, koncertima, daje recitale, pjeva operna i sakralna djela u sklopu duhovnih koncerata i manifestacija. Nastupa

Maja Mozara, Philippe Eon, Jadranka Vincek Eon, Viktor Lenert, Kristijan Jusić sa suprugom i Lejdi Oreb

u Parizu i u drugim francuskim gradovima. Živi i radi u Parizu kao profesor solo pjevanja.

Kristijan Jusić, glasovir, rođen je u Zagrebu. Vrlo rano počinje svirati klavir te pohađa kao mladi pijanist umjetničku osnovnu školu u sklopu Županijskog konzervatorija Boulognea Billancourta u pariškom predgrađu. Nastavlja obrazovanje u *École Normale de Musique* u Parizu te se usavršava kod pedagoginje svjetskoga glasa Monique Deschaussées. Već kao mladi glazbenik, uz klasičan pijanistički repertoar, razvija vlastite skladbe, originalna klavirska djela u obliku fantazija za klavir. Nastupa na raznim događajima. Živi i radi na relaciji Hrvatska - Francuska kao prevoditelj za francuski jezik.

DIO DUBROVAČKE KULTURNE PONUDE

Dubrovački simfonijski orkestar profesionalni je glazbeni ansambl koji djeluje od 1925. godine kao Dubrovačka filharmonija, zatim kao gradski orkestar te kao festivalski orkestar. U orkestru sviraju akademski glazbenici koji su znanje stjecali uglavnom na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. U svojim redovima orkestar ima i nekoliko skladatelja. Bilježe mnogobrojne nastupe u Hrvatskoj, a također i izvan zemlje. S orkestrom nastupaju i surađuju mnogobrojni dirigenti i solisti, poput Lovre von Matačića, Antonija Janigroa, Zubina Mehte, Kirila Kondrashina, Ernesta Marzendorfera, Milana Horvata, Radovana Vlatkovića, Mische Maisky, Yuriya Baashmeta, Juliana Rachli-

Prepuni auditorij u Dominikanskoj crkvi

na, Michela Legrand, Pavice Gvozdić, Marija Hossena i Noormana Widjaje.

Mješoviti zbor Libertas nezaobilazni je dio dubrovačke kulturne ponude. Osnovan je 1980. godine. U jesen 1995. na čelo zbora dolazi prof. Viktor Lenert, pod čijim je umjetničkim vodstvom znatno proširen repertoar, posebno skladbama za samostalne nastupe. Nastupa kako u zemlji tako i izvan granica Hrvatske: Bariju, Raveni, Sorentu, Češkoj i Rumunskoj. Zborom su ravnali poznati dirigenti poput pok. M. Horvata, pok. L. Matačića, P. Dešpalja, pok. A. Janigroa, A. Nanuta, N. Bareze i I. Đadrova. Izvode skladbe klasičnoga glazbenog opusa (duhovna glazba, operna, moteti...), kao i svjetovnoga (dalmatinska i zabavna glazba). Ovi vrijedni amateri dobitnici su Nagrade grada Dubrovnika 1983. te nagrade Dubrovačko-nerevanske županije za promicanje kulture u Gradu i Županiji.

Viktor Lenert glazbeno obrazovanje stječe u Glazbenoj školi Luke Sorkočevića u Dubrovniku. Diplomirao je violinu na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. Zdravka Cobenzla 1976. godine. Od 1971. do 1994. član je Dubrovačkoga simfonijskog orkestra, a od 1994. radi kao profesor pri Umjetničkoj školi Luke Sorkočevića u Dubrovniku.

Dugogodišnji je voditelj Dječjeg zbora "Dubrovnik" i Mješovitog zbora "Libertas". Suradnik je i dirigent Dubrovačkoga simfonijskog orkestra.

KONCERT - PRAVO OSVJEŽENJE

S obzirom na to da se u Dubrovniku već dulje vrijeme tek povremeno održavaju koncerti i to isključivo sa simfonijskim programom, koncert "I pjevaj Veritas" posve je sigurno bio pravo osvježanje.

Izvodili su se uglavnom popularni naslovi iz svjetske glazbene literature (Mozartov Laudate Dominum, Domine Deus iz Vivaldijeve "Glorije", Preludij iz Verdijeve "La Traviate", Franckov Panis Angelicus, Bach-Gounodova Ave Maria, Intermezzo iz Mascagnijeve "Cavalleria Rusticana", Donizettijeva Ave Maria, zbor Hrvatica iz opere "Porin" V. Lisinskoga), te iz najnovijega domaćeg stvaralaštva koje potpisuje Kristijan Jusić. Duhovnu dimenziju na ovome veličanstvenom koncertu riječima je inspirativno kazivala Lejdi Oreb.

Potporu organizaciji koncerta dali su Grad Dubrovnik, Dubrovačke ljetne igre, Francuska alijansa Dubrovnik te na poseban način dubrovački dominikanci, poglavito o. Nikola Mioč i o. Ivo Plenković. ■

Don Petar Palić, biskup
Mate Uzinić, Maja
Mozara, o. Nikola Mioč i
predsjednik županijske
skupštine Ivan Prce

ENG The Dubrovnik branch office of the Croatian Heritage Foundation organised *Sing Veritas!*, a concert of spiritual music staged before a full house at the local Dominican church for All Saint's Day.

Michelangelo minijature

Postav izložbe zanimljivo iznosi Klovićevu fascinantnu životnu priču, koja je u renesansnoj epohi spojila posljednje godine 15. stoljeća i prvih osam desetljeća burnoga 16. stoljeća

Uvećane reprodukcije
Klovićevih minijatura

Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimke: **Hina, Klovićevi dvori**

Pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske dr. sc. Ive Josipovića u Galeriji Klovićevi dvori otvorena je 8. studenoga izložba

Julije Klović – najveći minijaturist renesanse kojom ta zagrebačka Galerija obilježava tri desetljeća uspješnog djelovanja. Voditeljica projekta i autorica koncepcije izložbe, viša kustosica Jasminka Poklečki Stošić, istaknula je kako su iz slavnih svjetskih muzeja, knjižnica i galerija (od Louvrea, Kolekcije kraljice Elizabete II. preko *Bibliotece Nazionale Marciane* do Galerije Uffizi) posuđena dvadeset i dva djela, Klovićevi crteži i minijature te tri fascinantna kodeksa. Kodeks *Evangelistar Grimani* (1528.) -

jedno od remek-djela iz ranog razdoblja Klovićeva stvaralaštva, časoslov *Stuart de Rothesay* - jedno od prvih Klovićevih djela koje se ubraja među vrhunce svjetske umjetnosti minijature, te liturgijska knjiga iluminirana za potrebe Sikstinske kapele *Misal Colonna*, odabrana su djela koja dominiraju izložbom.

ČASOSLOVI, LEKCIONARI I KODEKSI

Izložen je i kodeks *Officium Virginis*, kod nas poznat kao časoslov *Farnese*, koji se čuva u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Izložen je drugi dio *Misala opata Jurja od Topuskog* koji pripada Rizinici zagrebačke katedrale, čija autentičnost još nije potvrđena. Izložba obuhvaća 40-ak vrhunskih djela velikoga majstora.

Postav izložbe zanimljivo iznosi Klovićevu fascinantnu životnu priču, koja

je u renesansnoj epohi spojila posljednje godine 15. stoljeća i prvih osam desetljeća burnoga 16. stoljeća. Internet-ska generacija moći će tako na izložbi spoznati vrijednost časoslova (molitve-

Liturgijska knjiga

nika) i lekcionara (liturgijskih knjiga) i kodeksa – ručno izrađivanih prije pola tisućljeća, što je zanimljivo na početku Gutenbergove epohe kada se znanje renesansnom Europom već počelo širiti tiskanim serijama. Minijatura rađena rukom u pisanom kodeksu stoga je u 16. stoljeću bila više nego ikad stvar luksuza i prestiža raznih elitnih, društvenih i crkvenih krugova koji su ih naručivali kod vrhunskih umjetnika poput Klovića.

Iako veličinom sićušna, njihova je umjetnička vrijednost nemjerljiva pa je bilo važno da osvjetljenje izložaka i prostorna koncepcija istaknu važnost tih djela, za što se pobrinuo arhitekt Željko

Kovačić. Zidovi galerije svježe su obojeni u crvenu, kardinalsku boju jer je redovnik Klović većinu svojih djela radio po narudžbi za mecene koji su imali veliki ugled u društvu poput kardinala Marina Grimanija i Allesandra Farnesea.

SVJETSKA PREMIJERA KLOVIĆA

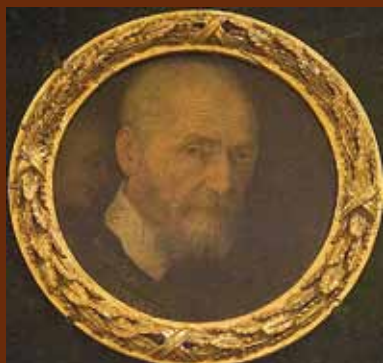
Izlošci su poredani kronološki pa se iz jedne sobe u drugu prelazi uz objašnjenja povijesnih događaja koja su citirana iz Klovićeva životopisa, a napisao ih je poznati renesansni biograf Giorgio Vasari, koji ga je osobno poznao, prozvivši ga *Michelangelom minijature*. Među najljepše predstavljenim radovima je Klovi-

Sv. Marko, Iluminacija

ćev autoportret, minijatura iz 1528. godine koja vrlo rijetko napušta posebnu zbirku Galerije Uffizi u Firenci.

“Ovo je zaista jedinstvena prilika da se vidi Klovićev opus, odnosno jedan njegov dio. Nikada dosad u svijetu nije bilo takve izložbe Julija Klovića – s tolikim brojem djela okupljenih na jednome mjestu.” Stoga se ova izložba, kako je rekao pročelnik Lovrić, može smatrati svjetskom premijerom Klovića, potvrdila je autorica projekta J. P. Stošić. Među svojim suradnicima J. P. Stošić izdvaja veliki doprinos savjetnika Milana Pelca – koji je autor dinamičnog scenarija postava i tekstova, dok je kataloške jedinice pretežno izradila Valerija Macan Lukavečki, koja je nedavno u Rimu doktorirala na Kloviću i odlična je poznavateljica umjetnikova opusa. ■

Fascinantna životna priča

Slavni renesansni minijaturist Juraj Julije Klović rođen je 1498. godine u Grižanima kraj Vinodola. Doživjevši 80 godina, umro je u Rimu 3. siječnja 1578. Potpisivao se redovničkim imenom Julije i oznakom hrvatskoga podrijetla (*Croata, Illyricus...*), navodi autor izložbenog scenarija Milan Pelc, ravnatelj Instituta za povijest umjetnosti. “Oko 1516. kao mladić došao je u Italiju te bio primljen u službu kardinala Domenica Grimanija i njegova nećaka Marina (kardinal od 1528.), a bo-

ravio je u Veneciji i Rimu. U dodiru s njihovim bogatim zbirkama stječe izobrazbu, precrtavajući motive s antičkih medalja. U Rimu dobiva poduku u slikarstvu od Giulija Romana, koji mu je savjetovao da slika minijature. Prvu sliku izradio je prema Dürerovu drvorezu *Bogorodica na mjesecu*. Oko 1520. odlazi u Budim, na dvor hrvatsko-ugarskoga kralja Ludovika II. Jagelovića, gdje po narudžbi slika, među ostalim, zapažene kompozicije *Parisov sud* i *Lukrecijina smrt*. Nakon poraza kršćanske vojske u bitki na Mohačkom polju (1526.) vraća se u Italiju i u Rimu stupa u službu kardinala L. Campeggia, te slika i crta prema Michelangelovim djelima. Kad je za španjolsko-francuskoga rata vojska cara Karla V. Habsburgovca 1527. osvojila i opljačkala Rim, izgubio je imovinu, a u španjolskom uzništvu odlučio je postati redovnikom. Stupivši u Red regularnih kanonika sv. Augustina oko 1528. položio je redovničke zavjete, uzeo ime Julije, te se posvetio usavršavanju u sitnoslikarstvu. Oko tridesetih godina 16. stoljeća kardinal M. Grimani, ishodišći od pape dopuštenje za njegov privremeni boravak izvan samostana, uzima ga u svoju službu, prema G. Vasariju. U Rimu oko 1539. prelazi u doživotnu službu kardinala A. Farnesea, unuka pape Pavla III. te dobiva smještaj u njegovoj palači. Budući da je Farnese Klovićeva djela darivao europskim vladarima, njegova je umjetnost postala sastavnicom elitne kulture dvorskoga manirizma sredinom 16. st., a Klović jednim od najpoznatijih umjetnika svojega doba. Nakon što je za papu 1550. izabran Julije III., nesklon Farneseovima, Klović je s kardinalom napustio Rim. Od 1550-ih boravi u Firenci na dvoru Cosima de' Medici. Ondje je, izrađujući čudesne minijature, potaknuo obnovu sitnoslikarstva. Desetljeće kasnije vraća se u Rim, gdje mu djelatnost zbog godina slabi. Potkraj 1560-ih bio je u doticaju sa španjolskim kraljem Filipom II., koji ga je nagovarao da se pridruži kraljevskome skriptoriju u Madridu. Umjesto toga Klović je kralju poslao svoja djela za pouku i primjer njegovim minijaturistima. U 1570-ima vlastoručno se upisao (*don Julio Clovio di Croazia*) na popis darovatelja za gradnju crkve sv. Luke u Rimu. Pokopan je u crkvi svoje redovničke zajednice, Sveti Petar u okovima, gdje mu je još prije 380 godina postavljena spomen-ploča s portretom.”

Skidanje Krista s križa, minijatura

ENG Julije Klović / Giulio Clovio—*The Greatest Miniaturist of the Renaissance* is an exhibition opened at the Klovićevi Dvori Gallery on 8 November under the high patronage of Croatian President Josipović.

Velika manifestacija američkih Hrvata

Kristini Glavan nagrada HMI-ja i boravak u Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture u Novome Vinodolskom, a Stefanie Pavlović nagrada "Hrvatsko gnijezdo"

Svi sudionici na pozornici

Napisala i snimila: **Vanja Pavlovec**

Hrvatski dječji festival bio je i ostao jedna od najznačajnijih manifestacija u mnogobrojnoj hrvatskoj zajednici New Yorka i okolice. Nastao je na inicijativu nekolicine hrvatskih glazbenika koji žive u tom gradu, a želja im je bila da svoje bogato znanje i iskustvo prenesu na djecu te uz pomoć glazbe, pjesme i plesa potiču i razvijaju u djece ljubav prema hrvatskome jeziku i kulturi.

Prvi Hrvatski dječji festival održan je 2000. godine uz svesrdnu pomoć hrvatske zajednice i Hrvatske katoličke misije u Astoriji, te mnogobrojnih Hrvata New Yorka i New Jersey. Prvi festivali ispunjavali su hratsku zajednicu ponosom i veseljem, a to se iskazivalo i velikim interesom mladih da sudjeluju na Festivalu. U početku zamišljen kao festival za djecu do trinaeste godine starosti, uskoro je postao festival do osamnaeste godine odnosno Festival djece i mladih. Bio je to izniman poticaj kako za djecu tako i za roditelje da više pažnje posвете učenju hrvatskoga jezika i njegovanju tradicije i kulture domovine njihovih predaka, ali i za čvršće povezivanje

s Hrvatskom mnogim nitima koje su se ispreplitale u ostvarivanju toga zahtjevnog projekta. Otad pa do današnjih dana mnogobrojni autori iz Hrvatske pisali su, skladali i aranžirali pjesme za taj festival, a djeca i mladi s velikim žarom su ih interpretirali. U velikom broju tekstova opjevala se Hrvatska, a Hrvatska matica iseljenika - Podružnica Rijeka dodjeljivala je nagradu "Hrvatsko gnijezdo" za najbolju interpretaciju.

PROFESIONALNI PRISTUP SVAKOM DETALJU

Svih devet festivala karakterizira izvrsna organizacija i profesionalni pristup svakom detalju. U pripremnim fazama organizirale su se audicije za izvođače pjesama, prateće vokale i zbor, te audicije za one koji su uvijek bavili koreografije. Svaku pjesmu pratila je i odgovarajuća koreografija. Ukupno je nekoliko stotina hrvatske djece tijekom godina sudjelovalo na Festivalu koji je okupljalo veliki broj članova hrvatske zajednice, bilo kao volontere koji su se angažirali u pripremanju festivala ili, pak, kao mnogobrojna podupirujuća publika. Bio je i ostao veliki poticaj mladima da uče hrvatski jezik, upoznaju i njeguju hrvatsku kulturu. Nedvojbeno je bio tijesno povezan

Antonia Zandel, 9 godina pjeva "Di god bila"

Ariana Lisica, 8 godina, pjeva "Biser plavi"

i s dvije hrvatske škole u New Yorku, i to na Manhattanu i u Astoriji, čiji su polaznici sudjelovali u programu Festivala.

Festival je od samog početka težio visokim profesionalnim standardima, za što su trebala i značajna financijska sredstva, no uz svesrdnu pomoć sponzora i uz neprocjenjivi rad volontera koji su pridonosili uspješnosti festivala prerašao je u veliku manifestaciju ujedinjene hrvatske zajednice u tom dijelu svijeta.

U jednom trenutku zbog niza objektivnih okolnosti došlo je do pauze, ali želje mladih iz hrvatske zajednice pridonijele su da se teškoće prevladaju te je od 2009. godine nastavljeno održavanje Festivala.

Ove godine Deveti hrvatski dječji festival u New Yorku održavao se u novome terminu i u novome organizacijskom obliku i to kao samostalna udruga

Glasovima publike i stručnoga ocjenjivačkog suda nagrade su dobili:

PRVA NAGRAĐA I POBJEDNIK FESTIVALA

Ana Maria Čvarušić
s pjesmom MALA HERCEGOVKA

DRUGA NAGRAĐA PUBLIKE

Kristina Glavan
s pjesmom ZAVJET OCA MOGA

TREĆA NAGRAĐA PUBLIKE

Ivan Begonja
s pjesmom PO JADRANU

PRVA NAGRAĐA OCJENJIVAČKOGA SUDA

Stefanie Pavlović
s pjesmom HRVATSKA JE MOJA ZEMLJA

DRUGA NAGRAĐA OCJENJIVAČKOGA SUDA

Lara Šare
s pjesmom JA BI POŠLA NA MORE

TREĆA NAGRAĐA OCJENJIVAČKOGA SUDA

Ariana Lisica
s pjesmom BISER PLAVI

Nagradu Hrvatske matice iseljenika "Hrvatsko gnijezdo" dobila je pjesma HRVATSKA JE MOJA ZEMLJA u izvedbi
Stefanie Pavlović.

Stefanie Pavlović osvojila je nagradu HMI-ja "Hrvatsko gnijezdo" za najbolju interpretaciju pjesme sa sadržajem o Hrvatskoj, a ujedno je dobila i prvu nagradu Stručnog ocjenjivačkog suda. "Osvajanje nagrade na Festivalu za mene je velika čast. Ja sam ponosna Hrvatica rođena u inozemstvu, i da sam imala mogućnosti biti jedan dio festivala, za mene je san što se ostvario. Ja se jako trudim da učim i pričam hrvatski jezik. Ja idem u Hrvatsku svako ljeto. Da ja imam mogućnosti ja bi voljela živiti u prekrasnoj Dalmaciji. Moji baka i djedo imaju kuću u Privlaku, kod Zadra i ja stanujem sa njima. Kad odrastem ja bi voljela biti političar ili učiteljica povijesti. To me najviše zanima. Svjetski zakoni i zakoni uz koje ja živim u USA za mene su najinteresantniji", rekla je Stefanie.

koja pripada svim Hrvatima New Yorka i okolice. Dio tima koji nosi cjelokupnu organizaciju uglavnom je "stari" s bogatim iskustvom u organiziranju prijašnjih festivala. Gospodin Ivica Kalinić od ove godine preuzeo je dužnost direktora Festivala. Glazbeni direktor i "duša" Festivala je Ivica Gašparić koji je kao i uvijek odradio "lavovski" dio priprema uz potporu umjetničkog direktora iz Rijeke, maestra Andreja Baše. Scenografiju je i ove godine pripremio Paolo Burburan, a koreografiju Valentina Žužić. Voditelj programa bio je Robert Ferlin.

SUDJELOVALO 70-AK DJECE

Na Festivalu je sudjelovalo 70-ak djece, što pjevača ili plesača, u dobi od šest do trinaest godina. Na natjecateljskoj večeri u dvorani Frank Sinatra School Of The Arts u Astoriji nekoliko stotina gledatelja pratilo je izvođenje dvadeset i jed-

ne pjesme. Bilo je to nekoliko dana nakon prolaska devastirajuće oluje Sandy koja je ostavila vrlo ozbiljne posljedice te su još mnogi dijelovi megapolisa New Yorka bili bez struje, a duge kolone pred benzinskim pumpama bile su limitirajući faktor za mnoge koji su željeli doći na Festival.

Na ovogodišnjem festivalu, uz djecu iz New Yorka, prvi put su u kategoriji natjecatelja nastupili Filip Živko iz Chicaga te Ana Maria Čvarušić koja živi u Sesvetama.

Voditeljica riječke podružnice Hrvatske matice iseljenika Vanja Pavlovec dodijelila je dvije nagrade i to: pobjedniku Festivala po izboru publike nagrada je dvanaestodnevni boravak u Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture u Novome Vinodolskom sljedećeg ljeta, te plaketu "Hrvatsko gnijezdo" za najbolju interpretaciju pjesme koja opisuje Hrvatsku. ■

Mali nagrađeni pjevači

ENG This year the 9th Croatian Children's Festival in New York was staged at the Frank Sinatra School Of The Arts in Astoria. Some seventy children from ages 6 through 13 participated as dancers and singers.

Križ krbavskih biskupa - simbol iseljene Hrvatske

Danas gotovo da nema zemlje u kojoj nema Hrvata iz vremena ekonomske emigracije u posljednjih 130 godina. Starije raseljavanje prikazano je u kalendaru na prvih šest mjeseci, a novije u drugih šest mjeseci

Crkva hrvatskih mučenika u Mississaugi

Napisao: **Zvonko Ranogajec**

Pod tematskim nazivom "Duhovno zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske" Gospičko-senjska biskupija objavila je i ove godine prigodni kalendar hrvatskih mučenika, koji je u znaku iseljene Hrvatske. Glavni motiv naslovnice je križ krbavskih biskupa, kao i pravci kojima su u posljednjih 130 godina emigrirali Hrvati u europske i prekomorske zemlje. Iseljena Hrvatska bila je ove godine najviše uključena u proslavu Dana hrvatskih mučenika pošto je misno slavlje predslavio gradišćanski Hrvat, biskup Željzanske biskupije mons. dr. Egidije Živković.

Naslovnica kalendara pokazuje smjere raseljavanja Hrvatske u posljednjih 130 godina u potrazi za boljim životom. Prije toga najveći iseljenički val bio je u vrijeme ugroze od Turaka i svoje vrhunce imao je od Krbavske tragedije 1493. do pobjede pod Siskom 100 godina po-

slije 1593. godine. U to vrijeme se selio i križ krbavskih biskupa pa ga se može uzeti kao simbol naše raseljenosti, što su predložili gradišćanski Hrvati. Time se prema zamisli gospičko-senjskog biskupa Mile Bogovića želi postići da uz Crkvu hrvatskih mučenika i ovaj križ postane simbol duhovne i nacionalne povezanosti domovinske i iseljene Hrvatske. Spomenuta ideja niknula je među gradišćanskim Hrvatima koji čine najjaču skupinu Hrvata izvan domovine, a sačuvala se iz tih vremena sve do sada.

DOMOVINSKA I ISELJENA HRVATSKA

Danas gotovo da nema zemlje u kojoj nema Hrvata iz vremena ekonomske emigracije u posljednjih 130 godina. Starije raseljavanje prikazano je u kalendaru na prvih šest mjeseci, a novije u drugih šest mjeseci. Današnji demografski pokazatelji govore da je brojčano blizu domovinska i iseljena Hrvatska. Nakon Drugoga svjetskog rata, uz ekonomsku

emigraciju raste i politička koja će nestati uspostavom samostalne države Hrvatske. Ipak, najvažnija je činjenica, ističe gospičko-senjski biskup Mile Bogović, da su se zahvaljujući djelovanju katoličkih svećenika Hrvati kao zajednica uspjeli očuvati. Tako možemo reći da je križ kao simbol vjere bio i ostao ona glavna snaga koja povezuje iseljenu i domovinsku Hrvatsku.

Kalendar za mjesec siječanj predstavlja Hrvate u Italiji u kojoj je Rim kao središte kršćanstva bio cilj mnogobrojnih hodočasnika, među kojima i iz Hrvatske. Tako je Dante Alighieri zapazio posebnu pobožnost hrvatskog hodočasnika i to izrazio u svojoj "Božanstvenoj komediji" (*Qual è colui che forse di Croazia viene a veder la Veronica nostra* – "Kao onaj koji možda iz Hrvatske dolazi vidjeti našu Veroniku"). U 15. stoljeću bilo je u Rimu i Italiji puno izbjeglica iz

Dan hrvatskih mučenika na Udbini ove godine

hrvatskih krajeva koji u Rimu osnivaju posebnu hrvatsku bratovštinu. Papa Siksto V., za kojega postoje valjani razlozi da je potomak tih izbjeglica, sagradio je uz Tiber (*via Ripetta*) crkvu sv. Jeronima (1589.) pri kojoj je bio zbor kanonika (kaptol), a od početka 20. stoljeća ondje je zavod za hrvatske studente (svećenike). Osim u Rimu, izbjeglih Hrvata bilo je na zapadnoj obali Jadrana, a najviše u pokrajini Molise. S Hrvatskom je povezan i grad Loreto u koji je prema predaji donesena Nazaretska kuća koja je prethodno tri godine boravila na Trsatu.

STARE HRVATSKE MANJINE

U veljači su predstavljeni Hrvati u Austriji koji su se počeli naseljavati nakon Krbavske bitke 1493. godine. Prvi put se spominju 1515. na imanju Željezanske gospoštije. Hrvati su masovno naselili Burgenland kome su dali značajan pečat te naseljima dali i hrvatska imena, što je očuvano do danas u nazivu pokrajine Gradišće, kao i u hrvatskim nazivima naselja. Da su sačuvali svoj jezik i mnoge običaje najzaslužniji su svećenici koji su ih pratili, okupljali, poučavali i brinuli se za njihova nacionalna i građanska prava. Imaju i svoju književnost, a u novije vrijeme imaju i liturgijske knjige na svome gradišćanskom govoru. Kraj je pripadao Bečkoj nadbiskupiji. Godine 1922. osnovana je ondje apostolska administratura, a 1960. ona postaje samostalna biskupija sa sjedištem u Željeznom (Eisenstadt). Prvi biskup bio je gradišćanski Hrvat Štefan Laszlo (1960. – 1992.). Nakon Pavla Ibiya (1992. – 2010.) ponovno dolazi za biskupa ordinarija gradišćanski Hrvat mons. dr. Egidije Živković. Za novije iseljništvo u Austriji postoji osam hrvatskih katoličkih misija: Feldkirch, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Linz, Salzburg, St. Poelten i Beč.

U ožujku kalendar je posvećen Hr-

vatima u Sloveniji u kojoj su mnogi od njih potražili sigurnije utočište. Dok su u prošlim stoljećima Hrvati bivali uključeni u pastoralnu skrb biskupije u koju su se doselili, u novije vrijeme postoji posebna pastoralna skrb u sklopu hrvatske inozemne pastve pa tako postoje hrvatske katoličke misije u Ljubljani, Mariboru i Portorožu, a na neki način i u Novome Mestu.

U travnju kalendar posvećuje prostor Hrvatima u Mađarskoj u kojoj su se mnogi od njih nastanili u vrijeme turske najeзде. Tada su mnogi dospjeli i na područje današnje Slovačke (Čunovo, Devinsko Novo Selo, Hrvatski Grob, Hrvatski Jandorf). Danas je najčešće mađarsko prezime Horvat, što jasno pokazuje na podrijetlo nositelja toga prezimena. Najveći broj sačuvalao se u dijelu zapadne Mađarske i činio je dugo jednu političku cjelinu zajedno s današnjim Gradišćem (Burgenlandom) u Austriji. I danas svećenici iz Gradišća vode brigu o Hrvatima u zapadnoj Mađarskoj. Mnogi Hrvati istaknuli su se u obrani tih krajeva. Tako je 1532. Senjanin Nikola Jurišić obranio Kiseg. Glavni trg i nekoliko ustanova toga grada nose i danas njegovo ime. Slavni Nikola Šubić Zrinski pao je sa svojima u obrani Sigeta 1566. godine. Hrvati u Mađarskoj najbrojniji su u biskupijama Đur (Bizonja, Hrvatski Židan, Koljnof, Prisika, Vedešin) i Sombatelj (Petrovo Selo, Gornji Četar, Velika Narda).

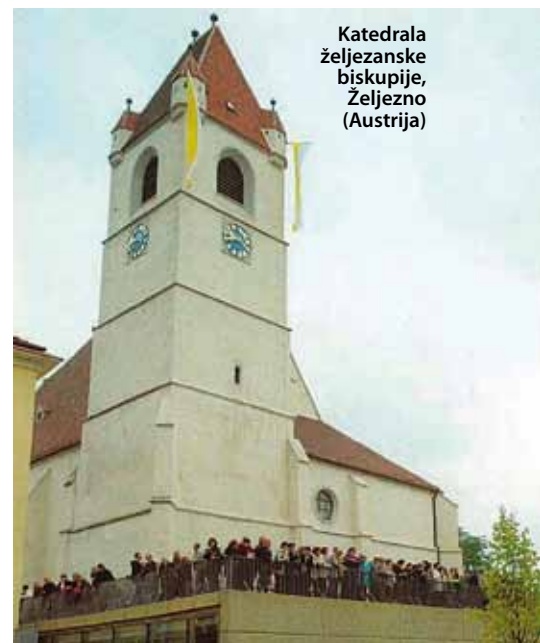
NOVIJE ISELJENIŠTVO U EUROPI

Svibanj daje pozornost Hrvatima iz Srbije, Vojvodine, odnosno Bunjevcima i Šokcima. Bunjevci naseljavaju sjever Bačke: Suboticu, Bikovo, Tavankut, Đurđin, Malu Bosnu i Stari Žednik, dok su Šokci većinom u Srijemu i Zapadnoj Bačkoj: u Sonti, Apatinu, Bregu, Monoštoru. Prema predaji Bunjevci potječu iz Hercego-

vine, od rijeke Bune, a Šokce su franjevci doveli iz Bosne. Ima Hrvata čiji su korijeni u Vojvodini stariji i od bunjevačkih i od šokačkih, ali nisu tako kompaktni. Hrvati na području Srbije koji žive u Vojvodini pripadaju Subotičkoj biskupiji (osnovana 1968.) i Srijemskoj biskupiji (osnovana 2008.).

Lipanj je posvećen Hrvatima u Crnoj Gori u kojoj su svijest o hrvatskoj pripadnosti sačuvali najviše katolici u Boki kotorskoj. Otuda dolaze bl. Gracije iz Mula, bl. Ozana Koterska i prvi hrvatski svetac koji nije mučenik: sv. Leopold Bogdan Mandić. Uz Kotor istaknuto mjesto u Boki ima Perast, a danas Hrvata u Crnoj Gori ima tek oko 6.000, uglavnom na području Kotorske biskupije.

U drugih šest mjeseci predstavljene su zemlje i kontinenti s novijom emigracijom, a započinje sa SAD-om i Zgradom franjevačke tiskare i Hrvatskoga etničkog instituta u Chicagu, u Južnoj Americi predstavljen je Hrvatski centar u Buenos Airesu u Africi, crkva sv. Jeronima i Hrvatski pastoralni centar u Johannesburgu, u Kanadi Crkva hrvatskih mučenika u Mississaugi, u Njemačkoj Hrvatska crkva u Essenu i freska I. Dulčića "Kraljica Hrvata" - jedina izgrađena crkva za Hrvate u Njemačkoj te u Australiji crkva sv. Nikole Tavelića u Sydneyu. ■

Katedrala željezanske biskupije, Željezno (Austrija)

ENG The Gospić-Senj diocese has published another calendar, this year dedicated to emigrant Croatia, under the thematic title of The Spiritual Unity of Homeland and Emigrant Croatia.

“Anitin račiški tanac” u Novome Zelandu i Australiji

Antica Branka Bavčević predstavila je svoju knjigu i u Hrvatskome centru North Fremantle srela je ponovno svoje Korčulane i Račišćane, te je bila gošća svog prezimenjaka Mate Botice

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Korčulanka iz Račišća, Antica Branka Bavčević, rođena Botica, gotovo cijeli svoj radni vijek provela je u Parizu. Sada svoje umirovljeničke dane s drugim suprugom Danielom provodi sve više na rodnome otoku. Od svojih dvoje djece ima četvero unučadi kojima je pričala kako je izgledalo odrastanje na otoku sredinom prošlog stoljeća. Kako bi zauvijek sačuvala te prohajale dane, kao i baštinu svojih predaka, sve je pretočila u vrlo pitku literaturu svog prvijenca *Anitin račiški tanac*. Prvo predstavljanje te knjige održano je u njezinu rodnome Račišću prošlog ljeta, a nazočili su mnogobrojni iseljenici iz Australije. Oni su tražili engleski prijevod kako bi je mogli čitati i njihovi unuci jer su mnogi u tim pričama pronašli sebe. Knjiga je na kraju prevedena na engleski jezik pa smo s hrvatskom i engleskom verzijom krenuli na turneju u Novi Zeland i Australiju.

Hrvatski kulturno društvo Auckland

Liga hrvatskih žena: Zdenka Batistich, Nada Pervan, Suzanna Pinčević, Marija Urlović, Ljubica Lozica, Florida Vela

Vinar Nikola Nobilo

Antica B. Bavčević sa svojim prezimenjakom i domaćinom Matom Botica

Len Stulich, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva Auckland

Branka Bezić Filipović, Tony Unkovich, predsjednik Dalmatinskog kulturnog društva i Antica Branka Bavčević

AUCKLAND U NOVOME ZELANDU

U Novome Zelandu posjetili smo najbrojniju hrvatsku zajednicu koja živi u Aucklandu. Prvi Hrvati koji su dotaknuli tlo Novoga Zelanda došli su na austrijskoj fregati Novara koja je uplovila u Auckland u prosincu 1858. godine. U ekspediciji koja je tražila nalazišta ugljena plovilo je i 168 pomoraca hrvatskog podrijetla. Neka od prezimena su bila Franković, Krišković, Letica, Lipanović, Lovrić, Marinković, Radić, Skar-

pa, Slavić i drugi, a nitko sa sigurnošću ne može tvrditi da se netko od njih nije kasnije vratio iako se ta prezimena i danas mogu naći na Novome Zelandu. Svjedočanstvo o njihovoj borbi za opstanak u početku i kasnijim uspjesima može se naći u muzejskoj zbirci Dalmatinskoga kulturnog društva u Aucklandu. Društvo, na čijem čelu je predsjednik Tony Unković, ima oko 700 članova, a njeguju folklor i klapsku pjesmu. Jedanput godišnje članice društva se sastanu na *Ladies lunch*, a tada se muškarci pobrinu da one što manje rade, a što više uživaju. Neke od njih priredile su humorističnu predstavu, nastupila je jedna stand up komičarka i harmonikaš. Ove godine njihovo druženje uljepšala je i Antica Branka Bavčević predstavljanjem svoje knjige.

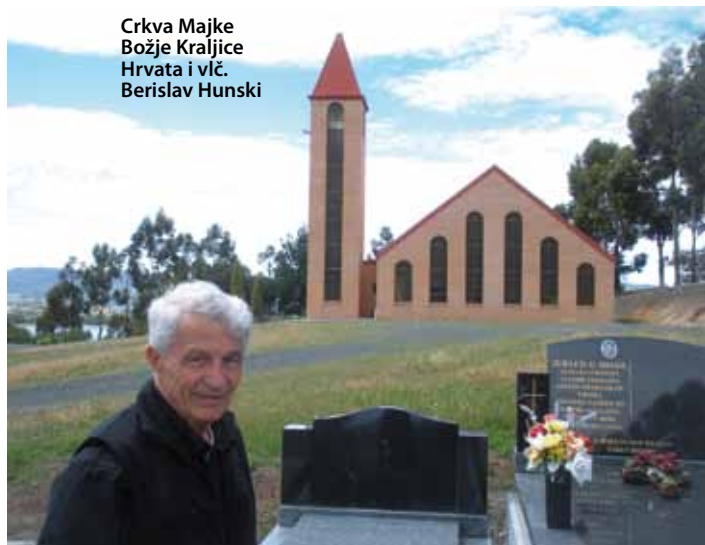
Osim Dalmatinskoga kulturnog društva u Aucklandu djeluje i Hrvatsko kulturno društvo koje je osnovano prije skoro 20 godina, a njegov predsjednik je Len Stulich. Društvo ima oko 600 čla-

nova. Njeguju nogomet, boće i folklor, a voditelj im je Goran Kačurov iz Zagreba, nekadašnji član "Lada". Članice društva osnovale su 1993. godine Ligu hrvatskih žena kojoj je predsjednica Zdenka Batišćić, a koje se trude pomagati svima kojima je pomoć potrebna.

HRVATI S PODRUČJA MAKARSKJE

Većina Hrvata u Novome Zelandu dolazi s područja Makarske i okolnih mjesta, te Sućurja na Hvaru. Međutim, ima tamo i Korčulana pa je gospođa Bavčević pronašla i svoje Račišćane, među kojima i blisku rodbinu. Hrvatskih tragova ima na sve strane jer se Hrvati bave ribarstvom, poput obitelji Antunović, Tally (Talijančić) i Vela. Vinara ima još i više, a hrvatske tvrtke su: Babić, Delegat Wine, Mažuran, Vitasović, Fredatović, Jelaš, Ozić, Fistić i Brajković. Hrvati žive na svim stranama Aucklanda. Danas ih najmanje ima tamo gdje ih je nekada bilo najviše, a to je u četvrti Oratiji.

Crkva Majke Božje Kraljice Hrvata i vlač. Berislav Hunski

Hrvatski centar North Fremantle

Branka Bezić Filipović s predsjednicom NK Fremantle Croatia Anitom Turijć

Taj dio grada nekad se zvao i Mala Podgora, a na nekadašnju prisutnost Hrvata još podsjeća ulica koja je dobila ime po obitelji Nola. Međutim, kada dodete na groblje čini vam se da ste u Hrvatskoj, a ne tisućama milja daleko.

Iz najudaljenije točke od naše domovine turneju smo nastavili u četiri-milijunskom Sydneyu. Tamošnji Hrvati okupljaju se u većem broju hrvatskih društava. To su: Dalmacija Sydney, Punchbawl, King Tomislav, Braća Radić, Bosna Klub te u župama: Blacktown, Summer Hill katoličkom centru i St. Johns Parku. Dva mjeseca ranije u Sydneyu su počele izlaziti novine *Boka Croppress* čiji je direktor Nikola Franović, a glavni urednik Petar Mamić. Također se sa zanimanjem sluša i hrvatski program na SBS radiju koji vodi Ivanka Srdarević Bačić, a glavna urednica je Nataša Talmah. Hrvatski jezik uči se na *Macquarie University* gdje je voditelj Hrvatskih studija Luka Budak.

SYDNEY

U središtu grada, nasuprot glasovitoj zgradi sydneyjske opere, nalazi se galerija poznatog i svjetski priznatog slikara Charlesa Billicha, rođenog u Lovranu, koji je zbog neslaganja s komunističkim vlastima emigrirao u Australiju. Školovao se u Melbourneu, a motivi njegovih

slika su raznoliki, religiozni, sportski, portreti, vedute gradova. Njegov životopis prepun je značajnih izložbi u svim svjetskim gradovima.

Antica Branka Bavčević govorila je o svojoj knjizi u društvu Dalmacija Sydney, gdje ju je nazočnima predstavio predsjednik kluba Veljko Bosnić.

Nakon Sydneya slijedio je posjet Tasmaniji i gradu Hobartu. Na Tasmaniji živi nešto više od 1.000 Hrvata, a prvi koji je došao na taj udaljeni otok bio je Nikola Boniča koji je doplovio 1856. godine brodom Ragusa iz Dubrovnika. I danas u Hobartu žive njegovi potomci. Tasmanija je osebujno mjesto. Sve što se dogodilo prvi put u Australiji bilo je baš na Tasmaniji. Tamo je izgrađen prvi most, prva katolička crkva, održana je prva regata i konjske trke, a napravljeno je i prvo pivo (Cascade). U Hobartu je izgrađen prvi australski casino, ukrašen slikama Charlesa Billicha. S ponosom ističu da je u njihovu casinu nastupao Jerry Lewis.

Što je za Hrvate neobično važno, iz Hobarta je potekla inicijativa za priznavanje hrvatske nacionalnosti i hrvatskog jezika u Australiji. U Hobartu postoji Zid prijateljstva gdje svaka nacionalnost može postaviti svoju ploču. Hrvati su to učinili još 1986. godine. Također, u Hobartu je osnovan Hrvatski nogometni savez Australije, a osnovao ga je Mirko Furjanić 1974. godine. Furjanić je na čelu lokalnog HDZ-a, a nosilac je i uglednog odličja engleske kraljice, *Order of Australia*

lian medal, koje je dobio za svoje zalaganje za boljitak hrvatske zajednice. Uz to, Furjanić je bio 22 godine na čelu nogometnog kluba *Glenorchy Knights* koji je nastao od klubova Croatia-Hobart i Croatia-Glenorchy. Ime kluba promijenjeno je nakon što je u Australiji zabranjeno da klubovi nose nacionalne nazive. Predsjednik kluba sada je Žarko Baltić.

HRVATSKO DRUŠTVO HOBART

Hrvatsko društvo Hobart (Hrvatski dom), koje postoji od 1952. godine, organiziralo je predstavljanje knjige Antice Branke Bavčević u svojim prostorijama. U Hobartu se sluša Radio Hobart FM koji je proglašen najboljim etničkim radijem u Australiji, a emisije na hrvatskome jeziku su na programu dva puta tjedno. Jedanput ga vodi Davor Perović, a drugi put Zvonimir Vugrinčić. U Hobartu se uči i hrvatski jezik, a predaje ga Josip Lukavečki u Hrvatskoj etničkoj školi. U Hobartu Hrvati odlaze u crkvu Majke božje kraljice Hrvata gdje je župnik velečasni Berislav Hunski još od 1986. godine.

Hobart nisu zaobilazili ni hrvatski političari, a posjetio ga je i sam Franjo Tuđman. U Hobartu postoji i restoran Split, koji je otvorio Milan Mihaljčić sa suprugom Nadom, ali ga sada vode Indijci. Tamo još uvijek stoji fotografija splitske rive, na zidu i na jelovniku.

Hobart je na mjesto važnijih gradova po pitanju kulture dovelo velebno zda-

Starački dom Villa Dalmacija u Fremantleu

Galerija Charles Billicha

Hrvatski tragovi u Aucklandu

nje i postav muzeja moderne umjetnosti Mona. Muzej sada ima nekoliko vlasnika, ali ga je u početku kupio Hrvat Željko Ranogajec. Muzej posjeduje impresivnu zbirku umjetnina, od egipatskih do modernih eksponata, pa je dodao jednu sasvim drugu dimenziju gradu koji je veličine našega Splita.

Turneja je završila u Zapadnoj Australiji u Perthu i luci Fremantle. Grad vrlo modernoga Pomorskog muzeja koji

Mirko Furjanec predaje plaketu počasnog člana Hrvatskog nogometnog saveza Australije Branki Bezić Filipović

je smješten u ribarskoj luci u kojoj se nekad najviše čuo hrvatski jezik, sada ima usidren jedan jedini brod hrvatskoga vlasnika, koji se zove Predator, a pripada obitelji Jukić. To je znak da među 20.000 Hrvata koji tu žive više nema ribara. I korčulanska obitelj brodograditelja Sambraila okrenula se drugim poslovima. Međutim, hrvatska nazočnost vidi se na svakom koraku jer ima dosta ulica koje nose imena po hrvatskim prezimenima poput Buktenica, Govich ili Sumich. Dom umirovljenika zove se Villa Dalmacija i gotovo svaku sobu sponzorirao je poneki Hrvat, kojih u domu ima sve manje. Splitski ured HMI-ja prije dvadesetak godina pokrenuo je akciju među splitskim slikarima da se skupe umjetnička djela za ukrašavanje doma. Te slike i danas tamo stoje. Hrvati imaju i svoju crkvu gdje velečasni Nikola Čabraja drži misu na hrvatskome jeziku, a vodi i Hrvatski katolički radio sat. Hrvatima je na raspolaganju još i Etnički radio 6BA.

NORTH FREMANTLE

Antica Branka Bavčević predstavila je svoju knjigu u Hrvatskome centru North Fremantle, sreća je ponovo svoje Korčulane i Račišćane, te je bila gost svog pre-

Hrvatska ploča na Zidu prijateljstva u Hobartu

zimenjaka Mate Botice. Uz Hrvatski centar North Fremantle na ovom području postoje još Hrvatski dom Gwelap, Hrvatski boćarski klub Jedinstvo, Sterling Adriatic i na kraju Dalmatinac Spearwood koji se zbog politike kluba ne uklapa među ostale.

Hrvati u Novome Zelandu i Australiji vezani su uz domovinu i najljepše što im se u životu događa je doći kući. Veliki dio njih dolazi skoro svake godine, a tu ljubav su prenijeli i na svoju djecu. Ali i potpora s naše strane jako im je važna. ■

ENG The English language translation of Antica Branka Bavčević's Anita's Račić Dance was promoted in Auckland, New Zealand and in Australia's Sydney, Hobart, Perth and Fremantle.

Katarinina slika na dar Matici

Izložbi "Dvije domovine/Dos patrias", koju je otvorio čileanski veleposlanik u RH, nazočili su i Katarinini roditelji i sestra iz Čilea te rodbina iz Londona, kao i profesori i prijatelji s Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Matičin
ravnatelj,
mentorica
izložbe Ljerka
Galic i Katarina
Abović

Napisala: **Željka Lešić**

Snimke: **H. Salopek, S. Radoš**

Pod nazivom "Dvije domovine/Dos patrias" u Hrvatskoj matici iseljenika 8. studenoga upriličena je izložba slika mlade Čileanke hrvatskih korijena, Katarine Abović Oyarzun. Izložene su slike nastale tijekom njezina boravka u Zagrebu, a prikazuju zagrebačku svakidašnjicu, te slike nastale prije pet godina u Čileu (pet skupnih portreta) tijekom studija vizualnih umjetnosti i kao diplomski rad (četiri krajolika) na Katoličkom sveučilištu, koje predstavljaju čileanske uspomene. Pozdravno slovo prisutnima ponajprije je uputio mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja. "Ove slike nisu izložene zbog toga što predstavljaju neki kuriozum, već zato što unatoč nježnoj dobi slikarice one predstavljaju zrele i uzbudljive radove. Slike se domišljato oslanjaju na druge vizualne medije kao što su film i video, no poseban biser predstavljaju nenametljive minijature zagrebačke svakidašnjice koje kao da su došle iz

Posjetitelji razgledaju izložbu

građanskih, bidermajerskih salona polovicom 19. st. Osjećaj pripadnosti nekoj skupini, nacionalnoj zajednici, čudna je biljaka često neobičnih i iznenađujućih izdanaka. U ovom slučaju dala nam je cvijeće na platnima Katarine Abović i zato joj hvala", rekao je između ostalog Matičin ravnatelj.

ŠTAPELAJ ZA MLADU UMJETNICU

O izložbi i likovnoj umjetnici govorila je Ljerka Galic, rukovoditeljica Odsjeka iseljeničke baštine. Tom prigodom posebno je pozdravila zagrebačku slikaricu Kristinu Jelić, koja je Katarini posudila svoj štafelaj da bi mogla slikati u Zagrebu, te umjetnika Tomu Perišu iz Rijeke, koji

Katarinini roditelji i sestra, te umjetnici koji su joj darovali štafelaj

Veliki broj posjetitelja na izložbi

Srijedom u Matici

Nakon ljetne stanke, u HMI-ju je održana prva jesenska i zadnja ovogodišnja tribina. Na njoj smo 7. studenoga ugoštili i predstavili Katarinu Abović Oyarzun, čileansku slikaricu koja pripada četvrtom naraštaju hrvatskih iseljenika. Druženju s Katarinom, jednom od dosad najmlađih sudionica, nazočili su stalni posjetitelji i gosti ovoga Matičina projekta. U jednosatnome zanimljivom razgovoru, koji je kao i uvijek vodila Ljerka Galic, upoznali smo našu gošću i doznali ponešto o njezinim korijenima, ali i uvjerali se u to kako je uspješno svladala hrvatski jezik. Hrvatski identitet u obitelji sačuvao se uz obiteljske priče, a ljubav prema Hrvatskoj prenio joj je otac Nicolas.

Katarina je rođena u Santiagu 1988., gdje je na Katoličkom sveučilištu završila studij vizualnih umjetnosti, a zatim na Sveučilištu "Gabriela Mistral" i poslijediplomski iz umjetničke pedagogije. Izlagala je na skupnim izložbama u Antofagasti i Santiagu, a od početka ove godine boravi u Hrvatskoj zahvaljujući stipendiji za učenje hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Tijekom boravka u Zagrebu u Matici je imala radni prostor gdje je svakog dana neumorno slikala.

Ljerka Galic i Katarina Abović Oyarzun

je mladoj slikarici darovao svoj štafelaj.

Nazočne je na hrvatskome jeziku pozdravila i autorica izložbe, Katarina Abović, koja je te večeri bila posebno dirnuta jer su na izložbi nazočili njezini roditelji, Nicolas i Marcela, te sestra Franica, koji su samo za tu prigodu doputovali iz dalekog Čilea. Uz roditelje, na izložbu je došla i rodbina iz Londona, kao i mnogobrojni prijatelji i profesorice s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Izložbu je moderirala Nives Antoljak, suradnica Matičina Odjela za kulturu. Uz čileanskog veleposlanika u RH Germana Ibarru, koji je otvorio ovu zanimljivu izložbu, bilježimo nazočnost dr. sc. M. Munivrane, tajnika Odbora za Hrvate izvan RH i Viktora Škovrlja u ime Državnoga ureda za Hrvate izvan RH. Za sjećanje na svoju prvu izložbu u Hrvatskoj mlada umjetnica darovala je Matičinu ravnatelju sliku zgrade Hrvatske matice iseljenika. ■

Jedna od impresivnih Katarininih slika

ENG *Two Homelands / Dos patrias* is an exhibition opened at the Croatian Heritage Foundation on 8 November featuring the work of young Chilean-Croatian painter Katarina Abović Oyarzun.

Ugođaj nekadašnjih božićnih blagdana

To najveselije doba godine posebno je posvećeno djeci, darivanju, ukrašavanju doma, kićenju božićnog drvca, slanju čestitki te nezaobilaznim slasticama, mirisu mirodija i kolača

Božićni ugođaj iz prošlih vremena

Tekst: Uredništvo (izvor MUO) Snimke: MUO

Izložba "Advent" u zagrebačkome Muzeju za umjetnost i obrt (MUO) posvećena je tradiciji slavljenja božićnih blagdana u kućnome i obiteljskome krugu. To najveselije doba godine posebno je posvećeno djeci, darivanju, ukrašavanju doma, kićenju božićnog drvca, slanju čestitki te nezaobilaznim slasticama, mirisu mirodija i kolača. Radosno doba božićnih blagdana mnogima je omiljena uspomena na odrastanje, a izložba podsjeća na advent i božićno doba kakvo je nekad bilo.

Kroz svijet adventske čarolije vodi lepršavi postav autorice izložbe Arije Koprine, voditeljice Zbirke metala MUO-a, te autora postava izložbe Saše Šekoranje i Dejana Franića.

Osebnim postavom oživljava se ugođaj nekadašnjih blagdana izlaganjem ukrasa za božićno drveće iz 19. stoljeća, božićnim nakitom iz posjeda zagrebač-

kog tiskara Juliusa Hühna te ukrasima od metalnih niti proizvedenim u njemačkome gradu Sebnitzu.

DJEČJI SVIJET

Ovi ukrasi izrađivani su u obliku kočija s konjima, brodova, vazica s cvijećem, kola, u obliku svakidašnjih predmeta. Izloženi su i stakleni ukrasi izvedeni u češkom Jabloncu

Saonice, oko 1880.

Ukras za božićno drveće, 1880-e

(njem. Gablonz), staklene kuglice tradicionalno izrađivane u njemačkome gradu Lauschu te ukrasi za bor Zdenke Sertić nastali tijekom 1930-ih i kasnije, oslikani motivima narodnih nošnji. Zanimljivo je i umjetno božićno drveće izrađeno oko 1900. koje pokazuje da su već na prijelazu stoljeća takva drveća bila pomodna u srednjoeuropskim zemljama. Velik dio izložbe posvećen je dječjem svijetu, starim dječjim igračkama kakve

su uvijek bile omiljeni božićni dar. Izložene su kuće za lutke iz 19. i 20. stoljeća, opremljene namještajem i sitnim predmetima poput zrcala, vaza, šalica i čajnika... Izložene su i lutke kakve su djevojčice dobivale za Božić u 19. stoljeću; najranija lutka izrađena je u Zagrebu sre-

dinom 19. stoljeća, a uz nju je nekoliko lutaka koje su bile božićni darovi 1880-ih godina. Zatim, tu su i druge igračke: medvjedići, majmuni, željeznice, mala lutkina kuhinja...

Ova izložba, koja će biti otvorena do 6. siječnja 2013., već i prije samog otvo-

Vitrina s nakitom za božićno drveće

renja postigla je veliki interes publike – više od 90 organiziranih grupa djece vrtićne dobi i osnovnoškolaca najavilo je svoj posjet izložbi i rad u kreativnim radionicama koje vodi Malina Zuccon-Martić, muzejska pedagoginja.

Ovom izložbom i popratnim sadržajima Muzej za umjetnost i obrt još jedanput dokazuje da nema "malih tema" i da u fondovima naših muzeja i privatnim kolekcijama postoje sjajni predmeti koje treba što češće i na što atraktivniji način prikazivati javnosti. ■

ENG The Advent exhibition at Zagreb's Museum of Arts and Crafts focuses on the tradition of celebrating Christmas in the household and family.

Vrijedni čuvari hrvatske folklorne baštine

Želja mi je da budući naraštaji šumarskih stručnjaka prepoznaju vrijednost "Šumara" i da svatko svojim mogućnostima i sklonostima pomogne u njihovu budućem radu, a djeca i mladež bit će, šumarskim rječnikom rečeno, trajnost u razvoju Društva i zalag za očuvanje narodnog blaga drage nam Slavonije i Hrvatske - rekao je predsjednik KUD-a "Šumari" Šimo Dominković

Nastup Šumara na svečanom koncertu u Vinkovcima

Pripremila: **Željka Lešić** Snimio: **Antun Smajić**

Svečanim koncertom u košarkaškoj dvorani Lenije u Vinkovcima, KUD "Šumari" proslavili su 60. obljetnicu postojanja. Tom prigodom predstavljen je rad Društva i sve njegove sekcije. Ti istinski čuvari hrvatske tradicijske kulture pronosili su ime svojih Vinkovaca i lijepe nam Hrvatske diljem domovine i izvandomovinstva. Među mnogobrojnim nastupima u iseljeništvu izdvajamo nastup "Šumara" na 35. kanadsko-hrvatskome folklornom festivalu u Torontu, gdje su bili jedino folklorno društvo iz Hrvatske, zatim izvrstan ovogodišnji nastup u Rimu na Hrvatskome mozaiku, a ti nastupi ostvareni su u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika.

ZALJUBLJENICI U SLAVONSKU ŠUMU

Oduvijek su tamburica i pjesma dičile Slavonca, a "Šumari", zaljubljenici u slavonsku šumu, bili su ti koji su nadahnuto skupljali, utvrđivali i drugima prenosili svoju ljubav prema tamburici, pjesmi i plesu. U vrijeme kada se tambu-

rica rijetko čula i kada se rijetko stavlja hrvatska trobojnica oko struka, marljivi šumari daleke 1952. godine u srcu spačvanskih šuma, na radilištu "Spačve", osnivaju tamburaški sastav, okosnicu današnjega Društva, prepoznatljivog po svojoj kvaliteti diljem Lijepe Naše, a i u Europi.

Najzaslužniji za osnivanje Društva bio je pokojni Martin Sučić, kojega su

se uz ostale zaslužne za postojanje i rad Društva sjetili na proslavi prigodnom obilježavanja velikoga jubileja "Šumara". Njege, ali i ostalih zaslužnih za rad Društva tom se prigodom sjetio i predsjednik Uprave Hrvatskih šuma, Podružnice Vinkovci, gosp. Zlatko Cegledi. "U 60 godina 'Šumari' su pokazali kako se voli svoj kraj, svoja domovina. Mnogi do njih utkali su svoje živote i slobodno vrijeme u rad KUD-a i na tome im hvala", rekao je Cegledi koji smatra da je ovaj koncert vrhunac rada u proteklih 60 godina. U slavljeničkom ozračju napomenuo je kako na pragu ulaska u Europsku uniju trebamo biti ponosni i čuvati svoj identitet i svoje običaje.

UVIJEK NA VISOKOJ RAZINI

Takvu je poruku "Šumarima" uputio i župan Božo Galić koji je pohvalio "Šumare" da su uvijek na visokoj razini i profesionalno predstavljali Vukovarsko-srijemsku županiju diljem Hrvatske, ali i izvan

Dojmljiv nastup najmlađih folkloraša iz velike obitelji KUD-a "Šumari"

Zajednički snimak Šumara s predsjednikom i tajnicom Hrvatsko-talijanske udruge u Rimu

KUD "Šumari", Vinkovci

Društvo je osnovano 1952. godine. KUD "Šumari" danas ima 200 aktivnih članova, a podijeljeni su u sljedeće ansamble: folklorni, tamburaši sa solistima i dječji. U 60 godina postojanja izdali su nekoliko CD-a, audio i videokasetu. Godine 1984. izdana je prva LP ploča "Oj, rastiću šušnjati" s 14 plesova i 8 pjesama. Domovinski rat nakratko je omeo rad "Šumara", ali se nakon njega opet intenzivirao. Videokaseta naziva "I gorjet će lampica nasrid Vinkovaca" s 15 pjesama, 4 kola i 5 spletova plesova snimljena je 1992. godine. Predsjednik Društva je Šimo Dominković, umjetnički voditelj je Ivan Orešković, a tajnik Ivica Grčić, koji ujedno vodi i stariju skupinu tamburaša i vokalne soliste. Dječji folklorni ansambl vodi Dario Grčić, korepetitor glazbe i voditelj srednje skupine je Ivan Lion, dok Martin Lamešić vodi mlađu skupinu. Julija Duić je voditeljica pjevanja, a Perica Raguz tamburaškoga orkestra. Obišli su većinu zemalja Europe, prenoseći pjesme, običaje i plesove Slavonije, kao i folklorno naslijeđe cijelog hrvatskog naroda. "Šumari" su već desetak godina članovi HR CIOFF-a (Međunarodnog savjeta organizatora festivala folklora i tradicionalne umjetnosti). Za postignute rezultate "Šumari" su nositelji najvećeg priznanja svoga grada - Zlatne plakete "Grb grada Vinkovaca".

njezinih granica. "Na pragu ulaska u Europsku uniju trebamo ljubomorno čuvati svoju kulturu, pjesme, plesove i običaje", poručio je župan i s posebnom radošću pozdravio veliki broj okupljene djece, najmlađih članova KUD-a "Šumari", koji jamče budućnost "Šumara".

Gradonačelnik Mladen Karlić ponosan je na sve ono što su "Šumari" učinili. "U ovih 60 godina 'Šumari' su dali veliki doprinos razvoju 'Vinkovačkih jeseni' da

postanu sinonim za manifestaciju tradicijske kulture u Hrvatskoj i najznačajnije među takvim manifestacijama. Siguran sam da ona ne bi bila u ovakvom sjaju da nije bilo KUD-a "Šumari" i njegovih članova i zato vam hvala", rekao je gradonačelnik.

"Želja mi je, kao i predsjednika i voditelja UŠP Vinkovci, da budući naraštaji šumarskih stručnjaka prepoznaju vrijednost 'Šumara' i da svatko svojim mogućnostima i sklonostima pomogne u njihovu budućem radu, a djeca i mladež bit će, šumarskim rječnikom rečeno, trajnost u razvoju Društva i zalag za očuvanje narodnog blaga drage nam Slavonije i Hrvatske", rekao je predsjednik KUD-a "Šumari" Šimo Dominković.

ZAHVALNICA HMI-ju

Na svečanom koncertu predstavile su se sve sekcije Društva. Koncert su otvorili najmlađi koji nastupaju pod vodstvom Darija Grčića, Ivana Liona i Martina Lamešića. Dječji ansambl ima 130 članova-djece u dobi od 6 do 14 godina, po-

dijeljenih u tri dobne skupine, što puno govori o sigurnoj budućnosti "Šumara". Zatim je slijedio nastup prvog ansambla koji se tijekom večeri predstavio spletom kola iz Slavonije, zanimljivim baranjskim svatovskim adetom, uvijek atraktivnim bunjevačkim plesovima i prekrasnom koreografijom pokupskih plesova. Koncert je završio velikim šokačkim kolom.

Na slavljeničkom koncertu glumci amateri Željko Mandić i Ilija Červen, bivši članovi dramske sekcije KUD-a "Šumari", izveli su skeč "Kod suca za prekršaje", a predstavili su se i tamburaški orkestar i vrsni vokalni solisti Ivan Grčić, Ivan Meković, Marijana Matošević i Sandra Milovac. Na svečarskom koncertu podijeljene su zahvalnice i priznanja zaslužnim institucijama, tvrtkama, pojedincima, predstavnicima prijateljskih KUD-ova, tamburaškim sastavima, Antunu Nikoliću-Tuci, zaslužnom za audioizdanja "Šumara", kao i članovima Društva, među kojima je posebno istaknuto ime umjetničkog voditelja "Šumara" Ivana Oreškovića koji je u KUD-u punih 40 godina i koji je ove godine za svoj predani rad na razvoju folklora i folklorne baštine dobio Zlatnu plaketu "Grb grada Vinkovaca". Među dobitnicima zahvalnica nalazi se i Hrvatska matica iseljenika, koja je dobila zahvalnicu za doprinos uspješnom djelovanju Društva, a Matičina novinarka Željka Lešić dobila je posebno priznanje za višegodišnji doprinos Društvu. ■

Nastup Šumara u Kanadi 2009. godine

ENG The Šumari Culture & Arts Society celebrated its 60th anniversary with a gala concert at the Lenije arena in Vinkovci. The event featured the work of the society and its sections.

KUZMANOVIĆ MEĐU ČETIRI NAJBOLJA MALA PODUZETNIKA

AUSTRALIJA - Hrvatski poduzetnici u Australiji nastavljaju postizati uspješne rezultate u uglednom natjecanju za najbolje poduzetnike etničkog podrijetla (*Ethnic Business Awards*) u Australiji. Na natjecanju, koje je održano u Sydneyu 1. studenoga, hrvatski poduzetnik iz Melbournea Milenko Kuzmanović, vlasnik poduzeća *Versitale Precast Industries*, ušao je u krug od četiri finalista u kategoriji malih poduzeća. Za titulu najboljeg poduzetnika u toj kategoriji natjecalo se 150 poduzetnika iz cijele Australije. Članovi Odbora koji donose odluku o najboljim natjecateljima su najpoznatiji australski poduzetnici. U nazočnosti predsjednice Vlade Australije Julie Gilard, vođe oporbe Tonyja Abbotta, te mnogobrojnih ministara u Vladi Australije, stranih veleposlanika, generalnih konzula, raznih drugih visokih gostiju i više od 500 uzvanika, dodjela nagrada najboljim etničkim poduzetnicima održana je u uglednom *Le Montage* centru u Sydneyu.

Uz Milenka Kuzmanovića i njegovu suprugu Lee, na svečanoj dodjeli nagrada kao gosti organizatora natjecanja bili su nazočni i hrvatski veleposlanik u Canberri Vicencije Biuk, generalna konzulica RH u Sydneyu Mirjana Piskulić i generalni konzul RH u Melbourneu Antun Babić. Osim što su uspješni poduzetnici, Milenko i Lee Kuzmanović u nekoliko posljednjih godina bili su veliki sponzori i donatori hrvatskih sportskih klubova u Melbourneu, a posebno su se istaknuli u davanju velike potpore hrvatskim braniteljima i dragovoljcima tijekom njihova boravka u Melbourneu 2010. godine te u održavanju službenih prijema u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske u Melbourneu. Podsjetimo da je hrvatski poduzetnik Marko Franović, vlasnik *Boka grupe* u Sydneyu, bio pobjednik na tom natjecanju 2009. godine u kategoriji malih poduzeća. Godine 2011. nagradu za najboljega etničkog poduzetnika u kategoriji srednjih do velikih poduzeća dobio je hrvatski poduzetnik Petar Pulić iz Gold Costa, vlasnik poduzeća *Living Gems*. (Antun Babić)

20. OBLJETNICA HALUD-a U SYDNEYU

AUSTRALIJA - U nedjelju 14. listopada Hrvatsko-australско literarno i umjetničko društvo (HALUD) priredilo je svečanu akademiju i pjesnički susret u povodu 20. obljetnice djelovanja Društva u Sydneyu. U maloj dvorani H. D. "Sydney" u Punchbowlu priređena je ova kulturna priredba na kojoj su pročitana imena i pjesme sretnih dobitnika književnih nagrada, sudionika književnog natječaja, u organizaciji HALUD-a.

Program je započeo australskom i hrvatskom himnom u izvedbi glazbenih umjetnika Thomasa Potočkog i Sanje Aidale, te je uslijedila i minuta šutnje. Program je vodio Franjo Harmat, koji je bio dugogodišnji urednik tjednika "Nova Hrvatska". Nakon pozdravnoga govora voditelja programa, nazočnima je uputio pozdravne riječi predsjednik H. D. "Sydney" Ivan Špehar.

Pozdravno slovo održao je i predsjednik HALUD-a Ante Glavor. Pozdrav dobrodošlice uputio je nazočnima te se osvrnuo na rad i djelovanje Društva u protekla dva desetljeća. Prof. Luka Budak govorio je o književnom natječaju i o velikom broju pjesama koje su prispjele na natječaj pa žiriju ponekad nije lako donijeti konačnu odluku. Pročitane su pjesme i imena dobitnika: prvu nagradu osvojio je Vinko Juzbašić (Bošnjaci, Hrvatska) za pjesmu "Ratnik", drugu nagradu Nina Ljubinić - McLeod (Sydney) za pjesmu "Čežnja" i treću nagradu Ljubica Sedlaček (Rešetari, Hrvatska) za pjesmu "Izmaglica".

Ovaj pjesnički susret i svečanu akademiju učinila je svečanijom generalna konzulica RH u Sydneyu Mirjana Piskulić. Članovi Društva i gosti iz Canberre, Wollongonga i Sydneya čitali su svoje pjesme, kao i pjesme velikih hrvatskih pjesnika, a to su: Nina Ljubinić - McLeod, Franjo Harmat, Edi Mari Parčina, prof., Ružica Nimac, Zorica Marušić, Marija Kosović, Mate Polegubić - Šerif, Marica Čaldarević, Ante Glavor i drugi. U nakladi HALUD-a tiskano je do sada 15 knjiga, a u pripremi su i druge. (Ante Glavor)

Čovjek koji je ‘više od djela, a manje od riječi’

Najbuntovniji mladi hrvatski emigranti okupljali su se u *Hrvatskome revolucionarnom bratstvu*, a među njima bio je i Zdenko. Oni su smatrali da se za hrvatsku neovisnost treba boriti svim raspoloživim sredstvima

Zdenko Marinčić u uredništvu Matice

moje djetinjstvo i mladost.” Ističe da mu je otac jedan od rijetkih Čitlučana koji se iz rata vratio živ. “Otac se na križnom putu sa šest svojih prijatelja iz Čitluka zavjetovao sv. Anti da će, ako se živi vrate kući, podići kip svecu u čast. Začudo, svi su se vratili i 1972. uspjeli su u ono doba komunizma podići na javnome mjestu kip sv. Anti. Taj kip stoji na križanju za Mostar i Blatnicu. Kasnije je 90-ih godina tamo postavljena i spomen-ploča na kojoj sve piše kako je došlo do postavljanja kipa.”

Zdenko još kao maloljetnik dolazi u sukob s jugoslavenskim vlastima radi pjevanja “hrvatskih pjesama”, zbog kojih je odležao 15 dana u zatvoru. Mladić koji je u Mostaru završio industrijsku školu, u Jugoslaviji nije vidio svoju budućnost. Godine 1969. odlazi za Pariz. “U Parizu sam boravio deset mjeseci. Ondje sam već stupio u vezu s hrvatskim političkim

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Snimke: **Zbirka Z. Marinčić, H. Salopek**

Australiski Hrvat Zdenko Marinčić boravio je nedavno u Zagrebu. Tijekom boravka skoknuo je sa zagrebačkim prijateljem do Matice. Prilikom upoznavanja ubrzo smo saznali da je riječ o vrlo zanimljivoj osobi pa smo našega gosta zamolili za razgovor. Prvo se naš sugovornik nećkao bi li govorio za Maticu. “Neki događaji iz mog života mogli bi se pogrešno protumačiti, a to ne želim”, rekao je. No, na naš nagovor ipak je s oprezom pristao i progovorio o svom životu.

“Rođen sam 1951. U Čitluku, u Hercegovini, od oca Joze i majke Mare, rođene Primorac. Otac je za Drugoga svjetskog rata bio u ustašama i to je obilježilo

Zdenka i Nikicu vjenčao je 1976. vlč. Josip Kasić

Dolazak u Zagreb kolovoz 1990.

Zavjetna kapelica sv. Ante koju je u Čitluku podigao Zedenkov otac Jozo

emigrantima. No blizina Jugoslavije činila mi se preopasnom. Imao sam dojam da u emigrantskim krugovima ima dosta sumnjivih ljudi, ubačenih udbaša, pa sam se odlučio odseliti što dalje. Odabrao sam Australiju, gdje mi je u Melbourneu već živio stariji brat Šimun.”

GOSTIONICA TOMISLAVGRAD U FOOTSCRAYU

Zdenko dolazi u Australiju k bratu. Slijede godine slabo plaćenih teških poslova, kao primjerice soljenja goveđih koža, i stanovanja u trošnim barakama. “Godine 1971. brat i ja uzeli smo u najam gostionicu *Tomislavgrad* u naselju Footscray. To je za većinu tamošnjih Hrvata bio drugi dom. Mi smo radili 24 sata, cijeli dan i noć moglo se k nama navratiti, pojesti i popiti. Tada još nije bilo oženjenog svijeta. Većina naših se kod nas i hranila. Tu se družilo, a naravno i puno politiziralo.” Zdenko kaže da je tada u Footscrayu živjela veća zajednica Hrvata od oko 5.000 do 6.000 ljudi, većinom iz BiH, zatim puno Imočana, Ličana... Radili su najčešće u građevinarstvu i u mesnoj industriji. Na misu su odlazili u crkvu na Clifton Hillu kod vlč. Josipa Kasića. U slobodno vrijeme zabavljali su se nogometom, igrajući i navijajući za Croatiju, u čijoj upravi djeluje i Zdenko kao član.

Najbuntovniji mladi hrvatski emigranti okupljali su se u *Hrvatskome revolucionarnom bratstvu*, a među njima bio je i Zdenko. Oni su smatrali da se za hrvatsku neovisnost treba boriti svim raspoloživim sredstvima, po načelu “sloboda ili smrt”. Mladići su u potpunoj tajnosti pripremali upad u Jugoslaviju i ondje pokretanje oružanog ustanka, akciju kodnog naziva Fenix, koja je 1972. ugu-

šena na području BiH, a o kojoj je Matića pisala u srpanjskom broju u povodu njezine 20. obljetnice.

“Pojedinačno smo trebali doći u Europu i okupiti se u Austriji, ondje se naoružati i potajno prijeći granicu. Ja sam zrakoplovom stigao u Frankfurt, a tu je moje djelovanje naprasno prekinuto. Policajci su u prtljazi pronašli sumnjive stvari – dijelove lovačke puške, prislušne aparate i slično. Iako nisam napravio nikakvo kazneno djelo, osuđen sam na devet mjeseci zatvora te prebačen u Australiju na odsluženje kazne.”

Zdenko kaže da je iz zatvora pušten nakon šest mjeseci, nakon odsluženja dvije trećine kazne zbog dobrog vladanja. U međuvremenu se dogodila akcija Fenix. Na pitanje gdje je doznao i kako je doživio vijest o neuspjehu akcije Fenix, Zdenko odgovara: “Mi smatramo da akcija nije propala, ona nije ostvarila sve ciljeve, ali moji prijatelji sigurno nisu pali uzalud. Na akciju me upozorio jedan zatvorenik koji je u novinama pro-

čitao članak o njoj. Bilo mi je vrlo teško saznajući da su gotovo svi moji prijatelji izgubili život.”

PRIJETNJA IZRUČENJEM

Nakon puštanja iz zatvora za Zdenka slijede teške godine. “Policija me pratila, prisluškivala, pretresala mi stan više puta. Tada još nisam imao australsko državljanstvo, a ukinuta mi je stalna viza, pa sam svaka tri mjeseca morao tražiti produljenje boravka. Neki su me čak proglašavali teroristom broj 1 u Australiji. Tada je na vlasti bila Laburistička stranka koja je imala prisne odnose s Jugoslavijom, a Jugoslavija je tražila moje izručenje. Čak je ministar useljništva Philip Lynch odobrio da me se izruči. Ta je odluka na moju sreću ipak povučena.” Zdenko je australsko državljanstvo kasnije dobio, tek 1984. godine.

Nakon zatvora Zdenko ne posustaje u svojim hrvatskim aktivnostima. Predsjednik je udruge *Hrvatska mladež - uzdanica*, zatim je aktivan u novoutemeljenome *Hrvatskome narodnom vijeću*.

Mladi hrvatski buntovnik ulazi 1976. u bračne vode. Oženio se Nikicom, djevojkom čiji su roditelji rodnom s otoka Lastova. Brak im je blagoslovljen s troje djece: Marom, Tomislavom i Drinom. Obitelj živi u kući u Geelongu, zapadno od Melbournea, u naselju Bell Park, gdje se također nalazi veća hrvatska zajednica koja se nedjeljom okuplja na misama vlč. Stjepana Gnječa u crkvi sv. Marije. Zdenko i u 1980-im nastavlja hrvatski djelovati. Godine 1983. jedan je od pokretača tjednika *Hrvatski vjesnik*, a zatim obnaša funkciju ravnatelja uprave. “Hrvatski vjesnik je namjeravao, a i uspio, popuniti medijsku prazninu političkog cen-

Zdenko prosvjeduje štrajkom glađu protiv izručenja hrvatskih političkih emigranata Jugoslaviji ispred njemačkog konzulata u Melbourneu 1976.

tra. Postao je najtiražniji australsko-hrvatski list umjerenih političkih stajališta, za razliku od *Hrvatskog tjednika* koji je bio lijevog usmjerenja te *Spremnosti* koja je bila desnog usmjerenja. Glavni urednik Vjesnika bio je Ivica Butković.” Inače, dok sa Zdenkom razgovaramo gospodin Butković, koji se početkom 90-ih vratio u Hrvatsku, dopratio je svog prijatelja i čeka ga dok ne završi s razgovorom. Sredinom 80-ih Zdenko je jedan od pokretača Hrvatskog radija na Etničkom radiju u Melbourneu, na kojem je koordinator programa.

Krajem 1980-ih osjeća se i u dalekoj Australiji dolazak krupnih političkih promjena. “U ljeto 1989. otputovao sam u Salzburg na sprovod vlč. Vilimu Cecelji. Zatim sam bio i u Stuttgartu gdje

sam upoznao Vladimira Šeksa. Tada je u Hrvatskoj već bio osnovan HDZ. Dogovorili smo njegov dolazak u Australiju. Imao je nekoliko predavanja na kojima su se ljudi masovno učlanjivali u HDZ”, priča Zdenko i napominje kako nije uspio doći na prvi sabor HDZ-a u Lisinskom. “Prvi put nakon mog odlaska u Australiju u domovinu sam došao u kolovozu 1990. Tada sam bio i na osnivačkom skupu HDZ-a u Sarajevu. Naravno, posjetio sam i svoj Čitluk. Nisam mogao vjerovati da sam sve to doživio nakon svih onih teških godina.”

‘MALA HRVATSKA’ U BELL PARKU

Izbio je Domovinski rat. Zdenko prikuplja pomoć i šalje u domovinu preko svećenika ili preko HDZ-a. “Namjeravao

Po dolasku u Francusku 1969.

sam se s obitelji vratiti u Hrvatsku. Godine 1992. pokušavam prodati kuću, no budući da je u Australiji bila kriza na tržištu nekretnina, nikako je nisam mogao prodati. Vrijeme je prolazilo i tako smo ostali u Australiji. Međutim, mi u Bell Parku imamo našu malu Hrvatsku. Tu je Dom ‘Kardinal Stepinac’, Centar hrvatske zajednice, Hrvatski katolički centar, nogometni klub Croatia, koji ima svoj dom. Djeca su mi bili članovi folklornog društva Lado”, priča nam Zdenko, koji se dugi niz godina uspješno bavi građevinskim poduzetništvom. Djeca su mu već odrasla i u braku. Ponosan je djed koji ima sedmero unučadi.

Na pitanje kako se on danas osjeća kao australski Hrvat, pomalo rezignirano odgovara: “Ne osjećam se baš ugodno. Ovdje u Hrvatskoj ljudi nas doživljavaju kao strance. Kao da nismo svi Hrvati. A kad dođemo u Australiju, ponovno smo stranci. Ondje nitko iz Hrvatske o nama ne vodi računa. Kao da nekome smetamo. Hrvatstvo se pomalo gubi u Australiji. Mladi su zainteresirani još za hrvatsku glazbu i sport, ali hrvatski sve slabije govore.”

Završili smo zanimljiv i iscrpan razgovor. Buco (Ivan Butković) već nestrpljivo čeka svog prijatelja da odu na kavu. Kaže da se čudi koliko je dugo Zdenko razgovarao. To od njega nije ni najmanje očekivao jer je on poznat kao čovjek koji je “manje od riječi, a više od djela”. ■

ENG We spoke with Australian Croatian Zdenko Marinčić, the long time director of the *Hrvatski vjesnik* (Croatian Herald) weekly, about his turbulent life as an émigré.

Prvi posjet Đure Perice Australiji

Ivan Butković i Zdenko Marinčić u HMI-ju

Najveći glazbeni spektakl u iseljeništvu

Tisuće automobila s registarskim oznakama njemačkih, austrijskih, švicarskih, belgijskih, nizozemskih, francuskih... pa čak i švedskih gradova te čak 21 autobus stvorili su prije početka koncerta neopisivu gužvu

Tekst: **Marijana Dokoza, Stipe Pudja**

Snimke: **Večernji list**

Ovogodišnje, četvrto po redu, frankfurtsko izdanje mega koncerta Hrvatska noć, koji organizira najveća izvan-domovinska glazbena agencija Roka-ro Numen iz Neussa, okupilo je najveći broj posjetitelja, po mnogim procjenama njih više od osam tisuća. Od šest sati uvečer pa do tri sata ujutro velika košarkaška dvorana Fraport arene (nekadašnja Ballsporthalle) svjedočila je o jednom od dosad najvećih glazbenih spektakla u iseljeništvu.

Unatoč odličnoj prometnoj organizaciji njemačkih domaćina, kišno vrijeme i mnogobrojni osobni automobili s registracijskim oznakama njemačkih, austrijskih, švicarskih, belgijskih, nizozemskih, francuskih... pa čak i švedskih gradova te čak 21 autobus iz Frankfurta udaljenih njemačkih gradova stvorili su prije početka koncerta gužvu u smjeru košarkaške Fraport arene.

LJUBAV PREMA DOMOVINI

Budući da zbog velikog broja izvođača program nije smio previše kasniti, šteta je za sve one koji su propustili nadahnuti uvodni govor izvrsnog voditelja cjelovečernjeg programa fra Marinka Vukmana. On je, između ostalog, rekao kako se u Frankfurtu tu večer spaja hrvatski istok i zapad, sjever i jug. Sjedinjuju se iseljeni Hrvati podrijetlom iz Primorja, Istre, Like, Dalmacije, Hercegovine, Bosne, Slavonije, Zagorja... Svaki dio ponesne nam domovine večeras u ovoj dvorani pjeva hrvatskim jezikom, pjesnički se izrazio najangažiraniji hrvatski svećenik ističući da Hrvatska noć dodatno

Priljavo kazalište
zapalilo je Frankfurt

Osam tisuća ljudi na Hrvatskoj noći

Jelen Rozga

Toni Cetinski s obožavateljicom na bini

potvrđuje zajedništvo iseljenih Hrvata i njihovu privrženost i ljubav prema zajedničkoj domovini Hrvatskoj.

- Ovo zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske potvrda je naše odanosti vjeri naših otaca, odanosti našem hrvatskome nacionalnom biću, jeziku, kulturi i glazbi zbog koje ste i večeras ovdje - govorio je fra Marinko zazivajući u dvorani "ozračje radosti, razdraganosti, ljubavi, snova i želja, novih nada i zanos".

Tek nakon 20 sati, do kada su publiku svojim pjesmama zagrijavali Zlatko Pejaković i Ante Tolić, dvorana se napunila, a atmosfera je prvi put proključala izlaskom na pozornicu kultnoga hrvatskog benda Prljavog kazališta. Više od sat vremena "Prljavci" su izvodili svoje najveće hitove da bi za sam kraj ostavili pjesmu Ružu Hrvatsku. Svi su tada bili na nogama, u zrak su podignute mnogobrojne hrvatske trobojnice s porukama i natpisima gradova odakle su došli. Red pjevača iz iseljeništva nastavljen je također odličnim nastupom Pipe iz Mostara te kasnije i Dade Kukića s njegovim atraktivnim plesačicama iz Hercegovine.

ZASTAVE U ZRAKU

Trenutačno najslušaniji hrvatski pjevač Tony Cetinski oduševio je svojim pjesmama, ali i hrabrošću (ili ludošću) da se tijekom izvođenja pjesme "Totalno sam lud" s mikrofonom u ruci spretno popne do samog vrha visokog stupa koji je nosio rasvjetu.

- Ne, nisam to planirao jer na pozornici trenutak određuje slijed događaja. Popeo sam se jer me je ponijela publi-

ka koja je znala i sa mnom pjevala sve moje hitove, među kojima i ove najnovije s albuma "Opet si pobijedila" - rekao nam je Tony u izjavi za Večernji list i novi dvojezični mjesečnik Fenix. Odlično raspoloženi Tony i u Frankfurtu je jednoj obožavateljici iz publike (Mili Mariji Klusmeier) ostvario želju da s njim otpjeva pjesmu "Umirem 100 puta dnevno".

- Ipak je prvo prošla provjeru da vidim zna li pjevati - otkrio je Tony dodavši da ga je djevojka oduševila jer pjeva doista dobro. Još jedna pjevačica iz iseljeništva oduševila je tu večer. Bila je to Karmen Kočila koja je u duetu s Matom Bulićem izvrsno otpjevala pjesmu "Dvije lude", a nešto kasnije samostalno i Vanninu pjesmu "Daj mi jedan dobar razlog".

KRALJ ISELJENIŠTVA

U svom gradu Frankfurtu Mate Bulić pokazao je još jedanput zašto ga nazivaju pjevačkim kraljem iseljeništva. Zbog njegova nastupa te kasnog nastupa Jelen Rozge veliki dio publike ostao je budan do kraja. Stihove pjesama popularne, a uz to zgodne i lijepe splitske pjevačice znali su i muškarci i žene. - Radosna sam svaki put kada pjevam Hrvatima u iseljeništvo. Divna su publika i svaki put se iznenadim kad dođem jer oni znaju i sve moje najnovije pjesme. Hvala im što me tako vole - rekla je Večernjakovim novinarima Jelena Rozga kojoj nije bilo teško prije i nakon koncerta ispunjavati želje obožavatelja za zajedničkom fotografijom. ■

Marijana Dokoza, fra Marinko Vukman i Snježana Radočaj

ENG This year's fourth consecutive Frankfurt edition of the Croatian Night concert featuring Jelena Rozga, Toni Cetinski, Prljavo Kazalište and other top bands gathered an audience of over eight thousand.

Hrvatsko zajedništvo izraženo sportom i folklorom

Ideju za utemeljenje Udruge Zrinski predložili su 15. listopada 1987. godine roditelji hrvatske djece koja su činila folklornu grupu Hrvatske katoličke misije u Waiblingenu

Tekst i snimke: **Udruga Zrinski**

Hrvatska športska i kulturna udruga Zrinski proslavila je u Waiblingenu prigodnom svečanošću 25. obljetnicu, na kojoj su nazočili uz predstavnike Udruge uzvanici grada Waiblingena i Generalnog konzulata RH u Stuttgartu.

Ideju za utemeljenje Udruge Zrinski predložili su 15. listopada 1987. godine roditelji hrvatske djece koja su činila folklornu grupu Hrvatske katoličke misije u Waiblingenu pod ravnanjem fra Mirka Marića. Mladi su dali svojoj folklornoj grupi ime "Zrinski". Tražili su povijesno i značajno ime kojim se mogu ponositi. Izabrali su, dakle, ime hrvatskih nacionalnih junaka koji su se borili za Hrvatsku i opstanak hrvatskoga naroda.

Utemeljitelji Udruge bili su: dr. Bartol Tunjić, predsjednik, Jozo Eremut, dopredsjednik, Mirko Vidačković, tajnik, Stipe Peran, rizničar, Marijan Lapenda, kontrolor riznice, te ostali članovi: Sveto Slišćević, Mate Palameta i Ilija Suman. Predsjednik "Zrinskog" Mirko Vidačković u svom obraćanju je istaknuo: "Zrinski je osnovan prije nastanka hrvatske države, odupirao se komunističko-jugoslavenskim idejama, to je bilo isklju-

čivo okupljanje hrvatske obitelji. Hrvatska udruga Zrinski uvijek je surađivala s njemačkim i stranim društvima, komunalnim i crkvenim institucijama, a posebno u humanitarnim akcijama za vrijeme Domovinskoga rata i dandanas s Hrvatskom katoličkom misijom u Waiblingenu. Za ovaj veliki uspjeh ne želim isticati pojedince. Cilj našeg zajedništva trebao bi biti za sve isti - njegovanje kulture, jezika, tradicije folkloru, športa i osjećati se u stranoj zemlji u zajedništvu hrvatskog duha."

Udruga se sastoji od pet ogranku: kuglanje, nogomet, košarka, balote i folklor. Kuglački ogranak prije dvadesetpet godina prijavljuje se u njemačku ligu jer ne želi igrati u tadašnjoj "kuglačkoj Jugoligi". Ovo je ujedno 25. obljetnica djelovanja kuglačkog ogranka koji je postigao zapažene rezultate igrajući dvije sezone, od 1999. do 2001., u "Verbandsligi", trećoj njemačkoj kuglačkoj ligi, a to su ostvarili kao prva hrvatska momčad u povijesti Njemačkoga kuglačkog saveza. Ove sezone momčad igra u Regionalnoj ligi.

Nogometna momčad utemeljena je u godini stvaranja hrvatske države. S pravom se može reći da je Zrinski naša najuspješnija nogometna momčad pokrajine Baden-Württemberg. Prije sedamnaest godina momčad je igrala u Landesligi i nakon toga već punih petnaest godina zaredom igra s uspjehom u Bezirksligi, što je uspjeh kojim se ne može ponositi niti jedna hrvatska momčad ove pokrajine. Uz prvu momčad djeluju veterani koji se natječu u Bezirksligi. U redovitom natjecanju nastupaju naši C i F-juniori.

Košarkaši su najmlađi ogranak, ali i oni bilježe uspjehe na natjecanjima. Prije dvije godine igrali su u Oberligi i također su prva hrvatska momčad koja je nastupila u ovoj klasi, a sad igraju u Landesligi, dok druga momčad nastupa u Bezirksligi.

Balotaši i folklorasi su ogranci koji nisu uključeni u redovita sportska natjecanja, ali oni ispunjavaju na svoj način ciljeve i predstavljaju hrvatsku kulturu u javnosti. Hrvati su ponosni na Zrinski koji obavlja sa zadovoljstvom promidžbu hrvatske kulture i sporta u gradu Waiblingenu, okolici i čitavoj Njemačkoj.

U povodu jubileja gradonačelnik Waiblingena Andreas Hesky uručio je Mirku Vidačkoviću Plaketu grada u znak zahvalnosti za njegov veliki doprinos izgradnji i djelovanju Udruge Zrinski.

ENG The Zrinski Croatian Sports and Culture Association celebrated its 25th anniversary in Waiblingen near Stuttgart.

Nagrađeni članovi Zrinskog

Božić

- svako novo dobro što se rađa!

Danas u informacijama umreženome i barem donekle otvorenome svijetu rijetko tko ne nađe za sebe i neko svoje značenje i poruku blagdana Božića. Svojom topline i slojevitošću stoljetnih sadržaja svakome čovjeku i narodu on nešto dobro govori ili može nešto dobro šapnuti bez obzira na koji način vjerovali ili, uopće, vjerovali ili ne u onaj Svijet i Nekog "gore iznad nas". Ni sva komercijalizacija božićnog vremena ne može taj šapat blagosti i drage blizine zatomiti. Slutimo to svake godine već od početka Došašća, adventa, te četiri nedjelje koje neposredno prethode blagdanu Božića i koje su se od davnina među nama uobičajile. Ta svečana priprema od četiri tjedna po ustaljenoj tradiciji počinje u nedjelju koja je najbliža blagdanu sv. Andrije apostola (30. studenoga).

Stoga bez obzira na to tko si i otkud si, na koji način vjeruješ ili ne vjeruješ, čime se baviš i kakve ambicije imaš, neka ti blagost Božića u svim tvojim trkama ojača unutarnju snagu i mir. Uživaj u svojim postignućima i planovima, sabran u tišini, jačaj svoj duh da izdržiš u vrijeme

nevolje. Ne opterećuj se ni prošlošću ni budućnošću jer mnogobrojni strahovi rađaju se od suvišnih briga. Kad se Stvoritelj onakvim ljepotama brine za proleća, kako neće za tebe, svoje dijete!

Zahvaljuj mu za svako dobro, od kruha i vina do dobrih osoba koje sretnješ! Moli ga ako možeš da ti upravlja putove, da sve tvoje staze i namjere dobro završe.

Njeguj svoja prijateljstva i ljubavi! Neka blagost u tebi dobije prednost pred bahatošću, a širokogrudnost pred sebičnost i zavisti!

Saslušaj uvijek druge bez obzira na to kakvi bili i budi, koliko je do tebe, dobar sa svima! Bog te neće pitati kakvi su bili drugi, nego kakav si bio ti. Ne okreći glavu od siromašnijih i slabijih od sebe. Nikad ne zaboravi da ono što činiš bližnjemu – samome Bogu činiš!

I ne uspoređuj se previše s drugima jer možeš ostati ogorčen i prazan. Uvi-

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

jek će biti većih i manjih od tebe!

Čuvaj prirodu jer i more i mrava i vino-grade je Bog stvorio! Budi u miru s njime bez obzira na to kako ga zamišljaš. Znaj da kao što majka i otac voli svoje dijete kakvo god ono bilo, tako i tebe Svevišnji bezuvjetno ljubi. Iako ne znaš za njega! Što

se njega tiče, čak će svi ljudi moći doći u nebo, osim onih koji sami to ne htjednu!

A ti svojim djelovanjima i ponašanjima donosi ono što je lijepo, dobro i istinito. Jer dobar čovjek i pametan narod potiče ono u sebi što je dobro, lijepo i istinito. Istina, trebamo se čuvati od neprijatelja, a držati se prijatelja! Ipak, najbolje je da svaki čovjek i svaki narod ima povjerenja najviše u sebe i onog iznad nas!

Uz nadu da vas je dotaknula barem koja od navedenih želja, želim svima radostan i inspirativan blagdan Božića bez obzira na to tko ste, dragi čitatelji, kojoj naciji ili boji kože pripadate! ■

Dobar čovjek i pametan narod
potiče ono u sebi što je dobro i lijepo.

Uvijek vezani uz Međimurje i Hrvatsku

U aktivnosti i rad Društva Međimuraca Švicarske Ranko se uključio od samih početaka postojanja Društva. Bio je član Upravnog odbora, tajnik, a trenutno obnaša funkciju predsjednika. Supruga Natalija, ali i ostale supruge članova, aktivno pomažu u radu Društva

Ranko Grašić

Zürichu 1971. godine kao treće dijete u obitelji. Budući da je rođen u Švicarskoj, roditelji su odlučili da Ranko ostane s njima jer su već starija djeca (brat i sestra) odrastala kod bake (po međimurskome "mamice" u međimurskom naselju Orehovici). Rankovi roditelji imali su želju raditi kako bi uštedjeli za auto i kuću koju su gradili u Međimurju, a budući da nisu mogli priuštiti vrtić Ranku, pronašli su dadilju zbog čije je nebrige Ranko završio u bolnici, a dadilja na policiji. Nakon teških događaja za obitelj Grašić, roditelji su i Ranka odveli k "mamici" u Međimurje.

SVAKI GODIŠNJI U HRVATSKOJ

Mnoga su djeca međimurskih iseljenika odrastala u to vrijeme s bakama i djedovima u Međimurju. Ranko je u Orehovici završio osnovnu školu, u Čakovcu Srednju ekonomsku školu te je upisao studij informatike u Varaždinu. Među-

Obitelj Grašić s desna: Mihael, Natalija, Antonio, Nicol, Ranko i Gabriel Grašić

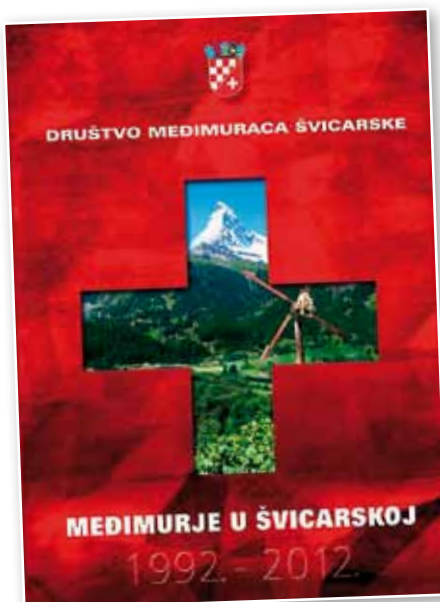
tim, tijekom studija Ranko je trebao u vrlo kratkom roku donijeti tešku odluku, otići u Švicarsku ili ostati u Međimurju, a ostanak u Međimurju značio bi gubitak svih prava koje je stekao rođenjem u Švicarskoj. Ranko je odlučio otići u Švicarsku i biti s roditeljima.

U Švicarskoj Ranko stvara obitelj te mu je najveća želja da obitelj ne živi odvojena (budući da je godinama bio odvojen od svojih roditelja) pa zajedno sa suprugom Natalijom (rodnom iz Međimurja, iz Male Subotice) i četvero djece (Antonio, Nicol, Gabriel i Mihael) dijeli sve životne radosti i nedaće. S ponosom Ranko kaže: "Pošto smo odlučili živjeti ovdje s djecom, bilo nam je važno da naša djeca ostanu u vezi s našim rodnom krajem i korijenima u Međimurju pa svaki godišnji odmor provodimo u Međimurju i Hrvatskoj, a u Društvu Međimuraca Švicarske i doma svakog dana govorimo hrvatski tj. kajkavski."

Napisala: **Rebeka Mesarić Žabčić**

Šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća poveći broj međimurskog stanovništva uputio se na tzv. privremeni rad u zemlje srednje, zapadne i sjeverne Europe. Mnogi čimbenici, od kojih posebno treba izdvojiti nemogućnost zapošljavanja u rodnom kraju te veliku gospodarsku nerazvijenost Međimurja, bili su mnogima presudni za odlazak. Rankovi roditelji su, kao i mnogi Međimurci i Hrvati 1960-ih godina, odlučili potražiti posao i sreću u dalekoj Švicarskoj. Prvo je otišao otac, a ubrzo mu se pridružila i Rankova majka.

Ranko Grašić, predsjednik Društva Međimuraca Švicarske, rođen je u

U aktivnosti i rad Društva Međimuraca Švicarske Ranko se uključio od samih početaka postojanja Društva. Bio je član Upravnog odbora, tajnik Društva, a trenutno obnaša funkciju predsjednika Društva Međimuraca Švicarske. Supruga Natalija, ali i ostale supruge članova Upravnog odbora i ostalih članova aktivno pomažu u radu Društva. U vrijeme proslava i obljetnica rade u kuhinji Društva, ispeku kolače, angažirane su u tomboli i sl.

ZAHVALAN FAMILIJI

Ranko kaže s ponosom: "Jako sam zahvalan porodici koja me podržava svih ovih godina i to maksimalno. Djeca su uvijek s nama na zabavama, piknicima i uvijek pomažu i to od malih nogu, kao i supruga. Ponosan sam na naše Društvo, članove Upravnog odbora, članove Društva te naše sponzore i prijatelje. U budućnosti ćemo se potruditi da i mlađe generacije imaju interes za rad u Društvu kako se članstvo ne bi osulo jer se starije generacije vraćaju u voljeno Međimurje i voljenu Hrvatsku." Napominje Ranko kako su ga supruga i obitelj čitavo vrijeme podržavali i u stvaranju Monografije Društva Međimuraca Švicarske. Iako se stvaranje Monografije oduljilo na nepune dvije godine i često je radio i u vrijeme godišnjih odmora, obitelj nije dopustila Ranku da odustane od zadanog cilja.

Obitelj Grašić vrlo rado "ide doma" u Međimurje, a odlascima se osobito vesele djeca. Uvijek se odlazi kod punice u Malu Suboticu, u naselje gdje je Natalija odrasla, a ponekad i na Jadransko more. Ranko je sretan što su Antonio i Nicol

Proslava 20. godišnjice Društva

Dvadeset godina Društva Međimuraca Švicarske

Početkom siječnja 1992. godine u Švicarskoj je s radom počelo Društvo koje je okupilo Međimurce koji su radili i živjeli u toj europskoj zemlji, pod nazivom Društvo Međimuraca Švicarske (DMŠ). Iako su osnovani s ciljem pomaganja domovini u ratnim vremenima, društvo je uspješno radilo svih ovih dvadeset godina, pomažući ne samo stradalnike rada, već dajući financijsku potporu obnovi crkava i drugih objekata. U travnju ove godine prigodnom svečanošću u Zürichu, DMŠ je obilježio 20 godina postojanja i djelovanja. Tom prilikom promovirana je i monografija izdana povodom dva desetljeća društva. U lijepo oblikovanoj knjizi prikupljena su svjedočanstva, fotografije i pisani dokumenti koji svjedoče u aktivnom radu Udruge. Monografiju je izradio Vladimir Mihaljević Kantor.

pronašli puno prijatelja u Maloj Subotici pa često odu i bez roditelja u Međimurje. Ranko s ponosom kaže: "Komunikaciju im je sigurno olakšalo što smo mi s njima kod kuće pričali hrvatskim jezikom, u Švicarskoj su išli i u hrvatsku dopunsku školu, što im je također puno pomoglo, pa kad dolazimo na praznike mogu bez problema komunicirati s vršnjacima."

KUĆE STOJE PRAZNE

U odnosu na njegove roditelje, Ranko-va obitelj nije gradila kuću u Međimurju. Iskustvo roditelja i praksa pokazuju, kaže Ranko, kako je puno Međimuraca izgradilo kuće u svojim rodnim naseljima, a one čak i danas stoje prazne. Drugi je razlog, kaže Ranko, financijski, jer u Švicarskoj je život vrlo skup.

Ranko zaključuje: "Eto, moji su roditelji otišli u tuđinu da poboljšaju životni standard, da naprave kuću, da kupe auto i da se vrate, no napravila se kuća, kupio se auto, ali povratka nije ni tada bilo. Tako je s mojim roditeljima i mnogim drugim obiteljima. Tatu je vuklo srce za rodnim krajem pa se odlučio vratiti u mirovini u Međimurje, uštedevinu je uložio u prvi privatni vrtić u Međimurju (budući da nas djecu u tuđini nije imao tko čuvati). Veselio se svojoj prvoj mirovini, ali je na žalost nije nikad doživio. Majka je s nama još uvijek u Zürichu i teško joj se vratiti kad smo mi ovdje." ■

Uprava Društva Međimuraca Švicarske

ENG Ranko Grašić is the president of the Međimurje Association of Switzerland; he was born in Zurich in 1971 as the third child of immigrants from the Međimurje region.

Uz 160 godina Zagrebačke nadbiskupije

Time je Hrvatska i u crkvenom pogledu odvojena od Ugarske budući da su biskupije u Hrvatskoj i Slavoniji ranije bile podređene nadbiskupiji sa sjedištem u mađarskome gradu Ostrogonu

Naslovnica bule

Piše: **Željko Holjevac**

Uz prethodno odobrenje cara i kralja Franje Josipa I. iz kolovoza 1850. godine, a nakon što je Hrvatski sabor još 1845. donio odgovarajući zaključak, papa Pio IX. uzdignuo je 11. prosinca 1852. bulom (pečatnicom) *Ubi primum placuit Deo* ("Kad se svidjelo Bogu") Zagrebačku biskupiju na čast nadbiskupije. U nazočnosti papinskog nuncija Viale Prele koji je stigao iz Beča, dotadašnji zagrebački biskup Juraj Haulik Varaljski, podrijetlom Slovak, svečano je ustoličen u svibnju 1853. u katedrali Blažene Djevice Marije na nebo uznesene i svetih ugarskih kraljeva Stjepana i Ladislava kao prvi zagrebački nadbiskup. Na gradskim ulicama organizirana je bakljada, u Narodnom kazalištu izvedena je Vukotinovićeve drama *Gostba*, zagrebačko Glazbeno društvo priredilo je "muzikalnu akademiju", a izrađena je i prigodna spomen-medalja. Time

je Hrvatska i u crkvenom pogledu odvojena od Ugarske budući da su biskupije u Hrvatskoj i Slavoniji ranije bile podređene nadbiskupiji sa sjedištem u mađarskome gradu Ostrogonu (*Esztergom*) na Dunavu (biskupije u Dalmaciji potpadale su od 1828. pod Zadarsku nadbiskupiju, a biskupije u Istri pod Goričku nadbiskupiju).

ZAGREBAČKA BISKUPIJA 1094.

Nakon što je ugarski kralj Ladislav poslije smrti hrvatskoga kralja Zvonimira 1089. preko Zvonimirove udovice Jelene, svoje sestre, ostvario nasljedno pravo na hrvatsko prijestolje, on je 1094. utemeljio Zagrebačku biskupiju. Prvi biskup bio je jedan Čeh po imenu Duh. Granice biskupije mijenjale su se tijekom stoljeća, ali je pravo na desetinu služilo kao dokaz njezine nadležnosti u srednjem vijeku. Kad je ostrogonski nadbiskup Felician 1134. presudio u sporu oko šume Dubrave u korist zagrebačkog biskupa Macilina, izdao je ispravu u kojoj se prvi put izrijeком spominje Zagrebačka biskupija. U

Ustoličenje prvog nadbiskupa Jurja Haulika u zagrebačkoj katedrali

Zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac

međuvremenu je utemeljen zagrebački Kaptol i 1217. posvećena prva katedrala, a u biskupiju koja je obuhvatila zapadne dijelove savsko-dravskog međurječja došli su redovnici poput franjevaca i dominikanaca. Nakon što je biskup Filip zbog provale Tatara 1241. sagradio utvrdu na Medvedgradu, biskup Augustin Kažotić, prvi zagrebački blaženik, preuredio je početkom 14. stoljeća zagrebački obred i kaptolsku školu, a zagrebački Kaptol dobio je statut i veliki pečat od kralja.

Kraj 14. stoljeća i čitavu trećinu 15. stoljeća obilježili su sukobi Kaptola s Gradecom, slobodnim kraljevskim gradom na brdu Griču, a zagrebački biskupi morali su se boriti za biskupski stolac. Početkom 16. stoljeća tiskan je Zagrebački misal i podignuta biskupska utvrda na Kaptolu za obranu od navale Turaka koji su sveli hrvatske zemlje na "ostatke ostataka", a zaustavljeni su tek 1593. pod kaptolskim kaštelom Siskom. U 17. sto-

ljeću provodile su se prve kanonske vizitacije, kaptolski podložnici bunili su se protiv svojih gospodara, a katedrala je dvaput stradala u požaru. Središnji dijelovi Slavonije, oslobođeni od Turaka, pripojeni su na početku 18. stoljeća Zagrebačkoj biskupiji, a biskup Martin Brajković, Senjanin na biskupskom stolcu, prvi je pokušao uspostaviti nadbiskupiju u Zagrebu, ali bez uspjeha. Tijekom 18. stoljeća organizirane su pučke misije i uvedeni dani klanjanja u župnim crkvama. Istodobno je tiskan zbornik crkvenih pjesama *Cithara octochorda* u nekoliko izdanja, a kanonik Baltazar Adam Krčelić objavio je prvu povijest Zagrebačke biskupije.

ZAGREB - METROPOLITANSKO SREDIŠTE

Zagrebački biskup uoči hrvatskoga narodnoga preporoda bio je Maksimilijan Vrhovac. Osim što je povremeno bio na čelu Hrvatske kao banski namjesnik, organizirajući obranu zemlje u vrijeme Napoleonovih ratova, taj rođeni Karlovčanin reformirao je zagrebački obred i pokrenuo tiskaru u Zagrebu, prvu veću poslije Vitezovićeve tiskare s kraja 17. stoljeća. Od svećenika svoje biskupije zatražio je da skupljaju narodnu baštinu, bio je jedan od utemeljitelja akademijine knjižnice (danas Nacionalna i sveučilišna knjižnica), a osnovao je i zagrebački park Maksimir. Uredio je sirotište i bolnicu za siromašne i bolesne, a na Ugarskom saboru u Požunu (danas Bratislava) opirao se nametanju mađarskoga jezika i mađarske prevlasti.

Uzdignućem Zagrebačke biskupije na čast nadbiskupije 1852. godine Zagreb je postao metropolitansko sredi-

šte novoosnovane hrvatsko-slavonske crkvene pokrajine s područnim biskupijama: Bosanskom i srijemskom sa sjedištem u Đakovu ("Bosanska" je bila samo po imenu jer su u osmanskoj Bosni odvojeno djelovali franjevci, a postojao je i poseban apostolski vikarijat), Senjskom i modruškom (ili krbavskom) sa središtem u Senju i grkokatoličkom Križevačkom eparhijom sa središtem u Križevcima. Prvi zagrebački nadbiskup Haulik imenovan je 1856. kardinalom, nakon čega se ostrogonjski nadbiskup i ugarski primas, knez János Scitovszky, morao pomiriti s gubitkom crkvene nadležnosti nad hrvatskim krajevima južno od Drave. Osim što je imao zapaženu ulogu u osnivanju Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva, Haulik je 1849. pokrenuo *Zagrebački katolički list* kao prve hrvatske katoličke novine, a pod njegovom zaštitom utemeljeno je i Katoličko dječićko društvo koje je okupljalo obrtničke naučnike. Zagrebački Kaptol sve do 1867. obavljao je javnobilježničku službu, po čemu je bio vjerodostojno mjesto, *locus credibilis*.

ALOJZIJE STEPINAC

Poslije velikog potresa 1880. godine, koji je razorio Zagreb, prvostolnica je obnovljena i do početka 20. stoljeća preuređena prema nacrtima Hermanna Bolléa. Godine 1900. održan je prvi hrvatski katolički sastanak koji je položio temelje političkom katolicizmu i socijalnom nauku Crkve u Hrvata. Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac zauzimao se u vrtlogu Drugoga svjetskog rata za hrvatsku državnu neovisnost, ali je bio protiv ustaške politike nasilja i rasne nesnošljivosti u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Poslije

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac

rata je uhićen i osuđen na 16 godina tamnice jer nije htio (niti mogao) prihvatiti Titov prijedlog da odvoji Katoličku crkvu u Hrvatskoj od Vatikana. Papa Pio XII. imenovao ga je 1952. kardinalom, a papa Ivan Pavao II. proglasio ga je 1998. blaženikom. Njegovi nasljednici na nadbiskupskom stolcu, kardinali Franjo Šeper i Franjo Kuharić, puno su učinili na prilagođavanju Katoličke crkve u Hrvatskoj potrebama vremena u duhu odluka Drugoga vatikanskog sabora. Od 1962. izlazi *Glas koncila*, 1968. utemeljena je izdavačka kuća Kršćanska sadašnjost, 1976. otpočelo je u Solinu obljetničko slavlje *Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata*, a 1984. održan je Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici.

Komunizam se u međuvremenu istrošio i Jugoslavija se ranih 1990-ih raspala, a Hrvatska je u Domovinskom ratu izborila međunarodno priznatu državnu neovisnost. Papa Ivan Pavao II. posjetio je samostalnu Hrvatsku prvi put 1994. prigodom proslave 900. obljetnice utemeljenja Zagrebačke biskupije, koja je prije 160 godina uzdignuta na čast nadbiskupije. Danas je Zagreb jezgra Katoličke crkve u Hrvatskoj i metropolitansko središte za Varaždinsku, Sisačku i Bjelovarsko-križevačku biskupiju, kao i grkokatoličku Križevačku eparhiju. U Zagrebu je sjedište Hrvatske biskupske konferencije i Vojnoga ordinarijata, a Zagrebačku nadbiskupiju od 1997. vodi nadbiskup, danas kardinal, Josip Bozanić. ■

Unutrašnjost zagrebačke katedrale

ENG Upon the prior approval of Emperor Franz Joseph I and the appropriate declaration of Croatian Parliament, Pope Pius IX elevated the Zagreb diocese to the level of an archdiocese on 11 December 1852.

“Štufad” je tradicionalno jelo koje se na otoku Rabu priprema u dane Božića i Nove godine. Jelo je karakteristično po vrlo slatkome okusu koje dobiva od kaduljina meda, a upotunjeno je bijelim vinom i kriškama limuna. Slično jelo ne nalazimo nigdje na našim područjima pa stoga ono predstavlja raritet hrvatske gastronomije. Naziv “štufad” susrećemo u gastronomiji nekih mediteranskih zemalja i označava jela pripremljena dugotrajnim pirjanjem, što je odlika i ovoga jela. Jelo se priprema isključivo od ovčjeg

mesa i pogodno je za čuvanje nekoliko dana na zraku jer ga čuva šećer iz meda koji služi kao konzervans. Zbog tog razloga ovo jelo nekad se pripremalo za blagdane kada je stol danima morao biti pun. Receptura za “štufad” usmeno se prenosila generacijama, a ovdje navedeni recept star je oko 180 godina.

BOŽIĆNI “ŠTUFAD” OD OVČETINE

Vrijeme pripreme:

60 min

SASTOJCI:

4 kg ovčetine
0,5 dcl ulja
30 dag meda od kadulje
2,5 dcl bijeloga vina
½ limuna
0,5 dag pinjola
sol, papar u zrnu

PRIPREMA

Meso izrezati na komade zajedno s kostima (kao za gulaš). Zagrijati masnoću, dodati meso, posoliti i pirjati dok tekućina ne ispari i meso se posuši. Tada dodati med i pirjati dok se ne prestane pjeniti, a meso potamni od karameliziranog meda, točnije od šećera. Polako podlijevati vodom i bijelim vinom kap po kap, pirjajući i dalje. Na kraju zaliti tako da tekućina meso ne prekrije potpuno. Nastaviti kuhati dolijevajući po potrebi još vode. Dodati papar u zrnu i po potrebi još meda i soli. Kad je meso mekano, u jelo dodati limun narezan na krugove i krupno rezane pinjole. S jela pokupiti višak masnoće radi čuvanja od kvarenja. Jelo ima karamel tamnu boju, a umak je staklasto proziran. Štufad se poslužuje na dobro ugrijanim tanjurima jer se ovčja masnoća brzo steže. Uz ovo jelo kao prilog ide pirjani kiseli kupus da se dobije kompozicija slatko-kiselog okusa.

PIRJANI KISELI KUPUS

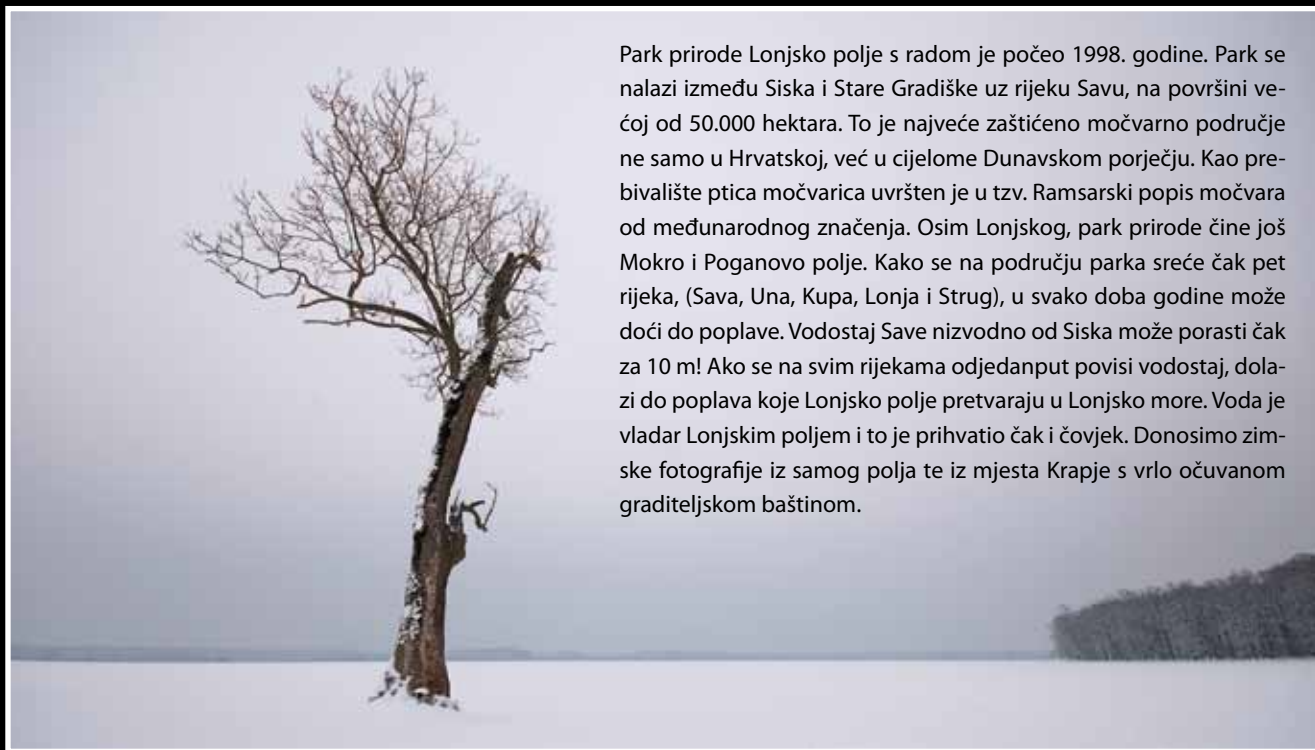
1 kg kiselog kupusa
0,3 dcl ulja
1 češanj češnjaka
0,5 dag slanine
list lovora i mala žlica crvene mljevene paprike

PRIPREMA

Na zagrijanoj masnoći popržiti slaninu, dodati kiseli kupus, lovor i češnjak, te pirjati dok se ne posuši, na kraju dodati vrlo malo crvene paprike, začiniti paprom i solju po potrebi.

PREKRASNA HRVATSKA OKOM FOTOGRAFA ZIMA U LONJSKOM POLJU

Snimio: Filip Lučin (više fotografija prekrasne Hrvatske pogledajte na www.filiplucin.com)

Park prirode Lonjsko polje s radom je počeo 1998. godine. Park se nalazi između Siska i Stare Gradiške uz rijeku Savu, na površini većoj od 50.000 hektara. To je najveće zaštićeno močvarno područje ne samo u Hrvatskoj, već u cijelome Dunavskom porječju. Kao prebivalište ptica močvarica uvršten je u tzv. Ramsarski popis močvara od međunarodnog značenja. Osim Lonjskog, park prirode čine još Mokro i Poganovo polje. Kako se na području parka sreće čak pet rijeka, (Sava, Una, Kupa, Lonja i Strug), u svako doba godine može doći do poplave. Vodostaj Save nizvodno od Siska može porasti čak za 10 m! Ako se na svim rijekama odjedanput povisi vodostaj, dolazi do poplava koje Lonjsko polje pretvaraju u Lonjsko more. Voda je vladar Lonjskim poljem i to je prihvatio čak i čovjek. Donosimo zimske fotografije iz samog polja te iz mjesta Krapje s vrlo očuvanom graditeljskom baštinom.

Za Božić Rama oživi

Za Božić gotovo svaka obitelj peče pečenicu, janje ili prase. Uz mnogobrojna različita jela, od onih iz prijašnjih vremena sačuvala se priprema *kešketa*

Tradicionelni Božićni ručak u Rami

Običaj "Materice" na nedjelju pred Božić kad majke daruju, kako svoju, tako i ostalu djecu, raznim darovima

Napisala: **Mirela Tučić**
Snimke: **rama-prozor.info**

Jedan od najvećih kršćanskih blagdana, Božić, najvažniji je i najljepši obiteljski blagdan, blagdan intime, jednostavnosti i mira koji i najhladnijoj noći daje čarobnu toplinu i draž. Kao posvuda u svijetu, i u Rami, u sjevernoj Hercegovini, ovaj blagdan željno se iščekuje tijekom cijele godine budući da je ovo jedinstvena prilika da se okupi čitava obitelj kako bi se proveselili i proslavili Kristovo rođenje. Tako se za božićnih blagdana, u opustjelosti i prilično iseljenoj Rami, mogu vidjeti mnogobrojni Ramljaci koji su pristigli sa svih strana domovine i svijeta kako bi bili sa svojim obiteljima. Sve nekako oživi. Kolone automobila, registarskih oznaka iz raznih europskih država, mnoštvo svijeta, prepune trgovine i okićene ulice donose poseban ugođaj, onaj pravi božićni te je stvoreno posebno ozračje radosti i svečanosti.

PRIPREMA ZA BOŽIĆ

Božić se kao kršćanski blagdan u svakom narodu obilježava na poseban način čineći dio njegove etnografske baštine. Božićna priprema u Rami započinje na blagdan sv. Kate kada prestaju veće obiteljske svečanosti, u prvom redu svadbe, pa je običaj da se na sv. Katu ne pleše, pjeva ili priređuje bilo kakvo bučno veselje.

Sveta Lucija je sljedeći blagdan kojeg Ramci željno iščekuju budući da se na taj dan sije božićna pšenica. Svaka obitelj se trudi da njegova pšenica bude što ljepša i bolja jer ona simbolizira obilje u sljedećoj godini. Do Božića pšenica lijepo naraste u posudi te ukrašava božićni stol, dok tijekom božićnog vremena stoji pod borom, uz jaslvice ili u kutu sobe.

Sveta Lucija je sljedeći blagdan kojeg Ramci željno iščekuju budući da se na taj dan sije božićna pšenica. Svaka obitelj se trudi da njegova pšenica bude što ljepša i bolja jer ona simbolizira obilje u sljedećoj godini. Do Božića pšenica lijepo naraste u posudi te ukrašava božićni stol, dok tijekom božićnog vremena stoji pod borom, uz jaslvice ili u kutu sobe.

Spravljanje keške

Materice i *očići* također su običaji koji se tradicionalno obilježavaju u ovoj kraju. Matericama se posebno vesele majke koje toga dana obilno daruju raznim darovima kako svoju djecu, tako i ostalu, a i očevi na taj dan ne zaboravljaju svoje roditeljske obveze prema djeci.

NEKAD I SAD

No, ono čemu se svi najviše vesele, pogotovo oni najmlađi, jest kićenje bora. Ovaj običaj koji su svi rado prihvatili novijeg je datuma, uveden negdje poslije Drugoga svjetskog rata te se počeo naglo širiti među Hrvatima u BiH. Prvo se prakticiralo da se bor kiti na Badnju večer, a danas više nije tako pa mnoge obitelji svoje borove okite već na početku adventa. Kako su se mijenjale godine, tako su se mijenjali i ukrasi za kićenje bora. Prije

Keške je tradicionalno jelo koje se obično priprema za Božić u nekim dijelovima BiH. Očišćena pšenica se "istuče" (istupa) u stupici te se kasnije kuha. Nakon toga se u skuhanu pšenicu stavi iskomadano meso kokoši ili pijetla, koje se kuhalo u posoljenoj vodi. Nakon ponovnog kuhanja keške je gotovo te se stavlja na hladno mjesto. Pri posluživanju keške se posoli i polije istopljenim maslacem.

su ljudi stavljali na bor ukrasne bombone, ako su ih imali, ili šećerne kockice, hrastove šiške, sitni krumpir, orahe, sve to umotano u kakav sjajni ili krep papir. Djeca su dobro pazila gdje se stavljaju bomboni pa bi obično, kad roditelji u svečarskoj atmosferi na njih zaborave, na mjesto bombona stavljala nešto drugo.

Badnja večer je u svim katoličkim mjestima bogata lijepim običajima koji su tradicionalno utemeljeni, teološki održivi i srcu jako prihvatljivi. Ni u Rami nije ništa drukčije, a najvažnije je da se na Badnjak posti te da se noć provede u bdijenju do ponoći kada se odlazi na svečanu misu, polnoćku. Post nije nametnula Crkva, nego je u tradiciji čuvan sve do danas. Dok se za Badnjak jede uglavnom grah, koji bi trebala imati svaka kuća, te kiseli kupus, a ponegdje

Za božićne blagdane u Rami se često plesalo kolo

i riba, na sam Božić se priprema obilna i svečana večera pa se i u najsiromašnijem domu nađe barem komadić mesa, a bude i finoga peciva.

Na božićnom ručku običaj je da budu prisutni svi ukućani. Uz molitvu "Vjervanja", domaćin pali božićnu svijeću te ukućanima čestita Božić riječima: "Dobro vam došao Božić i porođenje Božje." Nakon objeda domaćin gasi božićnu svijeću koricom kruha namočenoga u vino, a taj se obred ponavlja za večerom, kao i na dan svetoga Stjepana i Ivana. Ako u kući ima netko imenom Stjepan ili Ivan, oni bi dočekali čestitare i častili. U nekim selima Rame običaj je da obilaze kuće i časte vinom i domaćom rakijom, šljivovicom.

Donedavno je na Božić narod išao na misu zornicu kada su se slavile tri mise zaredom. Božićna pjesma pjevala se u crkvi i to tako što bi se spontano izmjenjivali muškarci i žene trudeći se čije će pjevanje biti glasnije i bolje. Nakon mise pred crkvom bi se pjevala ganga i bečarac, a uhvatilo bi se kolo za kolanje i igranje. Poslije bi se narod razišao svatko svojoj kući na obiteljski ručak. Sve su se obitelji trudile da za Božić

bude rakije, vina i barem tri vrste mesa, a redovito božićno jelo bilo je *keške*, koje se i danas u mnogim obiteljima priprema za ovaj veliki kršćanski blagdan. Poslije ručka bi se u selima ili ako je selo veliko u zaseocima organizirali čestitari, muškarci bi pjevajući hodali selom od kuće do kuće i svima čestitali Božić, a *keške* bi se nudilo u svim kućama. Oni su se zvali i *kešetari* jer su za pojasom nosili svoju drvenu žlicu kojom bi jeli *keške*.

Od svih ovih običaja malo ih se sačuvalo do današnjeg vremena. I danas se posti na Badnji dan i uvečer se jedu posna jela. Slave se mise polnoćke na kojima se pjevaju božićne pjesme.

DAN SV. STJEPANA

Na Šćitu se božićna pjesma pjeva u dva kora, spontano muški i ženski pjevaju po jednu kiticu i poslije mise komentiraju tko je glasnije i bolje otpjevao. U nekim župama poslije polnoćke pred crkvom nastane pravi vatromet od pucnjave petardi i raketa različitih vrsta, što je uvijek narušavalo ljepotu i poruku Božića. Za Božić gotovo svaka obitelj peče pečenicu, janje ili prase. Uz mnogobrojna različitja jela, od onih iz prijašnjih vremena sačuvala se priprema *kešketa*. Nema više *kešetara*, ali u nekim selima ima čestitara, domaćina obitelji koji obilaze od kuće do kuće, ne preskačući nijednu, i čestitaju Božić. Tamo gdje hodaju i čestitaju domaćini i mladi čestitari na isti način obilaze i čestitaju, ali odvojeno od starijih.

U Gornjoj Rami dan sv. Stjepana na poseban način se slavi na Šćitu gdje se svi okupe, domaći i raseljeni, iz župe Rama-Šćit i Rumboka. ■

Franjevački samostan Rama-Šćit u snijegu

ENG During the Christmas season the desolate and depopulated town of Rama in northern Herzegovina welcomes many of its own now living around the world, who make the trip to be with their families.

Srce Gorskoga kotara

Značaj položaja Delnica u njegovu razvoju u povijesti posve je logičan jer se nalazi u središtu za gorskokotarske prilike prilično velikog polja u kršu koje je imalo značajne agrarne resurse uz dosta vodenih izvora

Pogled na Delnice ljeti

ce su ujedno i najviši grad u Hrvatskoj.

Klima je u Delnicama planinska s godišnjim srednjakom od 7,3 stupnja, što je najniži srednjak od svih gradova u Hrvatskoj. Godišnje je pod snijegom oko 80 dana, a ima i puno dana pod maglom. Godišnja količina padalina je najveća od svih mjernih postaja u Hrvatskoj, 2.200 mm. Srednjaci siječnja su minus 2,5 stupnjeva, a srpnja 17,5.

NAJVIŠI GRAD U HRVATSKOJ

Značaj položaja Delnica u njegovu razvoju u povijesti posve je logičan jer se nalazi u središtu za gorskokotarske prilike prilično velikog polja u kršu koje je imalo značajne agrarne resurse uz dosta vodenih izvora. Uz to treba dodati bogatstvo šumskog okruženja (75 posto površine područja grada čine šume), kao i prometni pravac od panonskog prostora prema sjevernom Jadranu.

Prvi put naziv Delnica spominje se u sudskoj ispravi Sabora od 24. veljače

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Delnice su središnje naselje Gorskog kotara, najviše hrvatske gorske regije smještene u Delničkom polju na nadmorskoj visini od 699 metara. U reljefnom pogledu područje grada Delnica čini Delničko polje, dolina Kupe te drgomaljsko-risnjački prostor. Delnice kao lokalna samouprava graniče na SZ s gradom Čabrom, na JZ s općinom Lokve, na jugu općinom Mrkopalj, na JI općinom Ravna Gora, na istoku općinama Skrad i Brod Moravice, dok u smjeru sjevera Delnice graniče s Republikom Slovenijom. Koliko je reljef dinamičan govori i golema denivelacija u nadmorskoj visini od 200 metara u Kupskoj dolini kraj Broda na Kupi i 313 metara n.v. izvora Kupe pa do Risnjaka s 1.528 metara n.v. Delni-

Središte grada

1482. godine vezanoj za izuzeće plaćanja trgovačkog poreza. Tada su Delnice bile u posjedu knezova Frankopana sve do druge polovice 16. stoljeća kada dolaze u ruke Zrinskih. Zbog sve češćih i jačih turskih provala prostor je demografski opustošen, a stanovništvo se iselilo. Stanovništvo izbjeglo pred Turcima u susjednu Kranjsku vraća se iz Slovenije u 17. stoljeću.

Iskorištavanje šumskog bogatstva kirijašenjem postaje uz trgovinu i promet glavni zamašnjak razvoja, što je kulminiralo gradnjom prometnica. Početkom 18. stoljeća sagrađena je Lujzinska cesta 1809. godine koja je preko Delnica spajala Karlovac i Rijeku te kasnije željeznička pruga 1873. godine koja je spajala Budimpeštu s Rijekom, i koja je privremeno izazvala stagnaciju. Delnice postaju središnje naselje Gorskog kotara sa značajnim križišnim prometnim funkcijama, koje su osnažene odvojkom prema Brodu na Kupu i Sloveniji. Delnice tako više nego udvostručuju broj stanovnika do sredine 19. stoljeća kada imaju više od dvije tisuće stanovnika.

U 20. stoljeću Delnice dobivaju sve atribute grada kao sjedište kotara, imaju sud, štedionicu, mlin, električnu centralu, a razvija se i obrtništvo. Nakon 2. svjetskog rata Delnice dobivaju drvnu industriju *Jela* koja proizvodi namještaj i skije te mlinsku i manju metalnu industriju. Globalno propadanje drvne industrije s kraja prošlog stoljeća zbog nesnalaženja u novim tržišnim uvjetima pogađa čitav Gorski kotar, pa tako i Delnice, no nekadašnji veliki proizvodni pogoni s finalnom proizvodnjom danas su supstituirani s više manjih, ali sve efikasnijih proizvođača različitih razina finalizacije.

ZIMSKI I LJETNI TURIZAM

Uslužne djelatnosti, a posebno turizam, postaju sve značajniji u gospodarskoj strukturi grada. Hotelski kapaciteti, skijaške staze, sportski tereni, dvorana, bazen i klizalište, kao i mnogobrojne biciklističke i planinarske staze temelj su današnjeg turizma. Delnice su sve značajnija destinacija za bazične pripreme sportaša, pogotovo rukometaša i nogometaša, a tu je i skakaonica koja se gradila od 1932. do 1936. godine, rekonstruirana 2006. godine. Okolica Delnica ima nekoliko staza za alpsko i nordijsko

Prizor s Risnjaka

Delničko polje

skijanje na Petehovcu gdje je sagrađena prva žičara u Hrvatskoj te skijaški tereni, a neke staze dulje su od 6.000 m. Zbog dotrajalosti su zatvorene 1986. godine, a zbog devastacije zgrade i vučnica srušene su 1998. Ipak, krajem 2004. godine otvoren je na Petehovcu novi hotel i skijaška vučnica s rasvjetom za noćno skijanje.

Jedan od najvažnijih spomenika kulturne baštine u Delnicama je Kuća Rački, biser etnografske i graditeljske goranske baštine. Kuća stara oko 300 godina, a koja je rekonstruirana svojom izvornošću, svjedoči o nekadašnjem životu Gorana i čitavog gospodarstva pod jednim krovom. Delnice i Crni Lug su ishodište

za posjet Nacionalnom parku Risnjak koji plijeni svojim morfološko-reljefnim obilježjima, kao i bogatstvom biljnog i životinjskog svijeta. Pozornost privlači u okolini Delnica i Park-šuma Japlenški vrh na 842 metra n.v., kao i planinarenje na Veliki Drgomalj koji ima 1.154 metra n.v. s koga se ruža odličan pogled na dolinu Kupe.

Područje grada Delnica sastoji se od 55 naselja od kojih su najveća uz Delnice još Lučice, Crni Lug i Brod na Kupu. Delnice imaju prema zadnjem popisu 5.921 stanovnika, što je smanjenje u odnosu na 6.262 koliko su imali 2001. godine. ■

ENG The town of Delnice is situated in the Gorski Kotar highlands of Primorje-Gorski Kotar County and is home to some 6,000 people. The township lies on a plateau ranging in elevation from 700 to 900 m.a.s.l., making Delnice the highest settlement in Croatia.

Razmjena raznovrsnosti životnog sadržaja hrvatskoga kulturnog bića

Ove godine organizator i domaćin, u osobi dr. Franje Pajrića, za temu je postavio lik i djelo gradišćanskohrvatskog jezikoslovca, pjesnika, filozofa i astronoma, Mate Meršića Miloradića (1850. - 1928.)

Mile Pešorda, Igor Šipić, Marko Gregur i Alojz Jembrih – utvrda u Devinskom Novom Selu

Napisao: Igor Šipić

O d 8. do 11. studenoga 2012. u Koljnofu, hrvatskom selu u mađarskom Gradišću, održani su tradicionalni, četvrti po redu *Koljnofski susreti*. Ove godine organizator i domaćin, u osobi dr. Franje Pajrića, za temu je postavio lik i djelo gradišćanskohrvatskog jezikoslovca, pjesnika, filozofa i astronoma, Mate Meršića Miloradića (1850. - 1928.). Njegove neprijeporne zasluge u pomicanju težišta živoga *hrvatstva* na gradišćanskohrvatski jezik, uvođenjem naziva "Gradišće" (1921.), riješile su pitanje održanja entitetskog jedinstva četiriju hrvatskih ograna (austrijski, zapadnomadžarski, slovački i moravski) raspolučenih podjelom državnih teritorija Austro-ugarske monarhije nakon Prvog svjetskog rata. O Matinu opusu, poglavito pjesništvu, kao

i o njegovu karakteru, tematska predavanja održali su akademik Nikola Benčić i prof. dr. sc. Alojz Jembrih. Ističući nedostatak autentičnog životopisa, a u dosezima poznate složenosti njegova života, oba predavača izdvojili su svestranost (jezikoslovlje, poezija, geometrija, sociologija, ekonomija...) kao značajku "začetnika čakavske lirike" (Z. Črnja), koji se nadahnjivao hrvatskom književnošću, ustajući idejom o književnom standardu, odnosno gradišćanskohrvatskom jeziku kao književnom jeziku, što se može uistinu pravdati nevjerojatnom snagom biogospodarenja tamošnjega hrvatskog puka gotovo već oko pet stoljeća.

UTEMELJENJE NAGRADE

U dvodnevnoj raspravi poglede na Miloradićevo djelo iznijeli su i gosti iz Hrvatske, književnici, pjesnici i znanstvenici, članovi Društva hrvatskih književnika: Nenad Piskač, Mile Pešorda, Josip Palada, Marko Gregur i Igor Šipić, te nakladnik

Zoran Bošković iz Splita, dok su s gradišćanske strane to učinili Petar Tyran, dr. Herbert Gassner, Jurica Čenar, Timea Horvat i drugi gosti skupa. Ponesen diskusijama, istodobno problematizirajući ideju "Koljnofski književni susreti – jučer, danas, sutra", domaćin je ponudio, a skup prihvatio prijedlog za utemeljenjem Nagrade *Mate Meršić Miloradić* za najbolje književno djelo na temu Hrvata u Gradišću. Prvi put bit će dodijeljena već na 5. književnim susretima iduće godine. Za tu prigodu odabrano povjerenstvo priredit će Zbornik i donijeti ga u četverogodišnjem kalendaru. Sljedeći skup u Koljnofu raspravit će i valorizirati filozofiju Mate Meršića Miloradića, što ovom prigodom nije učinjeno, te lik i djelo Miloradića Starijega.

Sudionici susreta prigodno su posjetili mjesto Plajgor (mađarski Ólmod), gdje je na rodnoj kući Mate Meršića Miloradića otkrivena spomen-ploča. S ushitom su razgledali i njegovu skulpturu,

Sudionici Koljnofskih susreta u Muzeju hrvatske kulture, u Devinskom Novom Selu

djelo slavnoga hrvatskog kipara Ivana Meštrovića.

Kako je već uobičajeno, domaćin susreta priredio je i druge posjete hrvatskim selima Gradišća (Ratištrof, Mali Borištrof), zapadne Mađarske (Bizonja) i Slovačke (Hrvatski Jandrof, Devinsko Novo Selo, Hrvatski Grob), gdje čelne funkcije lokalne samouprave obnašaju Hrvati. Podosta vremena proveli su sudionici u druženjima i razgovorima o aktualnim društveno-političkim te gospodarskim problemima i teškoćama s kojima se sučeljavaju u ovome teškome tehnokratskom dobu. Pogubnost osiromašjenja, kao i kulturološke asimilacije hrvatskog etnika, vidljiva je na svakom koraku. U Devinskome Novom Selu, od oko 16.000 stanovnika živi još samo oko 300 Hrvata. U Hrvatskome Grobu, pak, još je poraznija situacija: od oko 3.800 stanovnika samo ih se 31 izjašnjava Hrvatima. Do Prvoga svjetskog rata u tom selu udio Hrvata u ukupnom broju stanovnika iznosio je 90%. Župnika Hrvata tu nema već punih 150 godina. Hrvatski jezik djeca uče pučkoškolski samo od prvog do četvrtog razreda. Domaćin posjeta, književnik Petar Taški, član DHK, ovakve trendove tumači posljedicom tranzicijskih promjena u sklopu slovačkog zakonodavstva, a dijelom mi-

Sudionici
Koljnofskih susreta s
gradonačelnikom u
Bizonji

norne ili gotovo nikakve skrbi od stare matične domovine. Ne postoji racionalno opravdanje za činjenicu da danas u čitavoj Slovačkoj živi tek oko 1.100 Hrvata, osim birokratskog odnosa, nebrige i zapuštenosti prema pitanju povijesnoga hrvatskog entiteta.

POSJET HRVATSKIM SELIMA

Gosti su u Devinskome Novom Selu posjetili Muzej hrvatske kulture, sa stalnim postavom izložbe *Hrvati u Slovačkoj*. Koljnof je, pak, za njih priredio bogat dramsko-folklorni program koji se održavao u šarolikosti zvuka i odjeće tamburaških i plesnih ansambala, ženske klape te dramske grupe koja je na daskama izvela šaljivi igrokaz u jednom činu "Supa, ali kakova...?" u kojoj su svi uživali. Istodobno, puk Koljnofa imao je

prigodu ponovno čuti riječi u pohvalu knjige eseja i reportažnih priloga *Petroviško pero*, autorice Timee Horvat, te se nadahnuti stihovima hrvatskih pjesnika Nenada Piskača i Božice Brkan, čije su dijalektalne zbirke pjesama, *Bu do kaj* i *Pevcov korak (kajkavski osebušek za eu)*, afirmativno predstavili Alojz Jembrih i Marko Gregur.

Koljnofski susreti još jedanput su potvrdili opravdanost ulaganja u ljepotu razmjene raznovrsnosti životnog sadržaja hrvatskoga kulturnog bića – interaktivnost povijesnoga hoda kakvu je teško naći drugdje na našim prostorima, i koju je toliko stoljeća održao kret u nepoznato. Odlazeći iz Koljnofa ponijeti sa sobom može se samo osjećaj da smo dotaknuli u sebi ili da smo dotaknuli sebe u drugome. ■

ENG The fourth traditional Koljnof Meetings were staged from 8 to 11 November in Koljnof (Kópháza), an ethnic Croatian village in the Hungarian part of the Gradišće region. This year's event focused on the life and work of Gradišće Croat writer Mate Meršić Miloradić (1850–1928).

ISELJENIČKA VIJEST

IZBORNA SKUPŠTINA HRVATSKOGA SVJETSKOG KONGRESA U AUSTRIJI

AUSTRIJA - U subotu, 17. studenoga, u Grazu je održana Izborna skupština Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) u Austriji u sklopu koje se burno proslavila vijest o oslobođenju hrvatskih generala Gotovine i Markača. Uz članove udruge HSK u Austriji, na sjednici su nazočili ne samo mnogobrojni uglednici iz Hrvatske i Austrije, nego su nam se pridružili i predstavnici značajnih hrvatskih udruga iz Makedonije i SAD-a. Na sjednici su predstavljeni svi projekti HSK u Austriji. Poseban naglasak stavljen je na temeljni projekt

udruge – *Hrvatski je naš izbor*. Tim projektom pokušava se napokon riješiti najbolnja točka hrvatskih iseljenika u Austriji – nemogućnost pohađanja hrvatskoga jezika u sklopu nastave materinskoga jezika u školama. Podsjetimo, u Austriji postoji nastava tzv. "BKS jezika" odnosno bosanskoga, hrvatskoga i srpskoga jezika, a takva umjetna simbioza je neprihvatljiva. Projekt je predstavio Željko Batarilo, koji je *perpetuum mobile* ovoga vrijednog projekta.

Treba naglasiti i predstavljanje projekta *Susret pjesnika hrvatske izvandomovinske lirike*, koji će se održati od 7. do 9. lipnja 2013. u Beču i kojemu je cilj zbližavanje svih književnika iz dijaspe koji stvaraju na hrvatskome jeziku, braneći ga na taj način od zaborava. Projekt je predstavila predsjednica Organizacijskog odbora Susreta Frančeska Liebmanna, koja je istaknula njegovu važnost u sklopu niza proslava u povodu ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Javnim glasovanjem na Skupštini su izabrane sljedeće osobe: Rade Lukić, predsjednik; Ana Petrović i Anamarija Manestar, potpredsjednice; Igor Lacković, tajnik; Franjo Raštigoric, blagajnik; Miroslav Piplica, član IO; Davor Šitum, predsjednik Nadzornog odbora; Ivan Keglević i Norbert Zsifkovits, Nadzorni odbor. (*HSK Austrija*)

MATIČIN VREMEPLOV

60 godina Matice

Pronašli smo u Matici za mjesec **prosina**c godine...

Priprema: **Hrvoje Salopek**

‘87
Da potkraj 80-ih polako popušta cenzura vidljivo je i u Matici koja u svome prosinačkom broju 1987. na naslovnici donosi fotografiju crkve u Međugorju. No, još uvijek se nije smio čestitati Božić. Na trećoj stranici uredništvo Matice svojim čitateljima želi "samo" *Sretnu Novu godinu*, a iduće 1988. godine prvi put konačno se mogao čestitati i najomiljeniji hrvatski i svjetski blagdan - Božić.

‘61
"Među posljednjim gostima Matice iseljenika Hrvatske u Zagrebu, koji su se ove jeseni vraćali u svoje nove domovine, bili su braća Ivo i Baldo Viočić iz Kune na Pelješcu s Ivinom suprugom Vinkom. Srdačan i nezaboravan bio je naš susret s njima uoči njihova povratka u Antofagastu (Chile)", piše Matica.

...ite nas pred
autobusom«
bila je želja
članova
Veselih srcaca.
n autobusom
neralturnista«
čem Đukom,
ne su njihove
ne uspomene
s trojednog
putovanja po
jim mjestima
ke i Slovenije

‘73
Pod naslovom "Zajedno s Veselim srcima" Matica donosi reportažu o gostovanju hrvatske folklorne skupine "Happy Hearts" iz Youngstowna u američkoj državi Ohio. U tim godinama nakon sloma hrvatskog proljeća očito je bilo uputno izbjegavati riječi kao *Hrvati* ili *hrvatski* pa se u tekstu za naše američke sunarodnjake koristi zanimljiv pojam "potomci naših zemljaka".

‘Moja domovina’ u Buenos Airesu

Ovogodišnja kulturna večer bila je posvećena nedavno preminulom fra Marijanu Zlovečeri koji je za vrijeme svoga dugogodišnjeg djelovanja u Buenos Airesu puno vremena pridavao mladima

Proljeće pleše “Simo hote mladenci”

Napisala: **Nataša Duić**

Snimio: **Mariano Aramburu Trošelj**

Društvo hrvatskih katoličkih sveučilištaraca i srednjoškolaca (DHKSS) okuplja katoličku mladež hrvatskog podrijetla koja živi u argentinskome glavnom gradu i okolici. Društvo djeluje u sklopu Hrvatskoga vjerskog središta “Sveti Nikola Tavelić” koji vodi fra Joso Peranić. DHKSS ima i svoju folklornu skupinu “Proljeće”. Njihov cilj je pokazati hrvatsku kulturu i tradiciju.

Ove godine u “Proljeću” sudjeluju mladi hrvatskog podrijetla između 13 i 25 godina. Oni su: Florencia Babić, Tamara Bianchini, Valeria Bianchini, Milagros Crnko, Mariana V. Dragičević, Christian Iván Duić, Marcos Gadže, Maia Hasenay, Micaela Hasenay, Sofia Herman, Facundo Kisić, Pedro Majer, Carla Pulfer, Eva Pulfer, Maia Pulfer, Mateo Pulfer i Adriana Sablić, pod vodstvom Nataše Caroline Duić.

Svake godine mladi organiziraju kulturnu večer na kojoj pokazuju sve što su učili tijekom godine. Ovogodišnja kulturna večer bila je posvećena nedavno preminulom fra Marijanu Zlovečeri koji je bio jedan od osnivača njihova vjerskog središta. Za vrijeme svoga du-

godišnjeg djelovanja u Buenos Airesu fra Marijan je puno vremena pridavao mladima i Društvu.

Na kulturnoj večeri nastupali su uz “Proljeće” kao posebni uzvanici Tamburaški orkestar Hrvatskog doma iz Montevidea (Urugvaj) pod vodstvom doktora Eduarda Antonića, počasnog konzula Republike Hrvatske u tom gradu.

“Proljeće” je plesalo “Simo hote mladenci”, ples iz Turopolja te “Stažnjevečki gosti” i “Pod narandom lepom”, plesove iz Međimurja. Predsjednik DHKSS-a, Christian Iván Duić, održao je govor te pozdravio uzvanike - veleposlanika RH Željka Belaja i njegovu suprugu te dužnosnike Veleposlanstva RH Dušku Paravić i Nikolinu Žideku.

Tamburaški orkestar Hrvatskog doma iz Montevidea svirao je pjesme iz raznih dijelova Hrvatske. Oba društva na kraju su zajedno otpjevala pjesmu “Moja domovina”. Nakon nastupa svi su se družili na večeri uz svirku tamburaša i ples. ■

ENG The Association of Croatian Catholic University and Secondary School Students of Buenos Aires and its Proljeće Folklore Ensemble organised a culture evening concert dedicated to the recently deceased Croatian spiritual leader Fra' Marijan Zlovečera.

Robovi materijalnoga

P oći u nepoznato teško je. Doći među ljude drukčijeg jezika, mentaliteta, kulture i snaći se još je teže. Rađati djecu i za njih se brinuti nije lako. Imati posao i krov nad glavom daje neku sigurnost. Ipak se čovjek najljepše osjeća u svojoj kući. Na svome gruntu. U svome vrtu. Na svojoj oranici. Uz susjede s kojima razgovara. Kojima pomaže u nevolji, a i sam dobije pomoć kad je u nevolji. Na svome jeziku lakše je i zahvaljivati, i pitati, i pjevati, i šaliti se, i veseliti se... U tuđem svijetu čovjek je pod većim pritiskom.

Kad se bude vraćao u rodni zavičaj, svi će ga gledati posebnim očima jer svi očekuju da se vraća kao veliki bogataš. Nitko ne vidi njegove muke i što je sve propatio da bi svojoj djeci priskrbio budućnost koja je njemu bila uskraćena. To mu nitko neće priznati, samo vlastita djeca koja su iskusila život svojih roditelja u tuđini. Jedno od takvih iskustava imamo u priznanju Klaudije. Ne snalazi se dobro u hrvatskom. Priča hrvatski, ali ne može u nekoliko rečenica izreći što osjeća. Roditelji joj nisu intelektualci, nego obični radnici. Došli su u Berlin iz Foče u Bosni. Oboje su imali puno radno vrijeme da bi svojoj djeci omogućili materijalnu budućnost koju sami nisu imali. Htjeli su iskoristiti svaki trenutak. Mladi i puni snage zaboravili su na vrijeme. Nikad dosta rada. Zdravlje ih je služilo pa je to trebalo iskoristiti. Vremena za razgovor s djecom nije bilo dovoljno. Njemački jezik je prevagnuo nad hrvatskim.

Klaudija je pohađala dopunsku školu od 1980. do 1990.

U to se vrijeme škola zvala Jugoslavenska dopunska škola. Naučila je čitati i pisati bez pogreške. U kući je s roditeljima govorila hrvatski. Može govoriti to što joj srce govori, ali nema intelektualne "ebene". Zahvaljuje u ime svih mladih za generaciju (roditelje) koja je žrtvovala svoju mladost za buduću generaciju. To je njezina generacija. Roditelji mnogih naših mladića i djevojaka, tako ona misli, dali su svojoj djeci materijalno sve, ali nisu dali to što su njihovi roditelji dali njima, a to je duhovna strana. To je ta faza spavanja. Auto, kuća, zemlja, luksuz. Postali su robovi materijalnoga. Oni ne vide da time škode djeci koliko god to činili iz ljubavi prema svojoj djeci.

To je njezino vlastito iskustvo, a i iskustvo mnogih naših mladića i djevojaka. U posljednje vrijeme mnogi od njih traže savjete. Materijalno ih nije usrećilo. Očito su roditelji zaboravili nešto o čemu piše dr. Barbara de Angelis u svojoj knjizi "Istinski trenuci" kad kaže: "Vaša djeca nisu vaša djeca. Ona su vaši učitelji, vaši vodiči, vaše kušnje, vaša poduka, vaši progo-varatelji istine, lijek vašem srcu, sjaj vašem duhu. Djeca su povezana sa samim izvorom mudrosti i ljubavi koju je većina nas izgubila tijekom odrastanja. Djeca vide anđele, bezuvjetno vole i povezani su s cijelim svemirom. Sva su djeca maleni mistici. Pozovite ih u svoj svijet kao svoje učitelje i svoj blagoslov. Dopustite im da vam pokažu put kojim ćete pronaći smisao u svakom trenutku. A ako ste i vi zaboravili kako izgleda Bog, zamolite svoju djecu da vam pomognu prisjetiti se."

Đuka "špringerica"

N jemačka je za mnoge naše ljude bila zemlja u kojoj teče med i mlijeko. Mnogima je bila daska spasa. Utočište u nevolji. Jedini izlaz iz teške situacije koja ih je pogađala. Nadali su se da će nakon dolaska u tu zemlju riješiti osobne i obiteljske probleme. Ona će ih učiniti bogatima i neovisnima o bilo kome. U rujnu 1968. godine tvrtka "Krone" iz Berlina primila je 50 osoba: djevojaka, žena i pet muškaraca. Vrbovec, Križevci, Daruvar, Virovitica ispratili su svoju "radnu snagu" u Berlin. Djevojke su ostavile svoje mladiće, žene djecu i muževe, a svi roditelje, braću i sestre. Vlakovi su bili puni "radne snage" iz svih krajeva Hrvatske. Suze u očima. Nada u srcu. U ušima još odzvanjaju riječi njihovih najbližih. Pred njima kilometri nesigurnosti i pitanje u duši - Hoću li ostvariti svoju želju? Hoću li osigurati bolju budućnost sebi i svojim?

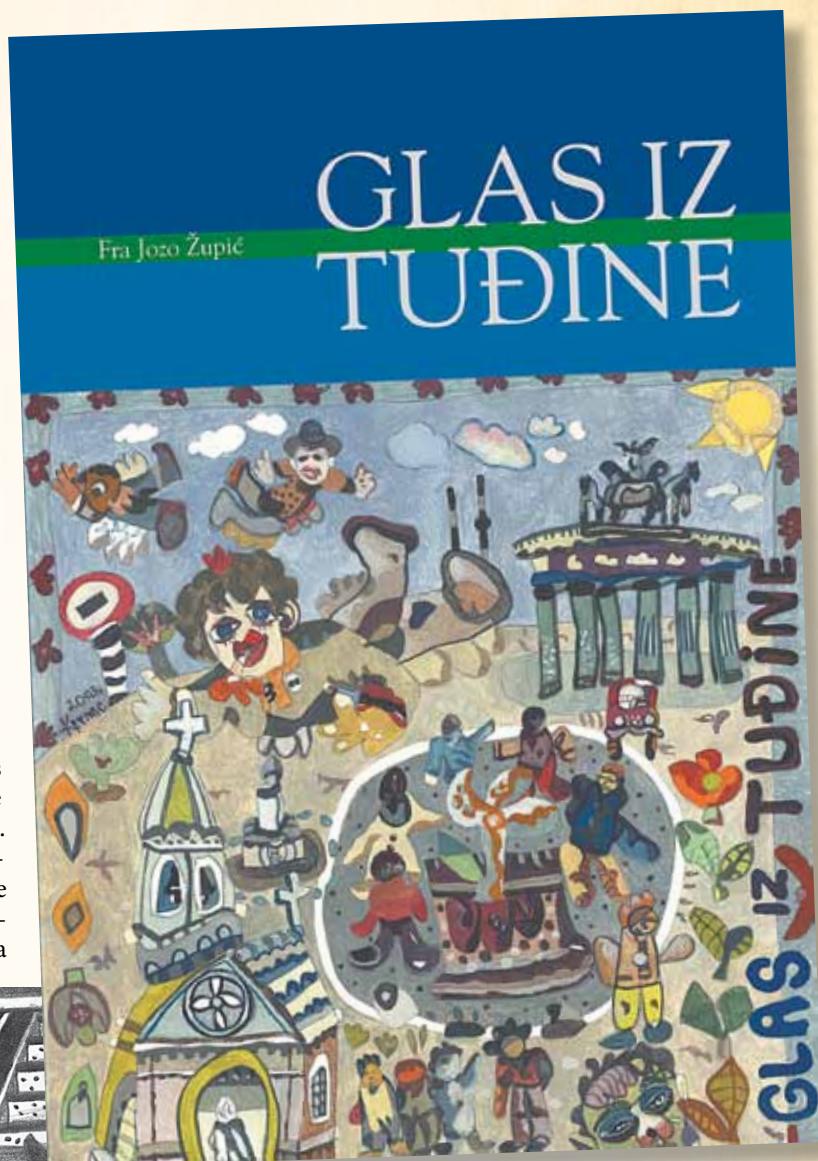
Među tih pedeset osoba koje su se putem upoznavaale bila je i Đurđica. Još mlada, a već je osjetila težinu i gorčinu života. Otac joj je poginuo u ratu. Mama se preudala. U braku ništa bolje. Muž je pio. Dijete ne jako bilo. Kao i svaka majka, željela mu je pomoći. Neka i ono osjeti što je život. Dobila je jako dobar posao. Bila je "špringerica". Špringer na njemačkom znači skakač. Đurđica je uskakala gdje je god bilo potrebno. Sposobna za svaki posao. Radila je na montaži, na lotanju poštanskih kabela, na kontroli pakiranja kasete za avione i poštu. Ostala je u tvrtki 27 godina. Bila je zadovoljna plaćom. Novac je slala kući tako da je i dijete bolje živjelo, a i muž. Napravila je novcem kuću. Kući je išla jedanput godišnje za dopust da ne bi izgubila posao. U tvrtki su imali i trinaestu plaću za dobre uspjehe što su ih postizali. Zahvaljujući učenju njemačkog jezika u osnovnoj školi, već je za mjesec dana mnogim našim djevojkama i ženama bila tumač u svome pogonu. Dnevno je radila dvanaest do četrnaest sati. S posla je išla na posao jer je i privatno radila samo da zaradi više. Tako je tri godine radila u hotelu, a subotom i nedjeljom radila je i kao trgovkinja u pekari. Deset godina vodila je folklor u HKM Berlin. Nastupali su u Frankfurtu, Offenbachu, Jastrebarskom kraj Zagreba. Folkloristi su je od mila zvali "Đuka". Vježbala je trideset odraslih folklorista i četrdesetero djece. U društvu s djecom uvijek se osjećala mladom. Voljela je veselo društvo, pjesmu. Folklor i crkva olakšavali su joj dušu i sve brige, probleme i bolesti. Tu je dobivala snagu. Godine napornog rada nisu izbrisale smijeh i njezinih usana.

Matina ponoćka

Svaki je rastanak težak. Čovjeku je posebno teško kad ostavlja roditelje, rodni dom, prijatelje, draga mjesta iz djetinjstva, šumu, potok, polje... U tuđini mu naviru sjećanja i mnoge lijepe uspomena na druženja, zabave, slavlja kojih više nema, nego preostaje samo rad i rad. Mate se u jesen 1979. rastao sa svojim dragim rodnim selom Dobranje. Nakon dolaska u Berlin počeo je raditi u ugostiteljstvu. Radilo se "punom parom". I nedjeljom se radilo pa Mati teško pri srcu. U svom Dobranju odlazio je i na misu. A ovdje nikako doći do nedjeljne mise. Približilo se vrijeme Božića i na Badnji dan on i njegovi radni kolege priredili večeru. Međusobno pričali i veselili se. Bližilo se vrijeme ponoćke.

U Matinoj duši naviru osjećaji, bude se sjećanja iz djetinjstva i mladih dana. Svi su mladići i djevojke odlazili u Dobranju na ponoćku. Penjali se na zvonik crkve i "slavili" na teškim zvonima. Na misi ponoćki bilo je svečano i pjevale se božićne pjesme. Nakon mise do kuće se pjevalo gange. Mladići s mladićima, djevojke s djevojkama. Pravo ozračje radosti i veselja. U kući ga čekao spremljen stol s pršutom koji je pripremila njegova mater. Sjeća se Mate i božićnog čestitanja. Išlo se od kuće do kuće. Za Božić je i obiteljski stol bio bogatiji. Šparalo se cijele godine da bi se na Božić imalo svega. Pita Mate svoje radne kolege hoće li netko od njih ići na ponoćku. Oni mu odgovaraju da nije dobro ići jer da

ima puno udbaša, netko bi mogao baciti bombu i tako nešto slično. Mate ne može odoljeti bujici osjećaja koji mu ne daju mira i sile ga da pođe i još jedanput doživi ono što je doživljavao u Dobranju. Adresu misije i crkve u kojoj se okupljaju hrvatski katolici nije znao, pa je pitao kolege. Rekli su mu da izađe na ubanu "Mike brike" (Mückernbrücke) i tamo će negdje naći. Uputio se Mate sa ženom. Njemački jezik ne znaju. Izišli na ubanu i traže crkvu. Naišli su na dvije, ali nisu bile katoličke. Susretnu čovjeka i upitaše ga gdje se održava ponoćka na hrvatskom jeziku. On im veli na hrvatskom da pođu s njim. U Mati srce zaigralo od radosti što će moći proslaviti porođenje Gospodinovo na svome, hrvatskome jeziku. Otad se Mate uključio u misiju.

O SPOMENDANU SVETE LUCIJE

U velikom dijelu hrvatskoga naroda, djeca su u adventskom razdoblju s nestrpljenjem očekivala spomendan, ponegdje i blagdan svete Lucije (13. prosinca), jer ih je ta svetica darivala. Posljednjih desetljeća taj stari običaj pomalo pada u zaborav jer je u Srednjoj Europi znatno popularniji sv. Nikola kao darivatelj djece (kojega je spomendan 6. prosinca), pa se ta činjenica odražava i na običaje u Hrvatskoj. O našoj nam pučkoj tradiciji najbolje svjedoče pučka imena spomendana svete Lucije, kao i poslovice i običaji vezani uz taj dan.

U većini govora na otoku Krku ime toga dana je poimeničeni posvojni pridjev u ženskom rodu, npr. *Lucijina* u Vrbniku, odnosno *Lucinja*, npr. u Svetom Vidu, Dubašnici, Njivicama, Dobrinju i dr. Ipak, u čakavskim govorima najčešće se za taj spomendan rabi dvočlano ime koje se sastoji od pridjeva *sve-ti* i svetičina imena, obično u skraćenom obliku sa završnim *e*, tj. *Sveta Luce*, npr. u Novalji na Pagu, u Salima na Dugom otoku, na otočiću Ošljaku kraj Zadra, u Vinišćima kraj Trogira. U Novigradu kraj Zadra te u štokavskom trogirskom zaleđu rabi se ime *Sveta Luce Šumarica* jer se toga dana skupljala *šuma*, tj. granje koje će služiti za potpalu drva u predbožićnom i božićnom razdoblju kada se više kuha i peče. Iz istoga se razloga u Orebiću na Pelješcu rabi ime *Sveta Luce Drvarica*. Budući da je spomendan svete Lucije u nemrskom razdoblju, na otoku Drveniku na taj se dan jeo bob, pa odatle pučko ime *Sveta Luce Bobarica*. Od toga se dana počinju brojiti dani do Božića, pa je tako nastala pučka uzrečica: *Sveta Luce Drvarica – trinest dana do Božića* (npr. u Orebiću), odnosno *Sveta Luce Bobarica, trinaest dan do Božića* (npr. na otoku Drveniku). To su ujedno i najkraći dani u godini, kada se sunce

Piše: Sanja Vulić

najmanje vidi. Zato npr. u Zagorju Ogulinskom poslovice: *Svieta Luce – povuc sunce*.

Blagdansko ime *Sveta Lucija* rabe također Hrvati štokavci i čakavci. U čakavskim Oštarijama kraj Ogulina, sredinom prosinca se najviše prelo, ali na Svetu Luciju se nije smjelo, pa odatle uzrečica: *Svieta Lucija preja puca*. Ni ostali pletači i šivači poslovi na taj dan nisu bili preporučeni, pa se u čakavskom Novom Selu u sjevernom Gradišću u Austriji upozoravalo: *Ako se na Svieta Luciju šije z iglun, oči bolu*. I inače se narod svetot Luciju utjecao za zagovor zbog bolesti očiju,

pa se zato npr. u trogirskom zaleđu govori: *Sveta Lucija likarica očiju*. Skraćeno ime sa završnim *a*, tj. *Sveta Luca*, najčešće susrećemo u hrvatskim štokavskim govorima, npr. u Gradama i Radišćima kraj Ljubuškoga u zapadnoj Hercegovini, u Kruševu kraj Stoca u istočnoj Hercegovini, u bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj, ali i u ponekih čakavaca u središnjoj Istri. Budući da je u Lici u to doba već jako hladno, poznata je uzrečica: *Sveta Luca snig razbuca*, npr. u Svetom Roku.

Hrvati u austrijskom Gradišću te u Slovačkoj vrlo često taj dan nazivaju samo *Lucija*, a tako i gradu Krku te dio kajkavaca, npr. u Molvama u Podravini. Zbog nekadašnjih ophoda na taj dan, u pojedinim se mjestima rabi množinsko ime *Lucije*, npr. ponegdje u austrijskom Gradišću i zapadnoj Mađarskoj, u Novom Selu u Slovačkoj, te rjeđe *Luce*, npr. u Undi u zapadnoj Mađarskoj. Rjeđa su za taj dan pučka imena tipa *Lucin dan*, npr. u Bačkoj, odnosno *Lucin den*, npr. u kajkavskom Sumartonu u mađarskom Pomurju. Raznolikost uporabe pučkoga imena spomendana sv. Lucije, kao i uzrečice vezane uz taj dan, zorno pokazuju da su ga obilježavali govornici svih triju hrvatskih narječja, pa je šteta što se taj običaj sve više zaboravlja. ■

PROMOCIJE KNJIGA U ROVINJU

ROVINJ - Na poziv Pučkoga otvorenog učilišta Rovinj, u Rovinju su gostovali predstavnici Književno-likovnog

društva Rešetari kako bi promovirali nekoliko izdanja s ovogodišnjih, 15. jubilarnih susreta pjesnika u Rešetarima.

- Posjetiteljima smo predstavili knjigu naše pjesnikinje iz Švedske Slavice Božičević "Kaskade života", zbornik u kojem smo okupili pjesme pjesnika iz Hrvatske i dijasporu "Vez porubljen snom i zavičajem" i zbirku radova mladih pjesnika "Moj svijet" - istaknuo je Ivan De Villa, predsjednik KLD Rešetari koji je tom prigodom predstavio i rad društva. O zbornicima i pjesništvu iseljenih Hrvata govorila je pjesnikinja Slavica Božičević, dok su ovu svetkovinu stih i lijepe riječi svojim stihovima uljepšali pjesnici Vesna Petrić-Terzić, Arijana Nefat i Snježana Josipović.

Svečanosti je nazočio dogradonačelnik Rovinja Mario Budičin, dok su u glazbenome dijelu programa nastupili Arijana Vozala, članica Opere Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu i kantautor Davor Terzić.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian learn when and where you want

HiT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika
The first on-line course of Croatian as second and foreign language

4. ožujka – 26. svibnja 2013. / March 4 – May 26, 2013

Upoznajte se s nastavnim aktivnostima na stranici /

Check out some sample learning activities at the web site

Promotivni HiT-1

(log in information: use "guest" for both name and password)

Obavijesti i upisi / additional information and enrollment:
ecroatian@gmail.com

Dlanovi su bridjeli

Uzvanici i publika uživali su u programu folklorša i tamburaša iz Sonte, Zagreba i Osijeka, a burno su pozdravili i pobjednicu natječaja "Za lipu rič", rodom Sončanku, Maricu Mikrut

Djeca KPZH Šokadija

Napisao: **Ivan Andrašić**

Viš od 350 gledatelja i uzvanika, sudeći po burnom pljesku, uživalo je u dvosatnom programu XI. "Šokačke večeri". Na krunskoj manifestaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata "Šokadija" iz Sonte sudjelovali su i gosti, KUU "Prigorec" iz Zagreba te folklorši i tamburaši UG "Šokačka grana" iz Osijeka, a publika je s oduševljenjem pozdravila i pobjednicu natječaja za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom, svoju bivšu sumještanku, a danas Somborku, Maricu Mikrut. Na samome početku pjevački zbor domaćina i organizatora manifestacije izveo je svečanu pjesmu podunavskih Šokaca "Šokadija".

Prvi pljesak izazvalo je pojavljivanje na sceni Maje Andrašić. Ova talentirana četrnaestogodišnjakinja, učenica 8. razreda OŠ "Ivan Goran Kovačić", a članica "Šokadije", otkad zna za sebe debitirala je u ulozi voditeljice. Pokazalo se i vrlo uspješno. Za početak je najavila predsjednika "Šokadije" prof. Zvonka Tadijana, koji je u sebi svojstvenom, opuštenom stilu pozdravio uzvanike i publiku, a zatim su sve nazočne pozdravili predsjednik općine Apatin dr. Živorad Smiljanić i Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Dragan Đurić.

Kulturno-umjetnički program otvorila su djeca domaćina sa spletom šokačkih igara u koreografiji Ljiljane Šokac. Novi naraštaj najmlađih "Šokadinaca", među kojima ima i četverogodišnjaka, izazvao je pravi urnebes u gledalištu. Ništa manje pljeska nisu pobrali ni članovi "Šokadijina" postava odraslih. Spoj mladosti i iskustva pokazao je na sceni sve čari starinskih plesova i pjevanja Sonte, složenih u vrlo dinamičnu koreografiju Aljoše Mihaljeva. Gosti iz zagrebačke općine Se-

Na natječaju "Za lipu rič", petom zaredom, za najljepšu neobjavljenu pjesmu pisanu šokačkom ikavicom najviše glasova trinaestero članova prosudbenog povjerenstva dobila je pjesma "Džabe snigovi viju" autorice Marice Mikrut, članice HKUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora.

svetski Kraljevec, folklorši i tamburaši Kulturno-umjetničke udruge "Prigorec", u prvome izlasku na pozornicu predstavili su se pjesmama i plesovima karlovačkog Pokuplja, u koreografiji "Lipa moja gora zelena", a u drugome pjesmama i plesovima sesvetskoga Prigorja, složenim u koreografiju "Tancala bi al' ne mogu". I gosti iz osječke "Šokačke grane" u dva izlaska na pozornicu, na veliko zadovoljstvo publike, pokazali su kako se vesele slavonski Šokci. Izazvali su dugotrajno skandiranje oduševljene publike. Ne možemo se ne osvrnuti i na nastup tamburaškog sastava "Sončanski biseri". Njihova nezaboravna svirka pokazala je kako je Sonta nepresušno vrelo dobrih tamburaša. U prvome nastupu interpretirali su karakterističnu tamburašku glazbu, a u drugom nastupu, za sam kraj programa, pokazali su kako se na tamburama može izvoditi i klasična glazba, ali i pop-rock. Po burnim reakcijama publike i traženja svirke na bis, reklo bi se i vrlo uspješno. U odjavi programa voditeljica je čestitala predstojeći imendan svim Katarinama, zahvalila je publici na velikom odazivu, a domaćini su za uzvanike i sudionike programa priredili druženje uz večeru. ■

Gosti iz Osijeka

ENG The dignitaries and audience enjoyed the programme of the 11th Šokac Evenings in Sonta (Vojvodina, Serbia), the showcase event of the local Šokadija Culture & Education Association.

Dani otvorenih vrata HAZU-a

Događaji organizirani u sklopu Dana otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) tijekom dva dana u tu ustanovu i njezine zavode diljem Hrvatske privukli su velik broj posjetitelja koji su tako imali prilike upoznati djelovanje te institucije te njezinu bogatu nacionalnu baštinu koju ona čuva.

Novinarska soba u Saboru nosi ime Marije Jurić Zagorke

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko u sklopu Dana Marije Jurić Zagorke 2012. na prigodnoj svečanosti otkrio je ploču s natpisom "Novinarska soba Marije Jurić Zagorke" na ulazu u Novinarsku sobu Hrvatskoga sabora. "Posebno je zadovoljstvo da se danas u Hrvatskome saboru, u najvažnijoj demokratskoj instituciji jedne države, otkriva spomen-ploča tako važnoj ženi, čovjeku, borcu za slobodu ženskih prava i na taj način novim generacijama izvijestiteljica i izvijestitelja, novinarki i novinara na simboličan način daje pravo i obvezu da i u ovom prostoru šire slobodu, pravo na javnu riječ, pravo na dostojanstvo novinarske profesije", poručio je Leko.

Interliber - međunarodni sajam knjiga i učila

Na zadovoljstvo organizatora i izdavača ovogodišnji Interliber, međunarodni sajam knjiga i učila, u sklopu kojega je više od 240 nakladnika predstavilo svoja nova izdanja, privukao je podjednak broj posjetitelja kao prošle godine kada ih je bilo gotovo sto tisuća, no nakladnici nisu optimistični jer očekuju da će iduće izdanje toga najvećega hrvatskog sajma knjiga dočekati s još manje novih naslova, a s još više problema budući da se očekuje ukidanje nulte stope PDV-a na knjigu.

Prisega 10. naraštaja kadeta Oružanih snaga

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Ivo Josipović nazočio je svečanoj prisezi 10. naraštaja kadeta Oružanih snaga RH na Hrvatskome vojnom učilištu "Petar Zrinski". Predsjednik Josipović kadetima je rekao da ih čekaju izazovi i svladavanje vrhunskih vještina i znanja koje će ih učiniti sposobnima da budu na najvišim i najodgovornijim dužnostima. Svaka se zemlja ponosi svojim vojnicima, onima koji su prisegnuli da će je štititi i braniti, a tako je i kod nas. "Nemojte zaboraviti da je Hrvatska ponosna, budite i vi ponosni na svoju Hrvatsku", rekao je Josipović.

Milenijsko čitanje bajki

Četvrto milenijsko čitanje bajki (24 sata bez prekida) završilo je na glavnome zagrebačkom trgu. Taj jedinstveni i hvaljevrijedan projekt SOS Dječjeg sela Lekenik i Turističke zajednice Općine Lekenik započeo je u lekeničkome Dječjem selu i u njemu je sudjelovalo više stotina čitača. U čitanju bajki okušale su se i poznate hrvatske glumice Jelena Perčin, Nataša Janjić i Mirela Videk te glumac Goran Grgić, glazbenici Mile Kekin, Nikša Bratoš i mnogobrojne druge poznate osobe.

Obljetnica karlovačkoga Zorina doma

Koncertom "Prvoga hrvatskoga pjevačkog društva Zora" u karlovačkome Gradskom kazalištu Zorin dom završio je bogat višednevni program obilježavanja 120. obljetnice njegova djelovanja. Istaknuvši da je Zorin dom žarište kulturnih događaja gradske i regionalne kulture, Iva Hraste Sočo, izaslanica ministrice kulture Andreje Zlatar Violić, rekla je kako je "sama činjenica da ovdje 120 godina postoji kontinuirano kulturno djelovanje dokaz iznimne kreativne energije sredine i ukupne hrvatske kulture".

SANJA JOVANOVIĆ OSVOJILA SREBRO

Najbolja hrvatska plivačica Sanja Jovanović osvojila je drugo mjesto u finalu utrke na 50 metara leđno na Europskom prvenstvu u malim bazenima u francuskom Chartresu. Sanja je u finalu isplivala vrijeme 26,84 zaostavši za pobjednicom Francuskinjom Laure Manaudou šest stotinki sekunde. Treće mjesto osvojila je Čehinja Simona Baumrtova s rezultatom 26,97. Jovanović još uvijek drži svjetski rekord u ovoj disciplini od 25,70 sekundi, ostvaren 2009. u Istanbulu. Za Sanju je ovo 13. medalja na velikim međunarodnim natjecanjima.

IVICA KOSTELIĆ JOŠ UVIJEK TRAŽI VRHUNSKU FORMU

Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić osvojio je 13. mjesto na veleslalomu Svjetskog kupa u američkom Beaver Creeku, zaostavši za pobjednikom Amerikancem Tedom Ligetyjem 3,65 sekundi. Kostelić je i nakon prvog 'la-ufa' bio 13., a 20 bodova mu je drugi najbolji rezultat na stazi Golden Eagle na kojoj je 2008. bio osmi u veleslalomu, dok je čak u pet utrka ostajao bez bodova.

U ukupnom poretку vodi Norvežanin Aksel Lund Svindal (400) ispred Ligetyja (320) i Hirschera (220), dok je Kostelić sada 19. s 91 bodom.

Dva dana prije veleslalomu u Beaver Creeku vozio se super veleslalom koji je Kostelić završio 26., a drugi hrvatski predstavnik Natko Zrnčić-Dim teško je pao i pri tome iščaošio rame te će morati nekoliko tjedana pauzirati.

VATERPOLISTIMA PRIMORJA HRVATSKI KUP

Vaterpolisti riječkog Primorja Erste banke drugi put su osvojili hrvatski Kup nakon što su danas u finalu s 11 : 9 (2 : 1, 4 : 2, 3 : 4, 2 : 2) pobijedili dubrovački Jug Croatia osiguranje. Susret je odigran na bazenu Mladosti, a sudili su pred 1.200 gledatelja Periš iz Splita i Štampalija iz Šibenika.

Promet nekretnina / Sređivanje vlasničkih odnosa / Građenje i održavanje

Sukladno promjenama propisa zbog usklađivanja sa pravnom stečevinom EU, u vezi legalizacije objekata, provedbe Nacionalnog programa sređivanja zemljišnih knjiga i katastra, za naše Hrvate koji žive izvan RH kvalitetno pružamo objedinjenu uslugu na tržištu nekretnina.

S POVJERENJEM!

DTZ-Studio Ožbolt d.o.o.
direktorica: Dubravka Ožbolt, dipl.iur.
mob: +385 (0)98 1930 258
telefon: +385 (0)1 6185 505
fax: +385 (0)1 6185 838
e-mail: dubravka@ozbolt.com
www.ozbolt.com

DVA SREBRA KARATAŠICA

Hrvatska ženska reprezentacija osvojila je u Parizu srebrnu medalju u ekipnom natjecanju na Svjetskom prvenstvu u karateu. U finalu pred više od 12.000 gledatelja Francuska je pobijedila našu vrstu s 1 : 0. Ovo je veliki uspjeh hrvatskog karatea jer još nikad u povijesti hrvatske vrste, bilo ženske ili muške, nisu se borili za naslov svjetskog prvaka u ekipnom natjecanju. Tu nije kraj hrvatskim medaljama. Naime, Jelena Kovačević osvojila je srebrnu medalju u kategoriji do 55 kg, a 28-godišnja Opatijka izgubila je u finalnoj borbi od Francuskinje Lucie Ignace 1 : 3.

MAMIĆ: JURČIĆ JE ZASLUŽIO DINAMO

Novi trener Dinama Krunoslav Jurčić, koji je treći put postavljen za šefa struke modrih, službeno je predstavljen javnosti na konferenciji za novinare u Maksimiru. "Počasćen sam što sam opet ovdje, što sam dobio priliku završiti posao. U prvim kontaktima s ljudima iz kluba rekao sam da me zanima Dinamo uz opću potporu, u smislu da Dinamo mora dati struci vrijeme da se napravi rezultat", rekao je Jurčić koji je potpisao ugovor na dvije godine i rekao da će zadržati stručni stožer koji je radio i s Antom Čačićem. Sportski direktor Dinama Zoran Mamić na početku konferencije zahvalio je dosadašnjem treneru Anti Čačiću i predstavio Krunu Jurčića za kojeg je rekao da je on najbolje rješenje za klub. "Kruno je zaslužio Dinamo. On je trener koji je ovdje ostavio jako dobar dojam, karakterna je osoba i vrlo studiozan trener", rekao je Mamić.

REVIJA U RIJECI ZAVRŠILA BEZ POBJEDNIKA

U revijalnoj utakmici u Rijeci nogometna reprezentacija Hrvatske i selekcija igrača Prve HNL odigrali su 1 : 1. Pred 3.500 gledatelja na stadionu Kantrida sudio je Ivan Bebek iz Rijeke. Međunarodni termin za odigravanje pripremni utakmica stručni stožer hrvatske nogometne reprezentacije odlučio je iskoristiti za revijalnu utakmicu protiv selekcije igrača iz Prve HNL, koju su vodili Elvis Scoria, Marijan Mrmić i Roy Ferenčina. Utakmica koja je trebala biti festival hrvatskoga nogometa, bila je borbenija nego što se očekivalo, ponajviše zbog motiviranosti prvoligaških igrača, pa je dvoboj završen neodlučenim rezultatom (1 : 1). Golove su postigli Kramarić u 25. minuti za selekciju Prve NHL, a za reprezentaciju Hrvatske Sammir u 48. minuti.

GENERALI NAPOKON U DOMOVINI

